

LOVEC 11

Glasilo Lovske zveze Slovenije • November – Listopad 1994

ANTON ANCELJ

Izdelava orožja in promet z lovskim
ter športnim orožjem in opremo
Novo mesto, d.o.o.

68000 NOVO MESTO

Lebanova 3
tel./fax: (068) 323-879

Delovni čas:
od 9. do 17. ure
sobota od 9. do 12. ure

68330 METLIKA

TPC, Kidričevo naselje
tel./fax: (068) 58-232

Delovni čas:
od 8. do 12. in od 13. do 16. ure
sobota od 9. do 12. ure

A N C E L J

PRI NAS LAHKO KUPITE LOVSKE PUŠKE ZBROJEVKA – BRNO

ŠIBRENICA ZP 149, KAL. 12/12 84.000 SIT
ŠIBRENICA ZP 749, KAL. 12/12 96.960 SIT

BOKARICE ZH:

ZH 303 12/12 – trap 93.920 SIT
ZH 301 12/12 91.200 SIT
ZH 304 12/7 × 57 R 105.440 SIT
ZH 308 12/7 × 65 R 110.880 SIT
+ MENJALNE CEVI 12/12 149.760 SIT

BRNO 500, KOMBINIRANE:

KAL.: 12/5,6 × 52R; 12/7 × 57R; 12/7 × 65R;
12/222 Rem; 12/6,5 × 55SE;
12/300W; 12 MAG/5,6 × 50R; 12/30–06;
12/243W 150.560 SIT
+ MENJALNE CEVI 12/12 218.320 SIT
KAL. 12/12 128.800 SIT

BRNO SUPER 12/7 × 65R 207.520 SIT
+ MENJALNE CEVI 12/12 343.360 SIT

POLAVTOMATSKA .22 Wmr

ZKM 611 94.880 SIT

POGOJI PLAČILA:

– 5% POPUST OB GOTOVINSKEM PLAČILU
– NA 3 OBROKE, S ČEKI (50% POLOG + 2 OBROKA)
CENE VELJAJO DO OBJAVLJENIH SPREMENB.

LOVSKE PUŠKE ČEŠKA ZBROJEVKA MALOKALIBRSKE PUŠKE:

ZKM 452 M2E STANDARD, 41.840 SIT
KAL. 22 LR 46.400 SIT
ZKM 452 M2E LUX, 46.400 SIT
KAL. 22 LR 46.400 SIT

ZRAČNA PUŠKA

SLAVIJA 630 STANDARD 12.160 SIT
SLAVIJA 631 LUX 13.040 SIT

ZRAČNA PIŠTOLA

TEX MOD. 3 10.160 SIT

LOVSKE PUŠKE RISANICE

ZKK 600 STANDARD,
KAL. 7 × 64, .30–06, .243W, .308W 84.800 SIT
ZKK 602 STANDARD,
KAL. 300 WIN. MAG. 104.800 SIT
CZ 537 LUX, KAL. 7 × 64, .30–06, .243W, .308W 104.800 SIT

ANTOTECH d.o.o. PRODAJA VOZIL

61291 ŠKOFLJICA, Ahlinova 1
Pooblaščen servis SUZUKI, kleparska in mehanična dela

SUZUKI JORDAN

TEL.: 061/666-348, 666-359
FAX: 061/666-348

STARO ZA NOVO

NAJBOLJ UGODNI KREDITI TUDI ZA RABLJENA
VOZILA, MAJHNA OBRESTNA MERA
DEVIZNA KLAUZULA, GOTOVINSKI POPUST 5%

SWIFT 1,0 GL, 3 vrata polog 5.756 DEM	18.228 DEM obrok 48 × 347 DEM
SWIFT 1,3 GL, 3 vrata polog 6.254 DEM	19.804 DEM obrok 48 × 377 DEM
SAMURAI, mehka streha polog 7.779 DEM	24.643 DEM obrok 48 × 469 DEM
SAMURAI, trda streha polog 7.839 DEM	24.829 DEM obrok 48 × 472 DEM
VITARA, 3 vrata polog 10.916 DEM	34.568 DEM obrok 48 × 657 DEM
VITARA, 5 vrat polog 12.901 DEM	40.854 DEM obrok 48 × 777 DEM

NOVI MODELJ: STYLE, MINT, SKAY, BARJAN

KREDITE VAM UREDIMO V 1 DNEVU

DELOVNI ČAS: od 8. do 12. in od 13. do 16.30,
ob sobotah: od 8. do 12. ure.

KLUB DIANA

KOLEDAR 95

Na vas se obračamo kot na prijatelja narave in stalnega naročnika velikega stenskega koledarja DIANA. V koledarju DIANA 95 bo na predlistu in dvanajstih straneh 13 velikih barvnih posnetkov divjadi in drugih živali, poleg tega pa bodo na vsakem listu še trije manjši posnetki žuželk, rastlinskih listov in trohnečega lesa.

To ne bo zgolj preprost koledar. Sestavljen bo tako, da bodo na vsakem listu trije meseci, poudarek pa bo na glavnem. Bistvo koledarja bo v slikovnem delu in z njim povezanim vsebinskem delu, ki na izjemen način predstavlja delček žive narave in naših prizadevanj za njeno ohranitev. Koledar bo nekoliko večji kot letošnji ter vezan s kovinsko spiralo.

Cena koledarja je tolarska protivrednost 8,5 DEM fco. tiskarna, kolikor bo koledar stal ob izidu (sredi oktobra). Prometni davek je vstet že v ceno. Kot doslej bomo dotisk naročnikov na koledarje zaračunali posebej, pač glede na količino in zahtevane barve. Za naročila nad 1.000 izvodov bo dotisk brezplačen.

Posamezni koledarji bodo vloženi v PVC ovojo, po želji in z doplačilom 0,60 DEM pa v papirnato vrečko. Po dogovoru z naročnikom prevzamemo tudi razpošiljanje naročnikom.

Za naročila, prejeta do 15. oktobra, jamčimo dobavo do 20. novembra. Za morebitna dodatna pojasnila se obrnite na naš naslov: KLUB DIANA, Župančičeva 9, Ljubljana. Poslujemo vsak delavnik od 7. do 15. ure, telefon: (061) 214-924, fax: (061) 217-994.

V prepričanju, da ostajate naš zvesti naročnik, vas pristrčno pozdravljamo!

KLUB DIANA

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije
– revija za lovstvo –
letnik LXXVII, št. 11
november – listopad 1994

Izdajatelj Lovska zveza Slovenije
Tisk Tiskarna Ljudske pravice p.o.
v Ljubljani

Poština je plačana pri pošti
61102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Glavni urednik Borut Ingolič
Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Boris Kryštufek,
Borut Mencinger, Franc
Rebeušek, Marjan Toš, Črtomir
Vilhar

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak
mesec.

Ta številka je izšla
v 24.600 izvodih.

Po mnenju Ministrstva za
informiranje št. 23/247-92 sodi
LOVEC med proizvode
informativnega značaja iz 13.
točke tarifne številke 3, za katere
se plačuje 5% prometni davek.

Naročnino na glasilo je potrebno
plačati vnaprej na žiro račun
Lovske zveze Slovenije.

Za druge naročnike (nelovce)
je letna naročnina 3.570 SIT,
za tujino 68 DEM.

Izvod revije stane 310 SIT.

**Gradivo (tipkopis!) za objavo
pošljite**

Uredništvu glasila Lovec,
Župančičeva 9 – p.p. 505
61001 Ljubljana

Tel./fax: (061) 214-948

**Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo!**

Cene malih oglasov:

do 15 besed 600 SIT, od 15 do
25 besed 720 SIT, od 25 do 30
besed 920 SIT.

Za vsako nadaljnjo besedo
35 SIT.

**Za člane lovskih organizacij
v R Sloveniji velja polovična
cena.**

Male oglase je treba plačati
vnaprej na žiro račun

Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9,
Ljubljana 50101-678-47158.

Devizni račun

50100-620-010-27620-3090/2

Lovce, LXXVII, letnik, št. 11/1994

Foto: J. Papež, Diana

IZ VSEBINE

J. Černač:
1955 – Evropsko leto varstva
narave 424

G. Anderluh:
Kakšen lov hoče družba jutri-
njega dne? (I. del) 425

Iz dnevnega tiska 428

Mnenja in kritike 429

C. Štrumbelj:
Nova nevarnost za naravo 429

R. Roter:
V premislek, opozorilo in opomin 429

S. Lavrič:
Zakaj ni več obzirnosti do divjih
živali 430

V. Mikuletič:
O prepovedi lova na kljunača 431

B. Krže:
Lovstvo mora biti času primerno 432

M. Mali:
Na lov le z zdravim psom 432

B. Krže:
O koreninah sovražstva do lova
v naših družbah 434

L. Černe:
Je število mlakaric v Sloveniji že
optimalno? 436

S. Fokinjev – Z. Timarac:
Novosti iz življenja race mlaka-
rice 438

Po lovskem svetu 411

P. Terčelj:
CIC, FACE, EC tiskovna sporo-
čila 441

J. Ocvirk:
Dva medveda na mah 444

V. Hrovatič:
Tavelik 446

V. Podlogar:
Vrnjene sanje 447

Iz zaprašenih letnikov Lovca 448

J. Zevnik:
O kanji 448

Lovska organizacija 449

B. Leskovic:
Uspela promocijska akcija Div-
jač'na 449

A. Klemenc:
Brez zlonamernih želja 450

J. Štuhec:
Lovsko zavetišče LD Bučkovci
ob obletnici 450

M. Toš:
Nova obora v LD Poljskava 451

B. Galjot:
V pripravi je priročnik za men-
torje lovskim pripravnikom 451

Lovski opornik 452

M. Cizelj:
Gamsja koza v lovišču LD Škoc-
jan 452

S. Lenardič:
»Moj pes, As, kavalir...« 452

B. Leskovic:
SOS za volka tudi na Hrvaškem 452

F. Ekar:
Tudi Slovenci imamo cerkev sv.
Huberta 453

F. Poredoš:
LD Cankova si je ogledala TNP 453

N. Kiš:
Njegovih 71 lisic 454

N. Kiš:
Miza za pristreljevanje risanic 454

L. Kocmur:
Pojav človeka – začetek konca 454

F. Černigoj:
Kaj sta pravila Skukec s Strmca
in Natalka Taloška s Kovka 455

F. Stele:
Galerija trofej z vsega sveta 455

K. Seidl:
Lov z goniči na Pohorju pred 100
leti 455

Jubilanti 456

Mladi pišejo 458

B. Benčina:
Lovci in njihova skrb za divjad 458

M. Demšar:
Človek in narava 458

B. Galjot:
Tudi najmlajši spoznavajo divjad 459

V spomin 459

Lovska kinologija 461

S. Kovač:
Občni zbor Društva ljubiteljev
prepelicarjev 461

B. Krže:
To je Hegewald! 461

SLIKA NA NASLOVNICI:

Raca mlakarica – *Anas platyrhynchos*

Foto: P. Prigent – Kodia

V NOVEMBRU zakon dovoljuje lov
na vso nezaščiten divjad (lisica,
pižmovka, siva vrana, sraka, šoja)
ter na tu navedeno in prikazano
divjad. Vendar le, če je odstrel na-
črtovan in lovka organizacija (LD,
ZLD, LZS, LGO) s svojim sklepom
lovne dobe na kako divjad ni skraj-
šala oziroma lova ni prepovedala
vse leto. Upoštevati moramo tudi
sprotne odločbe, ki jih izda ministr-
stvo za kmetijstvo in gozdarstvo
oz. vladne uredbe.

navadni jelen – samec

košuta navadnega jelena in tele ter
damjeca košuta in tele

muflon oven muflonka in jagnje

divji prašič

medved
(po odločbi)

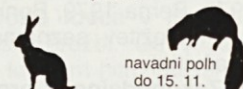
gams kozel gamsja koza
in mladič

srna in mladič

jazbec

poljski zajec

navadni polh
do 15. 11.

kuna belica,
zlatica

fazan

mlakarica

1995 – Evropsko leto varstva narave

Vedno bolj grozeča opozorila dobivamo od znanstvenikov in prepričljive dokaze predvsem od narave same, da je naš planet Zemlja že hudo ogrožen zaradi človekovega nespametnega ravnanja z naravo, katere sestavni del naj bi bili tudi mi. Tega si do nedavnega nismo priznali, pač pa smo si domišljali, da so ljudje od boga dani gospodarji narave, ki si jo znajo in zmorejo podrediti. Resničen odnos je pokazala narava sama oziroma tisti, ki njene zakonitosti dokaj razumejo. Izkazalo se je namreč, da je bil človek »zahodne kulture« le pohlepen ropar za svoj boljši danes od včeraj, nikakor pa ne dober soskrbnik z naravo za jutri. In nenadoma je prišel jutri... Sedaj od znanosti upravičeno pričakujemo, da bo znala poiskati nove poti za izhod iz ekoloških stisk, saj je bila znanost, razcepljena na ozka področja, tista, ki je človeštvo zapeljala na marsikaterem področju v slepo ulico. Ugotovitve in zaskrbljenost za naravo so povzeli politiki in varstvo narave ter okolja vgradili v svoje politične programe. Odgovornost politike pa je izjemno velika, saj je dolžna strokovne in znanstvene ugotovitve ter rešitve vnesti v razvojne programe držav in skupnosti na vseh ravneh. Tudi politiki so opravili dolgo pot, da so končno prišli do Ria de Janeira.

Pozitivni procesi v skrbi za naravo intenzivno potekajo na vseh ravneh, seveda mnogo bolj v urejenih okoljih kot v državah, ki so v vsemogočih bojih, celo za golo preživetje. Upajmo, da bodo prizadevanja za ohranitev in izboljševanje narave dohitela in prehitela dosedanje regresije in uničevanja. V Evropi delo na tem področju dobro napreduje.

V Svetu Evrope so splošne programske usmeritve oblikovali v letih 1991, 1992 in 1993 za Evropsko leto varstva narave, ki bo v letu 1995. Ko je Slovenija leta 1993 postala članica Sveta Evrope, je prevzela tudi obveznosti sodelovanja v tem programu. Sedaj je naša dolžnost in priložnost, da dokažemo, da sodimo na področju varstva narave v krog evropskih držav. Slovenska vlada je 12. maja 1994 imenovala Slovenski komite za Evropsko leto varstva narave 1995, ki bo koordiniral aktivnosti v Sloveniji glede obeleževanja Evropskega leta varstva narave in vzdrževal stike v tej zvezi z ustreznimi organi Sveta Evrope. Člani tega komiteja so predstavniki vladnih in nevladnih organizacij. Decembra 1993 je bil izdelan okvirni program aktivnosti Slovenije za ELVN 1995 in predložen Svetu Evrope, tako da je program že sestavni del evropskega programa... Okvirni program, ki ga bo do jeseni letos še mogoče dopolniti, je:

I. Vključitev Slovenije v mednarodne standarde na področju varstva narave:

1. Ratifikacija mednarodnih konvencij in sprejem spremljajočih protokolov, kar velja zlasti za konvencije iz Washingtona 1973, Berna 1979, Bonna 1979 in Ria de Janeira 1992.

2. Predložitev seznama lokacij za Ramsarsko konvencijo (močvirja).

II. Zakonodajno in organizacijsko področje:

1. Prilagoditev domače zakonodaje mednarodnim standardom ter izboljšanje in reorganizacija strokovnih služb.

2. Razglasitev območij, ki so pomembna za evropsko mrežo zavarovanih območij; to so Kočevski, Notranjski in Pohorski naravni park.

3. Pripraviti seznam najpomembnejših kraških jam in ga predlagati za vključitev v evropsko mrežo.

III. Nadaljevanje in pospešiti delo na projektih:

- kartiranje habitatov Slovenije
- nadaljevati delo na Rdečih seznamih (ogrožene vrste)
- vzpostaviti naravno povezavo med alpskim in dinarskim sistemom predvsem na migracijske vrste sesalcev
- ponovna naselitev bobra (Castor fiber) v Sloveniji
- mednarodno štetje bele štoklje (Ciconia ciconia).

IV. Delo na izobraževalni, raziskovalni in informativni ravni:

- vzpodbuditi in financirati raziskovalne programe na univerzah in inštitutih ter drugih raziskovalnih organizacijah
- organizirati razstave, predavanja in okrogle mize, delavnice in podobno
- organizirati programe izobraževanja in osveščanja za mladino in odrasle ter še posebej za:
 - šolajočo mladino na vseh ravneh
 - uporabnike prostora
 - odločujoče strukture na vseh ravneh odločanja
 - promoviranje varstva narave v medijih
- publiciranje:
 - Zelena knjiga Slovenije
 - posebna številka revije Varstvo narave in drugih revij s tega področja
 - poster in druge publikacije za ELVN 1995
 - brošure o mednarodnih dejavnostih (Bern, Ramsar, Washington itn.).

V. Vključevanje nevladnih organizacij:

- vključevanje in povezovanje nevladnih organizacij v ELVN 1995
 - organiziranje finančne in organizacijske podpore za delo nevladnih organizacij za uresničevanje programov na področju varstva narave.
- Vsebinski poudarek programa ELVN 1995 je za varstvo narave zunaj zavarovanih območij. Ob tem poudarjamo, da ima Slovenija v primerjavi z evropskimi državami razmeroma malo zavarovanih območij in neusklajeno zakonodajo. Zato je nujno, da v slovenskem programu poudarimo tudi izboljšanje razmer na teh področjih. Sestavni del programa so tudi usmeritve po posameznih nosilcih, ki so:

- Državni zbor Republike Slovenije
- Vlada Republike Slovenije
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za okolje in prostor
- Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo
- Ministrstvo za šolstvo in šport
- Ministrstvo za znanost in tehnologijo
- Ministrstvo za gospodarske dejavnosti
- Ministrstvo za promet in zveze
- Regionalni center za razvoj
- Naturopa center
- Sklad za naravo Slovenije
- Radiotelevizija Slovenije
- Nevladne organizacije:
 - Planinska zveza Slovenije
 - Lovska zveza Slovenije
 - Ribiška zveza Slovenije
 - Jamarska zveza Slovenije
 - Društvo ekologov Slovenije
 - Društvo za proučevanje in opazovanje ptic Slovenije
 - Prirodoslovno društvo Slovenije
 - Slovensko entomološko društvo
 - Sklad za naravo Slovenije.

Program je obsežen in dobro pripravljen, v uresničevanje naj bi se torej vključilo po svojih sposobnostih in močeh čim več organizacij in posameznikov. Tako bi se približali prizadevanjem na področju varstva narave drugim urejenim in pravnim državam in skupnostim v letu 1995. Seveda pa pri tem ne gre za enoletno akcijo ali kampanjo, pač pa bolj za zagon in vzpodbudo za trajno delo. Ob vseh materialnih stiskah in dokajšnji zmedi na zakonodajnem področju pa je naša velika prednost pred drugimi, da imamo bogato, pestro in edinstveno naravo. Gotovo je lažje delo urediti zakonodajo kot preoblikovati in popravljati naravo.

mag. Janez Černač

Kakšen lov hoče družba jutrišnjega dne?

43. zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega področja

Zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega področja je bilo 7. oktobra 1994 na gradu Zemono pri Vipavi. Tega zasedanja so se udeležili predstavniki lovskih zvez iz Trsta, Vidma, Južne Tirolske in Združenja alpskih lovcev Italije (vse iz Italije), Koroške in Štajerske (obe iz Avstrije) in Lovske zveze Slovenije.

Na predvečer zasedanja je vse udeležence sprejel v hotelu Planika v Ajdovščini predsednik Lovske zveze Slovenije mag. Franc Avberšek. V krajšem nagovoru jih je pozdravil, jim zaželel dobrodošlico in uspešno delo ter nakazal aktualne probleme v slovenskem lovstvu.

Navzoči so bili tudi župani: Tolmina dr. Viktor Klanjšček, Nove Gorice Tomaž Marušič in Ajdovščine Mitja Lavrenčič. Ajdovski župan je tudi pozdravil vse udeležence tega zasedanja, jim predstavil območje ajdovske občine in jim zaželel uspešno delo ter prijetno bivanje na Primorskem. Končno je navzoče pozdravil tudi predsednik ZLD Gorica Bogdan Krivec kot predstavnik zveze, ki je bila soorganizator tega zasedanja.

Tema zasedanja je bila za današnji čas zelo aktualna in je imela naslov »Lov na prelomnici – po novih poteh v leto 2000«.

Glavna referata sta imela doc. dr. Sigrid Schwenk, predstojnica katedre za lovsko kulturo na Univerzi v Bambergu, in nekdanji deželni lovski mojster Koroške dr. Gerhard Anderluh. Oba glavna referata bosta v celoti oziroma v povzetku objavljena v tej in prihodnjih številkah glasila Lovec – op. ur.

Koreferate so pripravili predstavniki lovskih zvez iz Trsta, Vidma, Južne Tirolske in Združenja alpskih lovcev Italije ter podpredsednik inž. Franc Golija.

V odmoru zasedanja je bila odprta razstava slik Jurija Mikuletiča, ki so jo navzoči odlično ocenili.

Na koncu zasedanja je bila sprejeta resolucija, ki je tudi objavljena v tej številki glasila Lovec.

NOVEMBER				
	SV	SZ	LV	LZ
1. To	06.42	16.48	3.53	15.26
2. Sr	06.43	16.47	05.09	16.01
3. Če	06.45	16.45	06.27	16.41
4. Pe	06.46	16.44	07.44	17.29
5. So	06.48	16.43	08.57	18.24
6. Ne	06.49	16.41	10.01	19.27
7. Po	06.50	16.40	10.56	20.34
8. To	06.52	16.39	11.42	21.43
9. Sr	06.53	16.37	12.19	22.51
10. Če	06.55	16.36	12.51	23.58
11. Pe	06.56	16.35	13.20	—
12. So	06.58	16.34	13.46	01.03
13. Ne	06.59	16.32	14.11	02.06
14. Po	07.01	16.31	14.36	03.08
15. To	07.02	16.30	15.03	04.08
16. Sr	07.03	16.29	15.33	5.09
17. Če	07.05	16.28	16.05	06.07
18. Pe	07.06	16.27	16.43	07.05
19. So	07.08	16.26	17.25	07.59
20. Ne	07.09	16.25	18.12	08.50
21. Po	07.10	16.25	19.06	09.36
22. To	07.12	16.24	20.03	10.17
23. Sr	07.13	16.23	21.03	10.53
24. Če	07.14	16.22	22.06	11.26
25. Pe	07.16	16.21	23.12	11.56
26. So	07.17	16.21	—	12.24
27. Ne	07.18	16.20	00.19	12.53
28. Po	07.20	16.20	01.30	13.22
29. To	07.21	16.19	02.42	13.54
30. Sr	07.22	16.19	03.58	14.30

Perspektive za prihodnost lovstva morajo izhajati iz vrednosti, ki jo ima lov danes v očeh nelovca. Od konca tako imenovanega realnega socializma v vzhodni Evropi imamo zdaj povsod opraviti s pluralističnimi družbami in mogočnimi množičnimi mediji. Ti pa javno mnenje ne le podajajo, marveč nanj tudi vplivajo in ga oblikujejo. Število lovcev je v evropskih državah različno; povsod pa pomeni malone zanemarljiv delež celotnega prebivalstva. Posledica tega je, da javno mnenje o lovu in lovcih ni odvisno od te nepomembne manjšine, marveč od velike večine nelovcev. K temu je treba dodati, da za današnjo družbo ni več tabu nobeno področje javnega življenja. Vplivna gibanja so vzela pod svoj kritični drobnogled tudi lov in se pri tem ne pustijo zмести od sklicovanja in tradicijo, prakso in

v zakonih zasidrane pravice.

Ta kritični proces se je v tako imenovanih kapitalističnih državah začel pred približno četrto stoletja in odtlej ni izgubil prav nič svoje dinamike. Ravno nasprotno: postal je močnejši in še bolj usmerjen proti določenemu cilju. Podobno kot so se po zlomu socializma v deželah vzhodne Evrope družbenopolitične spremembe od danes na jutri zgrnile nad nepripravljeno prebivalstvo, se je tudi lovstvo v teh deželah čez noč znašlo v povsem spremenjenem položaju: kar država do pričetka družbenih sprememb ni le priznavala, marveč si je za svoje namene in cilje celo lastila (in zato tudi varovala), se je nenadoma ter brez poprejšnjega svarila in prehoda znašlo v navzkrižnem ognju kritike in sovražnosti. Lovci, ki so ta preobrat v mnenju in razpoloženju doživeli na lastni koži, vse skupaj težje razumejo kot mi, ki smo tak razvoj spremljali dolga leta in nas take usmeritve pravzaprav ne bi smele več presenetiti.

In vendar se tudi lovci v kapitalističnih državah še vedno niso sprijaznili s fenomenom kritike. O tem pričajo prizadevanja in vedno novi poskusi posameznikov, da bi učinkoviteje sodelovali z javnostjo. Šele zelo pozno je prišlo spoznanje, da se je mogoče proti usmerjeni in dosledni protilovski politiki boriti samo z dobro premišljeno in enako dosledno strategijo. Osnova zanj pa je spoznanje, da nimamo opraviti s časovno in krajevno omejenimi napadi posameznih ali majhnih skupin, marveč s širokim gibanjem, ki mora imeti globlje vzroke od čustvenega odpora do skupine, ki se zaradi posebnih pravic do nošenja orožja, lastne govorice in pogosto tudi uniformiranega oblačenja očitno razlikuje od preostalega prebivalstva.

Lovci so kritiko dolgo časa jemali zlahka. Menili so, da je vzrok zanj izključno slabo obnašanje posameznih tako imenovanih »črnih ovac«. Niso dojeli, da gre za globoko zakoreninjeno družbenopolitično kriti-

ko nekega sistema. Zato niso niti poskušali priti stvari do dna in poiskati globljih vzrokov za protilovsko gibanje. Kdor pa se resno loti te analize, ugotovi tole:

Kritika je prihajala in še prihaja iz različnih smeri in je usmerjena v različne občutljive točke. Najprej je tu povsem legitimno odklanjanje ubijanja divjih živali zaradi osebno motiviranega odnosa do tega vprašanja. To ni nič novega. V zadnjem času pa se vse bolj poudarja »sobitnost živali«, kar žival postavlja ob bok človeku, kritiko lova pa na široko filozofsko osnovo. Kritika prihaja tudi iz tabora, ki lova kot takega ne odklanja: poklicni in amaterski **naravovarstveniki** lovcev očitajo, da lov enačijo z varstvom narave in premalo upoštevajo funkcijo divje živali v ekosistemu ter medsebojne odnose v naravnih združbah. Lovske organizacije se morajo poleg s tem temeljnim vprašanjem veliko ukvarjati še s kritiki zaradi ravnanja lovcev v javnosti, nadutega, brezobzirnega in netaktnega vedenja ter ohranjanja nič več času primernih šeg, skratka na račun podobe lovca, na katero bistveno vplivajo taki negativni dejavniki.

Lov in lovci so torej v treh strelnih črtah kritike: prva cilja na lov s stališča današnjega **odnosa človek-žival**. Druga temelji na **sodobnem razumevanju narave**, tretja pa kritizira **podobo lovca v javnosti** in v naši družbi. Če seštejemo vse to, nam hitro postane jasno, da lov v naši pluralistični, od množičnih medijev odvisni in s tem transparentni družbi potrebuje sprejemanje s strani te družbe in naj še naprej obstaja kot lov, kakršnega razumemo mi. To, preprosto povedano, pomeni, da mora prevladujoča večina prebivalstva v mestu in na deželi lov sprejemati in se z njim strinjati, in to tako z njegovimi cilji kot z njegovimi sredstvi, tako z njegovo etiko kot z njegovo zunanjo podobo.

Kaj torej, po mnenju naših kritikov, **družbi brani**, da bi spre-

Foto: E. Krašna

Pozdravni govor predsednika LZS mag. Franca Avberška na 43. zasedanju Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega področja

jela lov? V kolikšni meri so kritike, ki smo jih deležni, utemeljene, če o njih razmislimo objektivno in samokritično? *Poglejmo si najprej ugovore in njihovo ozadje.*

1. Lovec in sodobni odnos človek-žival. Kritiko iz tega naslova sem namenoma uvrstil na prvo mesto. Omenil sem že, da je zaradi poudarjanja tako imenovane sobitnosti živali lov vedno težje upravičiti. Tu igrajo pomembno vlogo sodobne vedenjske (etološke) raziskave, ki postavljajo više razvite živali vse bližje stopnji, na kateri stoji človek. Kdor vrednost živali kot bitja enači z vrednostjo človeka, stoji pri postavljanju lova pod vprašaj na trdnih filozofskih tleh. Ne smemo se slepiti, da so tako misleči ljudje posamezniki ali pripadniki nepomembnih sekt! Pred petimi leti so na **Švedskem** opravili javnomnenjsko raziskavo o odnosu med človekom in živaljo. Ta je pokazala, da dva od treh Švedov menita, da sta človek in žival načelno enakovredna. Samo dobra četrtnina vprašanih je menila, da je človek v primerjavi z drugimi živimi bitji večvreden. Tri leta poprej je tako mislila še dobra tretjina anketirancev. Zanimivo je, da so o enakovrednosti človeka in živali prepričani predvsem mlajši ljudje. Raziskovalci vidijo vzrok za to v **večji ekološki osveščenosti mladih** in domnevajo, da se bo tak odnos še razširil. Ni naključje, da je podoben razvoj zaslediti tudi na pravem področju. Do nedavnega so živali v Avstriji in Nemčiji pravno veljale za *stvari*, kar je bilo že dolgo deležno ostrih protestov, in to ne le s strani naravovarstvenikov! Proti koncu osemdesetih let so v Avstri-

ji, nekaj let pozneje pa tudi v Nemčiji, ustrezno spremenili civilni zakonik, ki zdaj izrecno določa, da *živali le niso stvari*. Pomena tega pravnega koraka ne gre podcenjevati. Po eni strani se namreč lahko zvečanje vrednosti živali ocenjuje kot zmanjšanje vrednosti človeka, po drugi strani pa se odpira vprašanje, kako naj človek v prihodnje ravna z živaljo. In prav na tem področju je lov v žarišču pretehtavanja in kritik. **Pri tem razvoju** sta odločujo-

če udeležena dva dejavnika, ki sta ga delno tudi sprožila in oblikovala: **znanost in množični mediji**. Primerjalne vedenjske raziskave so človeku pokazale, da se v živalih skrivajo korenine njegove lastne vrste, proučevanje socialnih vedenjskih vzorcev živali pa je dokazalo, da visoko razvitih socialnih organizacijskih oblik ni najti le pri človeku. Nemalo resnih znanstvenikov se ukvarja z duševnim življenjem višje razvitih živali in jim pripisuje

Delovna skupnost lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO) je 7. oktobra 1994 na gradu Zemona pri Vipavi (Slovenija) obravnavala prihodnost lova s stališča družbe, etike in odgovornosti lovca. Sprejela je

RESOLUCIJO

Lov mora biti za odprto družbo, ki ji dajejo pečat množični mediji, sprejemljiv. Ker pa se je človekov odnos do narave nasploh in še posebej do divjih živali spremenil, lov ne more ostati tak, kakršen je bil. Potrebne so nove prilagoditve.

Lov primarno ni zgolj varstvo, marveč odgovorno, preudarno, vzdrževalno izkoriščanje narave in njenih virov. Ob takšnem izkoriščanju pa je treba ohraniti tudi življenjske prostore (habitate) vseh prostoživečih živalskih vrst, kar je najpomembnejše. Lov, ki ga razumemo na ta način, se vklaplja v ekosistemsko obravnavanje in naravne danosti. Je v skladu z načeli in zahtevami svetovne strategije za varstvo narave, je etično, razumno in vzdrževalno izkoriščanje nekaterih prostoživečih živalskih vrst oziroma alternativna in dodatna oblika produktivne rabe okolja, zato lahko pomeni tudi obliko varstva narave.

Ker so živali v kulturnih državah pravno spoznane za sobitja in ne več za stvari, je dolžnost lovca, da pri vseh svojih dejavnostih ne pozablja dejstva, da žival lahko tudi trpi.

Ko lovec upleni (ubije) divjad, mora to storiti naglo, odgovorno in na način, ki živali povzroči kolikor mogoče najmanj bolečin.

Malone neomejene tehnične možnosti terjajo od lovca novo oblikovanje njegovega udejstvovanja, v katerem mora biti prav odgovornost vodilno načelo ravnanja: odgovornost do družbe, do živali, ki jo lovi, in do njenega življenjskega prostora – ter s tem odgovornost do vsega okolja. Takšno odgovornost, ki je odgovornost prihodnosti, lahko prevzame vsakdo prostovoljno. Družba bo nas, lovce, ocenjevala po tem, v kolikšni meri se bomo te odgovornosti zavedali in v kolikšni meri se bomo po njej tudi ravnali.

ne le določeno obliko zavesti, marveč celo preproste miselne strukture. Pravno enačenje bitij, ki jih imenujemo »sobitja«, z mrtvimi predmeti je nezdržljivo z inteligenčno ravniijo, razvojem znanosti in etičnimi standardi osveščene družbe. Temu vprašanju je na stičiščih različnih kulturnih krogov pripisana različna teža. Niti v državah male Evrope položaj živali na lestvici vrednosti ni enako visok. Tudi krivično mučenje živali je od države do države različno ocenjena.

Še ena veja znanosti se med **proučevanjem naravnih sistemov** ukvarja z živalmi nasploh ter z divjimi živalmi posebej. **Ekologija** kot veda o medsebojnih odnosih med organizmi ter živim in neživim okoljem se je v kratkem času razdelila na več delnih disciplin. Ekologija divjadi je v primerjavi s klasično »lovsko vedo« po eni strani ožja, po drugi strani pa nekaj povsem drugega. Populacijska ekologija, populacijska genetika in vedenjska ekologija se pri svojih raziskavah ne ukvarjajo z živaljo kot posameznim osebkom, marveč z reprodukcijskimi skupnostmi v odnosu do njihovega okolja.

Tako gledanje vpliva na lov, pa naj gre za športni lov, lov zaradi trofeje ali tako imenovani gojitveni lov. Medtem ko sta športni lov in lov na trofeje deležna dokaj enotnega odklanjanja, pa si drugi prizadevajo *gojitveni lov*, to značilno nemško obliko lova, v katerega je vgrajena gojitev divjadi, nadomestiti z znanstvenim gospodarjenjem z divjadjo.

Množični mediji, ki razširjajo rezultate in cilje znanstvenih raziskav po vsem svetu, obenem ustvarjajo in utrjujejo novo zavest, nov odnos do živali, nova vrednostna merila. Pri tem ne upoštevajo niti tradicije in tradicionalnih vedenjskih vzorcev niti ne utečene in za legitimne priznane izrazne oblike človekovega udejstvovanja. To v tem primeru še posebno zadeva nas, lovce. To in ne senzacionalizem bulvarskega tiska je globlji razlog za rezervirane odnose lovcev do medijev.

2. **Lovec in sodobno razumevanje narave.** Dandanes je naš odnos do narave zelo mnogovrsten. Človek si po eni strani prilašča vedno več doslej še nedotaknjene narave, zastruplja vodo, zraku in tla ter brezobzirno pleni še poslednje naravne vire, po drugi strani pa hrepenenje človeka po tako imenovanem mili naravi (zaradi njegove slabe vesti) še nikdar ni bilo tako silno, kot je danes, ko se je človek, in to ne le meščan, tej naravi že v dobršni

meri odtujil. Zaradi odtujenosti, povzročene zaradi vse večje urbanizacije, širjenja mestnih naselij, velikih industrijskih kompleksov in – tega ne kaže prezreti – televizije, se človek poganja za idealistično podobo narave. Njegova sanjska podoba je dobra, lepa, harmonična narava, h kateri se velja vrniti. Vse, kar je naravno, je dobro, vsak poseg v naravno dogajanje je vreden obsojanja. V tem predstavnem svetu narava preprosto ne sme biti slaba. Govor je o »življenju v miru z naravo«, o »bratu drevesu« in o »sestri živali«. Ta filozofija terja tudi omilitve našega jezika. »Zlobna« žival naj bi postala »dobra«: ptice roparice so zdaj ujede, zveri so plenilci, namesto žreti se lepše reče jesti, namesto gobca usta itn.

Lovci, ki se čutijo še posebno tesno povezane z naravo, zdaj ne vedo več, kako naj se prav obrnejo. Spočetka so mislili, da morajo skočiti na vlak časa in se v prvi vrsti prikazati kot naravovarstveniki: »Lov je praktično varstvo narave.« S tem geslom pa so si letvico postavili zelo visoko. Ko so se razglasili za varuhe narave, pa so obenem dopustili, da jih javnost sodi tudi po strožjih merilih kot druge uporabnike narave, ki to odkrito priznavajo. Naj so prizadevanja lovcev, da bi ohranili in včasih celo obnovili naravna in naravnim podobna življenjska okolja, še tako hva-

levredna in zgledna, dejstva, da posegamo v populacije divjadi, da jih izkoriščamo, uravnavamo in včasih zmanjšujemo, včasih pa z gojitvijo in krmljenjem tudi na škodo drugih živali uveljavljamo le lovsko zanimive vrste, le ne morejo pritrčiti. Zato nas naši kritiki sprašujejo, v kolikšni meri so

družbo. Bridke izkušnje so nas namreč izučile, da podobne lovca ne določa večina belih ovac, ampak manjšina črnih. Podoba lovca v javnosti je odvisna od njegovega nastopa in od njegovega vedenja. Lovec je del družbe, ki z velikim nezaupanjem zre na elite in privilegije ter slej ko prej odklanja

Vprašanje, kakšen je odnos lovcev do naravnih procesov v ekosistemu oziroma – grobo rečeno – ali in v kolikšni meri je lov usklajen z naravo, je preizkusni kamen za bistvo lova. S provokativnim vprašanjem »Klasična gojitev – klasična zmota?« je Bubenik pred dobrimi dvajsetimi leti sprožil raz-

Delovno predsedstvo zasedanja (od leve): podpredsednik LZS inž. F. Golija, predsednik Delovne skupnosti dr. Gerhard Anderlüh in tajnik Delovne skupnosti mag. Karl Sirowatka

Foto: E. Krašna

naši ukrepi znosni za naravo, in s tem silijo, da si prizadevamo proti sumu, da so naši ukrepi za ohranjanje biotopa (habitata) zgolj figov list za lovske posege, ki pa niso vselej v skladu z naravo.

3. Podoba lovca v javnosti in v družbi. To je točka, okrog katere se vrti vse delo lovskih zvez z javnostjo, »navzven« in »navznoter«. To je vprašanje, ali se podoba, ki jo kažemo javnosti, ujema s sliko, ki smo si jo o sebi ustvarili sami oziroma bi si jo – bolje rečeno – morali ustvariti, in predvsem s sliko, ki jo javnost in družba pričakujeta od današnjega lovca. Če je obenem tudi točka, ki jo moramo spoznati za »rak ra-

no« v odnosih med lovstvom in

skupine, ki zanje niso pregledne, ima pa obenem izostren občutek za vse na temo »ne glej, kaj delam, poslušaj, kaj govorim«.

Nelovec je do lovcev kot pripadnikov skupine, ki še vedno diši po cehu, dokaj rezerviran: njihov jezik razume slabo ali sploh ne, njihove šege so mu »španska vas«. To, da smeje lovci nositi in uporabljati strelno orožje, ne da bi jim to pravico dajal njihov poklic, je mnogim ljudem trn v peti. Če bi bilo vedenje lovcev zadržano in skromno, se javnost za te posebnosti verjetno ne bi menila, razen tistega dela, ki lov odklanja načelno. Velika večina lovcev se vede tako, vsi pa le ne. Z nadutostjo in bahaštvom, neaktičnostjo in brezobzirnostjo ni mogoče pridobiti prijateljev! Vsi poznamo take primere, zato jih tu ne bom našteval. Obnašanje lovcev seveda najpogosteje kritizirajo naravovarstveniki. Ne da bi se spuščal v podrobnosti, navajam nekaj primerov: lov s pastmi, urjenje psov ter preverjanje njihovih sposobnosti z živimi racami v ujetništvu in jazbeci v umetnih rovi, uporaba svinčenih šiber pri lovu na vodno perjad, lov živalskih vrst, ki so na »rdeči listi«, lov na malo prej spuščeno divjad iz umetne vzreje ipd.

pravo, ki do danes še ni potihnila. Ker smo lovci gojitev tako zelo potiskali v ospredje, da je Silva-Tarouca svojo znano knjigo lahko opremil z naslovom »Kdor ni gojitelj, ne more biti lovec« in ker smo v našem reklamnem sloganu lov izenačili z varstvom narave, smo si ne le nakopali probleme glede naše verodostojnosti, marveč smo zašli v precep tudi glede razumevanja samega sebe. Mnogi med nami se bojijo priznati pravi nagib, zakaj so lovci, namreč veselje do lova in do plena, ter navajajo manj prepričljive utemeljitve, kot so ljubezen do narave, potreba po izločanju bolne in šibke divjadi, preprečevanje škod od divjadi z uravnavanjem številčnosti populacij z odstrelom itn. Kako malo javnost verjame takim razlagam, mi je postalo jasno v osemdesetih letih ob enem izmed informativnih dni za učitelje. Tokrat je eden od nas, ki smo odgovarjali na vprašanja učiteljev, na prošnjo, naj pošteno pove, zakaj hodi na lov, izjavil: »Ker me to veseli!« Tak odgovor je bil sprejet z velikim odobravanjem in razumevanjem.

(Se nadaljuje)

dr. Gerhard Anderlüh
(Koroško deželno lovstvo, Avstrija)

Na gradu Zemona je koroški deželni lovski mojster dipl. inž. Dieter Senitzla odlikoval z zlatim koroškim redom za zasluge podpredsednika LZS dipl. inž. **Franca Golija** in nekdanjega predsednika ZLD Gorenjske **Janeza Konca** s srebrnim redom. Častno plaketo mednarodnega sodelovanja je izročil predsednik Delovne skupnosti dr. Gerhard Anderlüh **Zvezi lovskih družin Gorica** iz Nove Gorice in **Ediju Krašni** kot priznanje za odlično organizirano zasedanje. Podpredsednik Lovske zveze Slovenije inž. Franc Golija pa je izročil Red za lovske zasluge I. stopnje okrajnemu lovskemu mojstru iz Velikovca inž. Albinu Knaflu.

Materialno in finančno so podprli izvedbo 43. zasedanja Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora, ki je bilo 6. in 7. oktobra 1994 v Ajdovščini in v dvorcu Zemona nad Vipavo: MIP – Nova Gorica, Mlinotest – Ajdovščina, Agroind – Vipava, Fructal – Ajdovščina, Tekstina – Ajdovščina, Istra-benz – Koper in Lipa – Ajdovščina. Soorganizator tega zasedanja je bila Zveza lovskih družin Gorica iz Nove Gorice. – Vsem iskrena hvala!

Lovska zveza Slovenije

Medvedi razburkali vode

Nekateri slovenski časniki so povzeli pisanje avstrijskega tiska o tem, da zlasti zasebniki in lokalni politiki pa tudi lovci zahtevajo odstrel medvedov, ki, čeprav jih ni veliko, ne poznajo strahu pred človeškim okoljem, se sprehajajo po vaseh, napadajo živino in povzročajo škodo. Velika razhajanja med posameznimi interesnimi skupinami so se pokazala tudi v televizijski oddaji ORF 2 in SAT 3. V razpravi se je pokazalo, da edinole avstrijski *World Wide fund for Nature* (WWF) še naprej vztraja pri nadaljevanju projekta, s katerim poskušajo zopet udomačiti medveda v Avstriji. WWF je razburil javnost tudi s kampanjo za ekologizacijo zakona o zveznih gozdovih.

Republika je 14. septembra poročala, da so pri Maria Zelli s posebno pastjo ujeli in nato narkotizirali enega izmed »problematičnih« medvedov. V prvi polovici septembra je neki lovec – menda v sili – ustrelil medveda na območju Otscher v Nižji Avstriji.

Tudi v naši državi se vroča kri zaradi medvedov, ki »koljejo« ovce na Breginjskem Stolu, še ni ohladila. V začetku septembra je bil medved zopet na delu. Kot poroča **Delo** 13. septembra, je večjega medveda srečal tudi Tolminec na obronkih bohinjsko-tolminskih gora nad Tolminom. Na prisotnost medvedov na tem območju so opozorili tudi čebelarji na Breginjskem, kjer se je velik medved lotil panjev.

Kmečki glas je 21. septembra poročal o novici, da je LD Kobarid od ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo zahtevala izreden odstrel za »breginjskega klavca«. Pravijo, da je izreden odstrel zunaj Kočevskega zelo redek, vendar je v tem primeru nujen in strokovno utemeljen.

Lovska razstava v Žužemberku

V stari osnovni šoli so v soboto, 3. septembra, odprli že tretjo razstavo lovskih trofej, ki jo je pripravila Lovska družina Plešivica. **Slovenec** je 5. septembra zapisal, da je že prvi dan kljub slabemu vremenu lovsko razstavo obiskalo veliko

ljudi. Razstava, ki si jo je ogledalo več tisoč ljudi, je bila po mnenju dopisnika zanimiva ter poučna za strokovnjake in nestrokovnjake, primerna pa tudi za šolarje.

Kdo bo dobil Tavčarjevino?

Slovenski tisk se je kar precej razpisal, kdo bo kupil Tavčarjevo domačijo na Visokem. Občinska vlada se je junija odločila objaviti razpis za oddajo dvorca v dolgoletni najem. Odzvalo se je pet ponudnikov, vendar je po zagotovilih škofje-loške vlade najboljši med njimi nadškofijski ordinariat, ki obljublja, da bo dvorec delno odprt tudi za javnost, čeprav bo vsebina dogajanja na Visokem vendarle namenjena predvsem dejavnosti Cerkve. Ta naj bi ustanovila duhovno izobraževalni center, namenjen predvsem otrokom in mladini. Za Tavčarjevino bi se morali zanimati tudi slovenski pisatelji, a žal najbrž nimajo sredstev. To kajpak velja tudi za lovsko organizacijo, saj je znano, da je bil **dr. Ivan Tavčar** od ustanovitve slovenskega lovskega kluba leta 1907 do svoje smrti leta 1924 med najbolj dejavnimi lovskimi funkcionarji. Predsednik SLD **dr. Ivan Lovrenčič** je ob grobu namenil Tavčarju tele besede:

»Srce drhti, oko rosi in roka, ki ti jo položimo v slovo, se nam trese. Težko se nam je ločiti od tebe, našega najboljšega od najboljših... Ponosni smo, da so se tvoja velika dela snovala zunaj v naravi, da so se porajali posamezni prizori v tvoji pesniški duši baš ob turobnih zvokih lovskega roga, ki si ga tako rad poslušal...«

Slovesnost v Ribnici

Skoraj vsi dnevniki so poročali o slovesnosti, s katero so v Ribnici z geslom Od Turjaka do Kolpe obeležili 100-letnico tamkajšnjega lovskega kluba. **Niko Čampa** je v Republiki 4. septembra zapisal, da se je zbralo več kot tisoč lovcev iz vse Slovenije in da tudi dež ni mogel pokvariti dobrega razpoloženja.

Slovenec je 26. avgusta poročal o pripravah na proslavo 40-letnice delovanja LD Škale pri

Velenju. V lovišču so v štirih desetletjih postavili številne gojitvene naprave, najbolj pa so ponosni na lovski dom na Lubeli.

Po sledih slovenskega lovca

Nedeljc je začel 4. septembra objavljati odlomke iz knjige **PO SLEDEH SLOVENSKEGA LOVCA**. Ob tem je zapisal, da je to nekakšna antologija, sestavljena iz starih zapisov iz revije Lovec, ki izhaja že od leta 1910 in bo torej prihodnje leto praznovala častitljivo 85-letnico. Knjiga bo v nakladi 23.000 izvodov izšla v okviru Zlatorogove knjižnice.

Odlomke za nekaj nadaljevanj je za **Nedeljca** izbral, povezal in uredil **Franci Stele**.

Posvet o kozorogih

Nekateri slovenski dnevniki so posvetili nekaj vrstic mednarodnemu strokovnemu posvetu o kozorogih v Alpah, ki ga je v sodelovanju z narodnim parkom Gran Paradiso iz Italije organiziral Triglavski narodni park. Na srečanju so si udeleženci iz Italije, Francije, Švice in Slovenije izmenjali izkušnje, načrtovali pa so tudi ogled »kozorogovega kraljevstva« v območju Vrat in Kriških podov. Dnevnik je ob tem zapisal:

»V Triglavskem narodnem parku je več kot sto kozorogov, čeprav je ta ponosna vrsta že kazala znake izumiranja.« Morda bi veljalo napisati nekaj vrstic o zgodovini. **Inž. Anton Šivic** je leta 1926 v Lovcu pisal o kozorogih v Karavankah (v okolici Ljubelja). Iz zapisa izve-mo, da so bili kozorogi v Alpah pred 15. stoletjem zelo razširjene živali, a so bili pozneje močno iztrebljeni. Ponovno jih je naselil **Julij baron Born** v letih od 1890 do 1896, in sicer sprva na svojem veleposvetstvu nad Tržičem, po njegovi smrti pa jih je leta 1902 sin Friderik izpustil v prosto naravo. Za svoja stanišča so si kozorogi izbrali skalna pobočja in zelenice nad zgornjo drevesno mejo v najvišjih gorah. Pozimi so jih krmili s ovsom, koruzo in senom.

Pred prvo svetovno vojno je kolonija štela že več kot 50

živali, ob prevratu leta 1918 pa je bilo domala vse uničeno. Po vojni si je kolonija spet malo opomogla. Lastnik je dovolil celo ogled svojega vzgajališča kozorogov, dohodek pa je šel v blagajno Zelenega križa. Ljubitelji divjih živali so lahko občudovali, kako so do 90 kilogramov težki kozorogi spretni v skalovju, saj po 'alpinističnih' spretnostih prekašajo celo gamse.

Leta 1926 so bili kozorogi v Karavankah edina naselbina v kraljevini, pa še te ne bi bilo več, če se ne bi ljubljansko muzejsko društvo v letih 1919 in 1920 s posebno spomenico zavzelo za varstvo narave in naravnih spomenikov, torej tudi za kozoroge. 19. februarja 1921 je spomenici sledila naredba deželne vlade za Slovenijo o varstvu redkih, za Slovenijo značilnih in za znanost pomembnih živali.

Po drugi svetovni vojni je blejski zavod, predhodnik Triglavskega parka, dobil prve kozoroge iz italijanskega parka Gran Paradiso. Na Krstenico so jih pripeljali leta 1970 s helikopterjem. Naselitev je popolnoma uspeša.

Bobri spet v Sloveniji?

Znano je, da so v Ljubljani pred časom ustanovili gibanje za zaščito Barja. Predlagali so, da bi ga razglasili za krajinski park. Njihovo geslo je: *Barje – smetišče ali naravni spomenik?* Razpravljajo tudi o možnosti ponovne naselitve bobra.

Tokrat jih je začasno »naselil« časnik Republika na eni od strani svojih nedeljskih tem. Med drugim je zapisal, da so bobri zidali svoje gradove že dolgo prej, preden so jih začeli graditi ljudje. Hkrati je objavil zanimivost o kanadskih bobrih v ZDA, kjer je v osemdesetih letih razsežne ameriške ravnine prizadela huda suša. Izsušili so se številni ribniki in jezera, reke so upadale. Toda po zaslugi bobrov je ponekod vendarle ostal zemeljski raj, v katerem je voda tekla tako kot prej. Bobri so namreč zgradili jezove in tako ustvarili precejšnje zaloge vode za mesto in okolico Grand Cityja v državi Missouri. Brez pregrad, ki so jih postavili bobri, bi se reka skrčila v blaten potoček tako kot druge reke v tistih deželah.

Nova nevarnost za naravo

V letu 1990 je vlada Republike Slovenije predlagala ustanovitev naravnega parka Kočevje (konkretno ime še ni določeno). Projekt je bil pripravljen in zanj se je zelo zavzel direktor gozdne uprave mag. Janez Černač. Zanj so se zavzele in ga pozdravile tudi vse pristojne ustanove, kot so: obe univerzi, akademija, prirodoslovni muzej itd. Po mnenju IUCN Kočevski naravni park izpolnjuje vse pogoje za ustanovitev naravnega parka.

Nujnost ustanovitve so predlagatelj in drugi pobudniki (tudi) še posebej utemeljili, kar je bilo objavljeno tudi v Lovcu.

Zaradi enkratnih naravnih danosti – obsežni, dobro očuvani gozdovi, vrste divjih živali, ki so v Srednji Evropi že izumrle ali pa so ogrožene – je kočevska regija kar najpomembnejša ne le za Slovenijo, ampak tudi za Evropo. Tod so enkratne možnosti za znanstveno delo in raziskave, še posebno s področja problematike Človek in narava, živalske biologije in drugih aktualnih tem.

Kljub veličastnim in splošno znanim perspektivam prihodnosti se je v juliju 1994 zgodilo tole: Revirni lovec lovske uprave (Gojitveno lovišče Medved) je javil, da so v zapuščeni vasi Ponikve nekakšne »kreature«, podobne hipijem, postavile šotore. Ponikve obsegajo okrog 15 ha travnikov sredi obsežnih gozdov. Poizvedovanja so pokazala, da so se organizirano

naselili pripadniki neke neznane organizacije (Mavrica, *Rainbow*, nasledniki hipijev?). Težava pri sporazumevanju je bila v tem, da ni bilo mogoče ugotoviti nikakršnega formalnega vodstva oz. zastopstva. Skupaj se je zbralo od 1500 do 2000 ljudi. Lovska uprava (Gojitveno lovišče Medved), ki se čuti odgovorna za ekološki nadzor živalstva in rastlinstva, je takoj obvestila inštitucije:

1. pristojni občinski urad v Črnomlju;
2. Ministrstvo za kulturo, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine;
3. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo ter
4. pristojne lokalne institucije.

V obvestilih je lovska uprava opisala dejansko stanje in predlagala takojšnjo prepoved taborjenja.

Predlog je bil utemeljen s pristojnostjo lovske uprave, ki skrbi za avtohtono živalstvo v osrednjem območju načrtovanega Kočevskega naravnega parka. Kočevski Rog je v Sloveniji najbolj zahoden, še izrazito vitalen življenjski prostor rjavega medveda, volka, risa, jelenjadi in tudi drugih ogroženih vrst divjadi (skupno ta habitat meri 20000 ha gozda).

Kočevska visoka planota je nenaseljena. Tudi če odmisli mo enkratno gozdno pokrajino, je mir, ki naj bo tak, temeljni pogoj za ohranitev vse divjadi. V enklavi travnikov je s strani ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo košnja sicer dovoljena, ne pa kakršnokoli drugo vznemirjanje divjadi s pašo ali čim podobnim. Del travnikov ima v zakupu lovska uprava GL Medved-Kočevje. Za obstoj divjadi je torej ohranitev mirnih travniških enklav vitalnega pomena. Pri vznemirjanju se mora divjad umakniti v globlje ležeča, že urbanizirana območja, kjer pa zato lahko že povzroča večje škode v kmetijstvu in neželena nasprotja med človekom (domačo živaljo) in velikimi zvermi (medved, volk, ris).

Taborjenje 2000 ljudi na gozdnih jasah v Ponikvah povzroča največji možen nemir (bobnanje, trobentanje, glasba), in sicer ne le v neposredni okolici, ampak tudi (zaradi vseh mogočih aktivnosti, ki so povezane s hrupom) v oddaljenosti nekaj tisoč hektarov.

Vsa navedena ministrstva, razen ministrstva za notranje za-

Foto: J. Černač, Diana

deve, so odgovorila na našo prijavo, se z njo sporazumno strinjala in taborjenje Mavričarjev razglasila kot okolju škodljiv pojav, ki je v nasprotju s predpisi.

Toda zgodilo se ni nič takšnega, kot smo pričakovali. Država se preprosto ni odzvala. Videti je, kot da za tak pojav (dogodek) ni pristojen nihče. Nihče ni dal naloga policiji, naj posreduje in prepreči samovoljno »kampiranje«. Tako je že nastala velika škoda, na katero bomo morali verjetno še naknadno opozoriti.

DA BI V PRIHODNOSTI VENDARLE PREPREČILI TAKŠNA NADALJNJA UNIČEVANJA NARAVE, VAS NAPROŠAMO, DA O TEM POROČATE SLOVENSKI VLADI IN PARLAMENTU IN JIMA IZRAZITE NAŠE NESTRINJANJE Z OMENJENIMI DOGODKI.

Obenem Vas prosimo, da javnost opozorite na kršenje mednarodnih konvencij, ki jih je slovenska vlada deklarativno že sprejela, ratificirala pa žal še ne!

Leto 1995 je bilo razglašeno za Evropsko leto varovanja narave. V tem letu naj bi bila ustanovljena in razglašena tudi nova varovana območja, med drugimi tudi **Kočevski naravni park**.

Z vidika teh namer je omenjeno uničevanje dragocenega naravnega habitata v letu 1994 sramota!

Ciril Štrumbelj,
dipl. inž. gozd.

V premislek, opozorilo in opomin

»Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti,« je zapisal pesnik Oton Župančič.

Da, hodil po lovskih revirjih sem naših, vsrkaval in užival njih lepote, bogastva in doživljal davnih dedov šege in navade, pa tudi nerodnosti in nevarnosti sem doživel.

Biti na lovu doma ali na tujem, v gosteh v severnem, južnem, vzhodnem ali zahodnem delu domovine, v katerikoli LD ali deželi, povsod opazimo drugačne navade. To pa je čar in omama ter nabiranje nepozabnih spominov, izkušenj in doživetij. Lepa so, če so odraz spoštovanja napisanih in nenapisanih pravil bogate lovske kulture in etike, ki se po pisnem in ustnem izročilu prenaša iz roda v rod.

Med drugim gre tudi za v obeh zadnjih slovenskih lovskih priročnikih predpisana pravila o poglavju o balistiki in ravnanju z orožjem ter v poglavju o lovskih šegah in navadah.

Vsak lovec mora pred izpitno komisijo za lovske izpite uspešno opraviti tudi zagovor na vprašanja iz balistike in ravnanja z lovskim orožjem ter o lovskih šegah in navadah. Prenekateri, tudi vodilni člani v LD po uspešno opravljenem izpitu kaj kmalu pozabijo na pravila varnosti pri ravnanju in nošenju orožja na lovskih pohodih (posamič, v skupinah,

Steklina na območju Slovenije

Od 1. do 30. septembra 1994 je bilo z območja 38 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na steklino 145 živali, in sicer: 85 lisic, 21 psov, 12 mačk, 4 kune, 5 jazbecov, 13 srnjadi, 2 divja zajca, 1 veverica, 1 gams in 1 govedo.

Odsek za virologijo Veterinarske fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 45 živalih z območja 19 občin, in sicer:

Brežice (4), Črnomelj (1), Grosuplje (2), Ilirska Bistrica (1), Jesenice (4 in 1 kuna), Kamnik (4), Kočevje (1), Koper (2), Kranj (8), Ljubljana-Siška (2), Ljubljana Vič-Rudnik (2), Logatec (1), Murska Sobota (4), Postojna (1), Radovljica (1), Ribnica (1), Sežana (1), Škofja Loka (3), Vrhnika (1) in Zalec (1).

Ljubljana, 3. 10. 1994

dr. Armin TOMAŠIČ, dr. vet. med.
REPUBLIŠKI VETERINARSKI INŠPEKTOR

v pogonih in na brakadah). Vsi dobro vemo, da z malomarnim ravnanjem lahko življenjsko ogrožamo sebe in druge okrog nas.

Splošno znano in neprecenljive vrednosti staro ustno izročilo naših dedov je, da puška vsakih sedem let enkrat sama govori.

Bo kar držalo.

Če pa k temu dodamo še nepredvidnost nestrpnih »streljačev«, se zgodi – vemo kaj! Sam sem bil v triinštridesletnem obdobju aktivnega udejstvovanja v lovstvu kar petkrat udeležen »nagrad«, ko so mi šibre iz šibrovk nepridipravov predirale lovski kroj in že načele mojo kožo – na srečo ne usodno.

Kako lepega, lovske etike spoštovanega in pravičnega, sijajnega ugleda slovenskih lovcev bi bila deležna naša zelena bratovščina, če bi ravnali in delali vedno tako, kot smo nekoč ali kot so slovenjegoriški lovci LD Paloma-Sladki vrh pred nekaj leti, ko je ZLD Maribor gostila dvajset lovcev na tradicionalnem lovu, članov Kluba prijateljev lova iz Celovca.

V lepem novembrskem jutru, ob gozdu z jesensko barvitostjo, obsijanim z utrujenim jesenskim soncem smo se na jasi zbirali lovci v zbor. Domači lovci so opozarjali domače goste, naj gredo s prelomljeno (odprto) šibrovko v zbor; nosijo naj jo na levi rami z obrnjenimi cevmi spredaj navzgor. Kolegi, člani kluba iz Celovca, so vsi kot eden prihajali že z odprtimi in pravilno oprčenimi prelamačami. In bili so nam vzor!

Po pozdravu in izreku dobrodošlice ter želje dobrega in pravičnega lova starešine je besedo prevzel lovovodja ter med drugim dejal:

»Šibrovke polnimo samo na stojiščih. Ob premikih s stojišča na stojišča morajo biti puške prazne in prelomljene. Enako velja za prihode na zborna mesta in prekinitev lovskega pogona. Izstreljene naboje – prazne tulce, prosim, ne odmetujte, poberite jih in po končanem lovu jih odvrzite v črne vreče, ki so nameščene pri ograji. Lovci gonjači v pogonu ne smejo streljati ne naprej niti v stran ali nazaj in lovci na stojiščih streljajo le na vidno divjad s čistim ozadjem. Rogist bo začetek pogona naznačeval z enkratnim, prekinitve z dvakratnim in konec lova s trikratnim trobljenjem. Po lovu bo zbor in pozdrav lovini na tem mestu.«

Zaželel nam je dober pogled in dodal še nekaj napotkov.

Odšli smo. Lov je potekal varno, previdno, skrbno in lovsko pravično ter humano. Bil je

pravi užitek varnosti. Boginja Diana nam je bila naklonjena, smo ugotavljali pri pozdravu lovini. Pri zadnjem pogonu v lovski koči smo vsi ugotavljali, da je lov potekal lovsko pravično in uspešno, predvsem pa varno, ob doslednem upoštevanju lovske etike, šeg in varnostnih navad ter okolju neškodljivega odnosa do narave. Posebno laskavega priznanja za visoko raven lovsko etičnega, predvsem pa varnega izvajanja lova smo bili deležni pohval s strani koroških lovcev, gostov iz zamejstva.

Take navade, takšni lovi niso ostanke nekega izmišljenega viteškega reda, kot poreko nekateri, to je le upoštevanje in spoštovanje napisanih in ustnih izročil, pravil, šeg in navad za telesno in osebno varnost. Da bi le na vseh koncih naše prelepe slovenske zemlje tako pravilno lovili, kot v opisanem primeru, tedaj ne bi noben častnik v črnih kronikah ali v različnih javnih občilih mogel nikoli objaviti notic o ustrelitvi solovca ali ranitvi kmetovalcev na polju.

To se je usodnega leta triindvetdesetega pojavilo v časopisu, kar pa nam lovcem ni v ponos. Če bi upoštevali vse napotke, bi z zadnjih pogonov odhajali ponosni, ne pa iskalci prve pomoči ali celo krst.

Rudi Roter
(LD Koprivna-Topla)

Zakaj ni več obzirnosti do divjih živali

Bilo je zadnje leto pred drugo svetovno vojno, ko sva z očetom po dolgi vzpenjajoči se poti prišla na vrh Debelega vrha. Nebo je žarelo škrlatno rdeče in se prelivalo v zlato rumeno barvo, ko se je ognjena sončna krogla pogrezala za rob črne gozda. V gozdni podrosti je zašumelo, zamrlo in zopet zašumelo. Nenadoma že čisto blizu. Srce mi je zastalo in že v naslednjem trenutku močno udarjalo. Prikazala se je našopirjena glava velikega pevca. Barva perja na njegovem grlu se je iz kovinsko modre prelivala v temno zeleno, vse tja do črne in rjave, do bele lise, ki se je zrcalila na zgibu delno razprtih peruti. Vse to se je dogajalo v zadnjih sončnih žarkih. Kako ponosno je stopal, obračal glavo levo in desno in ubrano trkljal svojo skrivnostno pesem. Z odrezavimi udarci je opozarjal nase, dokler se ni dvignil in odletel na rogovilasto vejo starega bukovega drevesa, ki je rastle na robu gozda. Tam je v presledkih še naprej ubiral svojo pesem. Neslišno

je drsel po veji. Veje mogočnih dreves so silile druga k drugi. Mrak se je gostil in noč je kmalu zagrnila črnega trubadurja. Z očetom sva prenočila v lovcem in gozdarjem dobro znani Petelinovi bajti, ki je tudi mimo-idočim nudila vedno varno zavetje. Ob blede svetlobi ognja, ki je prijetno prasketal v starem štedilniku, mi je oče pripovedoval lovske doživljaje. Vsaka njegova beseda je zvenela prepričljivo, polna je bila lovskega žara, ljubezni do narave in poštenosti. Vsaka beseda zase se mi je vtisnila v spomin. Ob tem sem si risal v mislih podobo poštenega lovca. Oče je bil takrat zaposlen kot lovski čuvaj in logar pri grofu Auerspergu.

Zjutraj sva vstala zgodaj. Zvezde so medlo svetile. Kar strah me je bilo, ko sva zaslišala glas sove uharice, ki je na gozdnih grebenih že dolgo ni več. Slišala sva peti kar tri peteline. Jutranji ptičji spev ne bi bil popoln brez velikega pevca – divjega petelina. Kako prvobiten je bil tisti gozd! Nudil je pogoje za življenje domala vsem živim bitjem. Sončni žarki so si s težavo iskali pot do tal. Divjad je tam našla dovolj

miru in zavetja. Številčnost petelinov je bila dobra. Kako lepo je bilo videti gozdno kuro, ki je vodila svoj naraščaj. Gozdna idila je bila nepopisna!

Pozneje sem se vedno znova spominjal očetovih besed, ko je pripovedoval, kako je treba gospodariti z gozdom in ohranjati naravo. V tedanjem času pa ni bilo vedno tako. Gozdna sekira in žaga velikokrat nista upoštevali petelinjih rastišč in nista prizanašali okolju okrog medvedjih brlogov. Jugovzhodno od Petelinove bajte, ki je že zdavnaj ni več, so nedavno tega, južno od končane ceste v zaporedju peli kar trije petelini. Mine so raztrgale zemljišče in nastale so traktor-ske vlake. Sečnje so tudi tod razredčile gozd. Le nekaj metrov za skalnim robom je medvedji brlog. Tudi tistega prostora se motorna žaga ni izognila. Gozdarski fond lesa ne bi bil dosti prikrajšan, če bi na takih mestih pustili nekaj starega drevja. Navadno je le nekaj arov gozda, ki bi ga lahko pustili nedotaknjenega. Očitno se gozdarji in lovci ne morejo ali pa nočejo dogovoriti, kako gospodariti z gozdom na petelinjih rastiščih in na prostoru okrog

Uredniški odbor glasila

PODALJŠUJE

JAVNI NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO LOVSKO POVEST

V Lovcu 5/94, na strani 183, smo objavili razpis, na katerega je prispelo do roka (**10. oktobra 1994**) vsega skupaj le 10 avtorskih del (psevdonimi avtorjev, ki so svoja dela poslali: MMNČM, Verc, Šifra 13, Bela Fermačka, Hubertus in J. Krap, Samorastnik, Duko, Mihejev).

Ker člani uredniškega odbora menijo, da je prispelo premalo avtorskih del za natečaj v rednem roku, da bi tričlanska komisija lahko resno in odgovorno opravila svoje delo, so se odločili, da razpis podaljšajo še za 3 mesece, torej do **10. januarja leta 1995. Ponavljamo navodila in nagrade: Lovska zgodba (doživljaj) naj bo dolga največ 8 tipkanih strani** (30 vrstic na stran z ustreznim korekturnim razmakom). Pisci lahko na natečaju sodelujejo z več avtorskimi deli. **Natečaj je anonimen**, zato naj bo avtor na koncu zgodbe podpisan s psevdonimom. V posebni, **zaprti ovojnici**, priloženi k prispevku, pa naj bo listič s pravim imenom in priimkom avtorja, njegov popoln naslov, številka njegovega žiro računa in matična številka občana.

1. nagrada: vikend paket v Zdravilišču Rogaška za 2 osebi + avtorski honorar

2. nagrada: trojni avtorski honorar

3. nagrada: dvojni avtorski honorar

Po presoji komisije bomo najboljša dela objavili v Lovcu. Objavili pa bomo lahko (in seveda honorirali) tudi druga nenagrajena dela, če bodo ustrezno ocenjena.

Vse avtorske prispevke za javni natečaj z oznako **NATEČAJ – LOVEC** pošljite na naslov: **Lovska zveza Slovenije, Uredništvo Lovca, Župančičeva 9, 61000 Ljubljana.**

Foto: S. Lavrič, Diana

Medvedka z mladičema se oddaljuje od brloga v Črnem vrhu nad Glažuto.

medvedjih brlogov. Kako je dandanes z našimi gozdovi, lahko ugotovimo, ker marsikje sova in žolna zaman preletavata in iščeta primerno duplo. Očitnejši je primer prostora okrog medvedjega brloga v Črnem vrhu, jugovzhodno od Belih sten nad Glažuto. Pred tremi leti je v brlogu medvedka skotila mladiče. Gozdni delavci pa so prav v tistem času v neposredni bližini delali dve traktorski vlaki. Zanimivo! Medvedka kljub velikemu hrupu eksplozij min na razdalji nekaj deset metrov ni zapustila brloga. To znova dokazuje, kako skrbna mati je medvedka svojim mladičem. Delavci so vedeli, da ima medvedka v brlogu mladiče, ki so se v začetku aprila že oglašali. Kadar delavci niso delali, je medvedka pogosto hodila iz brloga in se po krajšem času vračala. Čeprav se je o medvedki z mladiči in brlogu veliko govorilo, ni nihče ukrepal, da bi delo okrog brloga vsaj začasno ustavili. Sečnja je gozdno drevje na tem območju tako razredčila, da je zdaj brlog dobro viden s kambijske ceste, ki je od brloga oddaljena nekaj več kot 100 metrov.

Ob koncu lanskega aprila sem imel srečo videti medvedko, ko se je z dvema mladičema oddaljevala od brloga. Previdno sem ji sledil. Večkrat me je pogledala, počasne hoje pa ni spremenila. Na ljudi se je očitno navadila in pustila mi je tako blizu, da sem jo lahko fotografiral. Menim, da dokumentacijska fotografija medvedje družine, ki zapuša tako vznemirjeno bivališče, le zasluži mesto v naši reviji.

To priložnost izkoriščam tudi za to, da zapišem dobro mnenje o naši reviji Lovec, ki je v dveh letih naredila velik strokovni in oblikovni razvoj. Pri tem pa bi pripomnil, da ne bi pozabili na fotografije divjadi iz naših domačih logov. Všeč so mi članki piscev, ki pišejo o pri-

hodnosti našega lova in urejanju naravnega prostora naše divjadi, še zlasti, če si bodo pisci prizadevali v novih razmerah z nami, lovci, in drugimi uresničevati začrtano pot.

Stane Lavrič
(LD Loški potok)

O prepovedi lova na kljunača

Pred nekaj dnevi mi je znanec iz Vidma (Udine, Italija) poslal revijo z naslovom La regina del bosco. To ni nikakršna kraljica iz kakega pravljničnega gradu sredi gozda, temveč čisto navadna sloka ali kljunač (*Scolopax rusticola*). Nekateri lovci v sosednji državi namreč tako ljubkavalno imenujejo to ptico selivko. Časopis izhaja občas-

no, ponavadi dvakrat na leto, izdaja pa ga *Club della becaccia* ali po naše *Klub kljunač*. Uredništvo časopisa je v Genovi. Časopis objavlja samo tisto, kar se nanaša na kljunača. To so lahko strokovni članki, opisi lova, leposlovni prispevki, poročila, ocene... in seveda o psih, ki jih uporabljajo pri lovu na te ptice. Slednje je pomembno zato, ker so člani kluba lahko le tisti lovci, ki lovijo kljunače izključno s psi ptičarji, (to so navadno angleški setri ali angleški poenterji). Lov kljunačev na večernem ali jutranjem preletu v Italiji ni dovoljen, res pa je, da te prepovedi vsi ne upoštevajo resno.

Marčna številka letošnjega leta je v glavnem posvečena jesenski selitvi kljunačev v Italijo od Piemonta na severu do Kalabrije na jugu, na razdalji, dolgi približno 1100 km. Tokratna številka časopisa pa ni zanimiva samo zaradi vpogleda v dejavnost kluba (podobnega imajo tudi v Franciji), temveč za nas tudi zato, ker je v njej tudi odmev na našo uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Ur. l. RS št. 57/1993). Kot je pričakovati, ni ravno ugoden predvsem zato, ker je po mnenju urednika revije uredba prestroga in je začela veljati sredi lovne dobe. Urednik je o uredbi obvestil tudi italijanskega zastopnika pri CIC dr. A.-ja, odvvetnika B., ki ima stike s FACE, in dr. Kalc-hreuterja, predsednika skupine kljunači pri IWRB. Kot je razvidno, je uredba vzbudila

precejšnjo pozornost tudi pri naših sosedih.

Kljunač je sploh nekaj posebnega. Ko je bil z Washingtonsko konvencijo prepovedan lov v času, ko se živali razmnožujejo, so dvignili vik in kriki Nemci, ker niso smeli več loviti kljunačev na večernem, spomladanskem preletu. – Na vse načine so dokazovali, da tak lov ni sporen, ker če nekdo upleni od dveh letječih kljunačev zadnjega, je to gotovo samec, teh pa naj bi bilo itak dovolj zaradi mnogoženstva. Pojavljale so se tudi trditve, da je število tako uplenjenih kljunačev izredno majhno, da ni pomemben plen, ampak doživetje.

Italijanski »becacciai« (lovci, ki lovijo kljunače s psi ptičarji) trdijo nekaj podobnega; zanje je pravo doživetje, ko seter ali poenter, mnogokrat uporabljajo dva psa hkrati, išče v goščavi ali gozdu, nepremično obstoji, ko zavoha dah kljunača ali »vleče« (nateza), če se ptica na tleh umika in ga po uspešnem strelu najde in prinese lovcu. Pri tem naj bi bil pomemben predvsem užitek opazovati delo psa, ne pa toliko uplenitev. Pustimo zdaj ob strani nekatere tiste italijanske lovce, ki jih poznamo tudi še z drugačne strani! Le vsak tisti lovec – kinolog, ki pozna delo šolanega psa, pa naj bo to ptičar, barvar, jamar ali gončik, zna to ceniti in spoštovati! Toliko bolj pa, če mu je pes ranjeno ali obstreljeno divjad našel. Naša uredba je že odmevala tudi v Lovcu. Bilo je več utemeljenih pripomb. Glede kljunača pa še nekaj v premislek: V Evropi uplenijo približno štiri milijone kljunačev na leto. Slovenski delež v tej številki je le 800 do 1000, včasih tudi manj, skupaj s tistimi, ki jih uplenijo tuji gosti. Tako hitro pa se nam ne mudi v Evropo, ki kljunača še ni prepovedala loviti, pač pa vrane, srake in šoje.

Urednik v začetku omenjene revije na koncu svoje razlage piše, da zadnje prispelle novice kažejo, da je slovenska vlada pripravljena premisliti nekatere podrobnosti te uredbe. Če je to res, ali moramo to izvesti iz tujih virov? Popolnoma se strinjam z zaščito ogroženih živalskih vrst, še bolj pa z zaščito (učinkovito!) njihovega življenjskega prostora, (habitata). To je pri nas za malokatero živalsko vrsto uveljavljeno, vendar naj bo zaščita smotrna, celovit in premišljena. Kako naj ocenimo naš prispevek k varstvu kljunača, ko pa ga še vsi naši sosedje normalno lovijo brez omejitev in po ustaljenih navadah?

inž. Vitomir Mikuletič
(LD Trnovski gozd)

Foto: Frederic – Kodla

Lovstvo mora biti času primerno

V času, ko lov ni več zagotavljanje hrane, potrebne za nujno preživetje ljudi, se pogosteje pojavljajo vprašanja, ali je ta dejavnost še sploh primerna času. Med dokazi, ki naj bi o utemeljenosti lova prepričali tudi sentimentalno in čustveno obarvana stališča, je nedvomno pomembno dejstvo, da bi bila brez urejenega lova naša kulturna krajina že dolgo brez divjadi. Tako nekako naj bi se na vprašanje glasil tudi odgovor: Lovstvo je času primerno pod pogojem, da sledi naravnim zakonitostim, še posebno, da ravna gozdu prijazno. V naših mestih vedno bolj prevladujeta železo in beton, na obrobjih pa se pričinja tisto, kar je ostalo od prvobitne narave in kar imenujemo kulturna

krajina. Kdor želi spoznati naravne zakonitosti in trdoto življenja v naravi, še posebno pa odnose in rivalstvo v živalskem svetu, mora prižgati televizor. Tako lahko razumemo, da naši someščani z divjadjo sploh nimajo nobene povezave ali pa se ta kaže v čustveno obarvani sentimentalnosti, katero posebejla tudi udomačenje osirotelega srnjega mladiča, kar v tujini poimenujejo kot »*bambi sindrom*«.

Po dveh uničevalnih vojnah, ki sta v tem stoletju potekali v Evropi, številni ljudje pozivajo k nenasilnemu svetu, v katerem pa puška ni več simbol nasilja, pač pa predvsem sredstvo za ubijanje živali, kar naj ne bi bilo primerno času, v katerem živimo.

Skrainih »ekomarksistov«, ki bi želeli lovstvo istovetiti z nesprejemljivim nasiljem, je k sreči malo in jih večina prebivalstva ne jemlje resno. Skromno je tudi število tistih, ki od lovcev zahtevajo, naj ravnajo kot sveti Hubert, ki je povsili puško pred jelenom v stiski. Pač pa večina upravičeno zahteva tudi pravo mero ustreznega ravnanja v lovstvu in od lovcev.

Sodobno lovstvo torej ne more biti povsem uglašeno s Svetim pismom, v katerem je tudi Mojzesova misel, da je žival dovoljeno ubiti le zaradi hrane.

Vsem, ki dvomijo v upravičenost obstoja in delovanja lovcev, je treba povedati, da lovsko pravičen strel divjad usmrti v trenutku in brez bolečin. Če

tako smrt primerjamo z večti-sočglavim, dnevnim, industrijskim klanjem domačih živali za naše prehranske potrebe, je seveda ubijanje govedi daleč manj humano. Kdor je le enkrat opazoval, kako se odziva na vonj izjemno občutljivo govedo, ko ga nalagajo na kamion, ali kdor je videl reakcije goveda, ki ure ali dneve dolgo čaka na zakol nedaleč od klavnice, bo razumel in cenil ravnanje lovsko pravičnih, podarjam, lovsko pravičnih, lovcev.

Vsakdo, ki pozna in razume naravne zakonitosti, ve, da v bistvu smrt pogojuje novo življenje. Seveda si moramo prizadevati, da izrabo tega razporedimo po starosti, času in naravnih možnostih in tako do-

Na lov le z zdravim psom...

VETERINARJEV
NASVET

Uspešnih jesenskih skupnih lovov si praktično ne moremo predstavljati brez uporabnih lovskih psov. Jesenska lovska sezona je čas, ko se večina lovskih psov po skoraj enoletnem premoru spet »pojavi v javnosti«, hkrati pa to zanje pomeni obdobje velikih psihičnih in fizičnih obremenitev. Ker vodnikovo pravilno ravnanje bistveno pripomore k ugodnemu počutju psa, naj ne bo odveč nekaj napotkov.

Kondicijsko stanje psa

Razumljivo je, da po večmesečnem mirovanju oziroma omejenem gibanju v pesjaku pes izgubi telesno kondicijo, kar je opaziti zlasti na prvih lovih. Psi se hitro utrudijo, s tem pa jim poide tudi volja do iskanja in gonje divjadi. Pri starejših in preveč debelih psih lahko v takem primeru nastanejo težave s srcem. Zato je prav, da za telesno kondicijo psa skrbimo vse leto. Telesno kondicijo pri psu vzdržujemo tako, da mu redno omogočamo daljše sprehode, na katerih se pes lahko neovirano giblje. Če to v lovišču iz različnih razlogov ni mogoče, je primeren tudi tek ob kolesu, in sicer vsaj nekaj kilometrov večkrat na teden.

Prehrana

Zaradi povečane fizične aktivnosti potrebuje pasje telo bistveno več energije in hranilnih snovi kot v času mirovanja oziroma zmerne aktivnosti, t. j. zunaj lovske sezone. Prav je, da psu, ki iz dneva v dan nastopa v vlogi lovskega pomočnika, v tem obdobju nudimo energetsko bogate obroke hrane.

Zato doma pripravljene običajne obroke nekoliko obogatimo z maščobami živalskega izvora, ki jih pes lahko s pridom izkoristi kot vir energije. Če psa hranimo z že pripravljeno, dehidrirano hrano (briketi), moramo za to obdobje izbrati hrano, ki je namenjena psom s povečano fizično aktivnostjo. Neposredno pred lovom psa praviloma ne hranimo, ker se pes s polnim želodcem znatno težje giblje, moten pa je tudi proces prebave. Zato je prav, da psa izdatno nahranimo zvečer pred načrtovanim lovom. Izogibamo se tudi hranjenja po sistemu »od vsakega malo« na malici med lovom. Raznovrstna hrana, ki je pes ni vaje, največkrat pa prevelika količina zaužitih kosti pri psu lahko povzročita prebavne motnje. Zaradi povečane aktivnosti pes potrebuje tudi več teko-

čine. Zato ne pozabimo na vodo, ki naj bo po možnosti nekoliko postana, zlasti če je pes od naporne gonje močno segret.

Namestitev psa po končanem lovu

Zavedati se moramo, da je pasji organizem po celodnevem delu segret in izčrpan. Zaradi neustrezne namestitve neposredno po lovu (na prepihu, vlažna hladna tla...) se pes zlahka prehladi. Zato psu omogočimo počitek v mirnem, zavetnem prostoru. Če je pes nameščen v avtomobilu, mu zagotovimo dovolj prostora, da bo lahko udobno počival. Čeprav je pasji kožuh odporen proti vodi, ga je potrebno po daljšem delu v vodi, zlasti v mrzlih zimskih dneh, temeljito zdrgniti s suho krpo!

Ne dopustimo, da bi naš pomočnik zaradi naših obveznosti na zadnjem pogonu ure in ure prezebal na betonskih tleh, na prepihu, na gostilniškem vogalu ipd.

Ne pozabimo:

Na lov nikoli ne vodimo goneče se psice. Njen vonj bo zagotovo »zmešal« glave preostali moški pasji družbi, ki v takšnem primeru niti slučajno ne bo več pomislila na zajca...

Tudi psice v drugi polovici

brejosti ne spadajo na lov, kajti prevelika fizična obremenitev lahko škodljivo vpliva na razvoj zarodkov.

Bolni psi ne spadajo na lov! Če pri psu zaznamo prizadeto splošno zdravstveno stanje – otožnost, odklanjanje hrane ali morebitne druge dodatne bolezenske znake – se z njim raje odpravimo k veterinarju.

Čeprav je videti zdrav, pustimo doma tudi psa, ki je pred kratkim prebolel katero izmed nalezljivih bolezni. Tako bomo zmanjšali možnost okužbe drugih psov. Koliko časa po ozdravitvi ga lahko pričenemo voditi med druge pse, se vselej posvetujemo z veterinarjem, ki je psa zdravil.

Prvo pomoč poškodovanemu psu lahko nudimo tudi s pripomočki, ki so v kompletu prve pomoči za človeka. Ta pa naj bo sestavni del vsebine lovskega nahrbtnika.

Če se pes poškoduje, postavimo morebitne krvavitve, rano zaščitimo pred dodatnim onesnaženjem in čimprej poiščimo veterinarjevo pomoč.

mag. Marko Mali,
dr. vet. med.

Foto Spring MB – Mauritius

sežemo trajnost in učinkovitost dejavnosti.

Ko lovec upleni in izkoristi divjad, namesto da bi ta preminila na naraven način, to opravilo postane smotno, hkrati pa je prvi pogoj za ohranitev raznovrstnega živalskega sveta.

Napačno bi bilo, če bi se lovci predstavljali zgolj kot gojitelji ali celo kot »odvetniki« divjadi. Naši nasprotniki bi nam takoj očitali, da smo edini, ki odstreljujemo lastne kliente. Povsem mirno in odkrito priznajmo, da nam gre tudi za uplenitev in trofejo. Dandanes v športu še vedno veljajo rezultati, v poslu zaslužek, položaj in naslovi, v zasebnem življenju poznanstva, prijateljstvo in podobno. Človek je tudi v zasebnem življenju ostal lovec, zato je nezaupljiv, da hočejo iz nas, lovcev, napraviti plen, nas opredeliti kot času neprimerne in odriniti na rob družbenih dogajanj.

Priznajmo, da divjad lovimo načrtno in na način, ki nas navdaja z vestjo in veseljem. Kdor pa nam očita veselje do ubijanja, sadizem in nagnjenost k nasilju, je primerljiv z ugotovitvijo znanega evropskega psihiatra, ki se po trofeji primerja s tem, kako lahko nekdo odlikuje samega sebe.

Nedvomno so med lovci žal tudi taki, ki ne doživljajo nara-

ve, pač pa jim le strel pomeni vse. Zanje je lov res statusni simbol, enako kot dober avto, od naravnega bogastva pa bi si radi prisvojili čimveč in čimprej.

Če objektivno gledamo na našo razkosano kulturno krajino, vidimo, kako malo je ostalo od prave narave. Selitvene poti divjadi so presekane s prometnicami in omejene z naselji, življenjski prostor medvedov, jelenjadi, divjih prašičev, gamsov in srnjadi je z vsakim dnem manjši. Izteka se stoletje, v katerem velike zveri skoraj niso mogle opravljati svoje naravne vloge, pač pa so to zvečine prevzeli lovci.

To je eden od naslednjih dokazov, da je lov času primeren bolj kot kadarkoli prej. Lov je nedvomno star toliko kot človeštvo. Drugačna razmišljanja o soodvisnosti posameznih sestavin okolja pa so stara vsega 100 let in ko so ljudje prišli do prvih spoznanj, da narave ni mogoče izkoriščati neomejeno in brez posledic. To spoznanje vedno bolj prevladuje tudi v lovstvu. Če v preteklosti lov ni bil sestavina varstva narave, pa slednje postaja vse bolj očitno. Vloga lovišča, da oskrbuje lovca, je zamenjana, saj mora lovec skrbeti zanj in za divjad. Gojitev divjadi omogo-

ča tudi njeno koriščenje in terja primerno zastopanost vrst po načelu – zdrava divjad v zdravem gozdu (okolju).

To pa ne pomeni, da se zdajšnje lovstvo ukvarja zgolj s temi vprašanji. Pozabiti ne smemo tudi številnih drugih naravovarstvenih problemov in nalog. Vse večja urbanizacija ni le zmanjšala življenjskega prostora divjadi, pač pa utesnila tudi številne druge živalske in rastlinske vrste. Naravno ravnotežje ni ogroženo zgolj zaradi industrijskega onesnaževanja, pač pa je temu kriv tudi neprimeren način kmetijske proizvodnje. Regulacije voda so sicer preprečile poplave, hkrati pa na minimum omejile življenjske skupnosti številnih rastlin in živali, ki so bile prilagojene prvotnim razmeram.

Casi, ko so ekološka dogajanja v naravi samodejno potekala v tisočletja uravnavanih in soodvisnih procesih, so davno mimo. Vsi skupaj smo prispevali k porušenju harmonije. Po desetletjih takega, nasilnega ravnanja pa se nam je narava pričela upirati. Pretirana obremenitev narave se maščuje bodisi zaradi protinaravnega kmetijstva, vse večjih turističnih zmogljivosti in dejavnosti, pospeševanja zgolj lesnoproizvodne funkcije gozdov, na-

raščajočega števila tovarniških dimnikov, pa tudi napačnega pojmovnaja o samem lovstvu. V tem trenutku pa je nedvomno najmanj koristno medsebojno obtoževanje; potrebujemo skupno in uglašeno ravnanje dejavnosti, ki so končno tudi socialno pomembne, saj zagotavljajo številna delovna mesta. Ne smemo enostransko kriviti zgolj kmetijstva, ki se je v željah po večjih pridelkih zatekalo k (pretirani) pomoči kemije, ne gozdarstva, ki je povečevalo hitro rastočo in tržno zanimivejšo smreko, hkrati pa od nas lovcev zahtevalo, da število divjadi omejimo na stanje, v katerem bo v gozdu dorasla vsaka sadika. Za vse velja, da je treba najti srednjo pot za ohranitev in obnovitev naravnih zakonitosti. V naravi bo vedno bolj utesnjeno človeštvo še kako potrebovalo prostor za sprostitve.

Zelena barva postaja moderna. Ne le v službi nekaterih političnih skupin, ki se poskušajo uveljaviti z njeno pomočjo. Zato zelena barva ni več izključno naša, nedvomno pa nas čaka izjemno dosti prizadevanj za družbeno potrditev našega delovanja, ki pa mora od besed odločneje prehajati v dejanja.

Blaž Krže

O koreninah sovraštva do lova v naših družbah

Evropski svet; Strassburg 8. in 9. junij 1994

Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) je pod pokroviteljstvom Evropskega sveta in s pomočjo francoske lovške zveze objavil nekatera stališča do fenomena lov, ki takrat ni bil obravnavan z lovsko-znanstvenega in biološkega, pač pa tudi sociološkega in antropološkega vidika. Tako so na eni strani nekateri ugledni udeleženci posveta, sicer nelovci, prišli do besede in analizirali temo Sovraštvo do lova. Med njimi so bili predstavniki tiska, radia in televizije pa tudi komunikacijski izvedenci. Poleg njih so sodelovali tudi sociologi, etnologi in različni naravoznanstveniki. Po drugi strani pa se je tudi lovcem in lovskim zvezam ponudila možnost, da predstavijo svojo vizijo o prihodnjem sodelovanju lovškega in protilovskega dela družbe. Rezultat dvodnevni dogajanj je lahko tudi zametek novih poti lovcev pri delu z javnostjo.

Kot korak naprej v komunikacijski politiki Mednarodnega lovškega sveta je bilo ocenjeno tesno sodelovanje gostiteljev prireditve s Svetom Evrope.

Za družbeno osvetlitev dogajanj v zvezi z divjadjo in lovom bi komaj našli primernejši prostor, kot je poslopje Sveta Evrope v srcu Strassburga. Tam tudi evropski parlamentarci sprejemajo smernice za prihodnost Evrope. Tam zaseda stalni izvršni organ Bernske konvencije kot temelja za obravnavanje narave na naši celine.

V pozdravnem nagovoru se je Jean-Pierre Ribault, vodja oddelka Sveta Evrope za ohranitev okolja, jasno izrekel za lov. Bernska konvencija si je za cilj postavila ohranitev favne in flore in se pri tem v najmanjši možni meri izrekla proti lovu, saj je razumno izkoriščanje narave, vključno z divjadjo, združljivo z njenimi cilji.

Novo druženje z naravo

Avtoriji različnih referatov so se, zlasti z biološke strani, zavzeli za preobrat v smislu varovanja biološke raznolikosti rastlinskih in živalskih oblik življenja. Čeprav je na Zemlji komaj

da še najti nedotaknjeno naravo, ni nujno, da človeški vpliv negativno deluje na raznolikost oblik življenja.

Tisočletja nastajajoče žive meje, polja in njive dajejo zatočišče več živalskim vrstam kot prvobitno pašništvo. Poleg tega smo z izkušnjami dosegli harmonično povezavo kmetijstva z zalogami vode. Le sodobne monokulture z uporabo pesticidov so prezrle te življenjske skupnosti. Storjena je bila velika napaka, ki se je vedno bolj zavedamo! Naloga sodobnega varstva narave je, da z vso

Trdovratnost zdajšnje protilovske kampanje, glede na sociološke in antropološke ugotovitve posvetovanja, izhaja iz dramatičnega spreminjanja vrednosti, kar trenutno doživlja naša družba. Po mnenju prof. Hella je lov točka, na kateri se je izkristaliziral odnos družbe do narave in »divjega«. Po Hellovi tezi je od fundamentalnih družbenih sprememb pomembna ta, da sta lovski in nabiralniška družba spoznali »divje« kot resno nevarnost družbenega reda. Zato ima lov v družbi že tisočletja

dila v vseh delih sveta, dandanes pa se le postopoma spreminja.

Volk ni le izginil iz naših gozdov, pač pa je dobil drugo simbolično vlogo. Skrb sodobne družbe se je od neznane divjine prevesila v skrb, da bo uničena vsa narava. Vse vrednosti, ki si jih je lovstvo pridobilo s svojo pozitivno vlogo, so izginile, ostaja le prevladujoča negativna vizija lova. Današnji lovec ubije jelena, ki ima nadvse pozitivno simbolno vrednost, ne pa izobčenega volka. Zlasti v premalo osveščenih družbah

Foto Spring MB - Mauritius

razpoložljivo tehniko pridobiva ekološke infrastrukture, od katerih ima korist kar največ živalskih vrst. Namesto zaščite posameznih vrst so novejša prizadevanja usmerjena k ponovnemu povezovanju zaključenih življenjskih prostorov ali pa k njihovi ohranitvi, v skrajni sili tudi s tehničnimi posegi. Ravno na tem področju je dosti načrtov za lovce in njihovo strokovno znanje.

Spremenjene vrednosti in profilov

Bolj kritično kot naravovarstveniki pa pozicijo lovcev v prihodnji družbi ocenjujejo sociologi.

dvojno vlogo, ki jo je Hell ugotavljal s proučevanjem izročil, obredov, mitov in upodobitev različnih kultur. Po eni strani je bilo za lovce pozitivno, da so osvajali divjo naravo. Po drugi strani pa je lov zaradi krvavega stika z naravo veljal za del divjine, katere so se podzavestno bali.

Dvojnost lova se je po Hellovem mnenju z antropološkega pogleda oblikovala v dve nasprotujoči simbolizirani vrednosti: jelena in volka. Od teh je prvi veljal za plemenitega in sveto čaščenega, drugega pa so se kot zlobnega in besnega bali in ga preganjali.

Vsa ta simbolika, z vrednostjo dobrega in slabega v ozadju, se je za dolgo obdobje vgnez-

to nujno privede do obsojanja lova.

Podobna je analiza sociologov Mihaela in Monike Pinçon, ki sta pobliže raziskala socialno okolje lova s pogoni v Franciji. Zanju je lov oder globljih socioloških spopadov med dvema povsem nasprotujočima svetovnim nazoroma. Na eni strani je podeželsko prebivalstvo, ki je ohranilo dnevne, psihične stike z naravo, na drugi pa je mestno prebivalstvo, ki je v vsakodnevem življenju odrezano od narave in vanjo občasno zahaja le zaradi razvedrila.

Raven vsake »moderne« družbe se kaže v povsem novi sliki o naravi, naravi, ki je zabrisala meje med človekom in živaljo,

ki človeka v naravi obravnava kot tujek in kjer je smrt izbrisana iz njegove zavesti. Tudi sama živalska smrt je v tej družbi dojeta drugače. V mesnicah in restavracijah ni več celih živalskih trupel. Meso se pojavlja v nevtralnih, nespoznavnih porcijah, kar je znamenje, da živalska smrt vse bolj postaja nekakšen tabu.

Tako »*novo družbeno senzi-bilnost*« je v študiji o izbiri zakonskih besedil predstavil tudi sociolog Micoud. Če so prej govorili o roparicah, ki jih je treba zatirati, to zdaj imenujemo »*oportunistične vrste*«, katerih število uravnavamo. Vedno pa se je družba bojevala z živalskimi vrstami, ki so veljale za škodljive (npr. podgana, volkovi) ipd. Zato se velja vprašati, zakaj v javnosti skoraj ni več dovoljeno govoriti o tem. Za ali nad nepomembnim besednim izborom se, po mnenju Micouda, skriva politični kompromis, ki naj bi pomagal premostiti osnovne spremembe v pojmovanju narave in živali. To pa bo povzročilo odločilne posledice ne le za lov, pač pa za celotno življenje.

Reakcije lovcev

Kako pa se sicer lovci vedejo v obdobju teh družbenih sprememb? Dr. Hatlapa, predsednik CIC-ove komisije za razumevanje okolja, največ pričakuje od vzgoje, ki bo nekako popravila nekatere posledice dosedanjega družbenega razvoja. Nepogrešljiva pomoč pri vzpostavljanju novih odnosov do rastlinstva, živalstva in končno tudi do lova so primerne oblike izobraževanja. O tem so se udeleženci kolokvija lahko neposredno prepričali na dveh ekskurzijah.

Drug, konkreten primer Vzgoje za stike z naravo je razložil Lorenz Uthard s finske lovske zveze. Šolanje mladih lovcev pa tudi mestnih otrok z »*naravnimi lxxvimi potmi*« že več let sodi v program njihove lovske zveze.

V sklepnem delu je Juan Delibes s predstavitev tradicionalnih španskih vrst lova poudaril prepletanje socioloških in znanstvenih vidikov z lovstvom.

Konec okrogle mize so sociologi izkoristili za poudarek, da je za lovce velika nevarnost, da bodo v družbi postali le obrobna skupina. Vse dokler bodo lovci ostali v družbi, v kateri bo lov zastopan kot del družbenega življenja, je njihova prihodnost zagotovljena.

Blaž Krže

Foto Spring MB - Mauritus

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO
LJUBLJANA, Parmova 33

Številka: 324-02-46/94-SI
Datum: 5. 10. 1994

Minister za kmetijstvo in gozdarstvo Republike Slovenije v Ljubljani izdaja na predlog komisije za veliko divjad in zveri IO LZS št. 11/67 od 3. 10. 1994 za odstrel risov v Sloveniji v lovni sezoni 1994/95 na podlagi četrtega odstavka 12. člena in drugega odstavka 14. člena zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25/76 in 29/86) ter 5. člena uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS, št. 57/93) naslednjo

ODLOČBO

V času od 1. novembra 1994 do 15. februarja leta 1995 je v Republiki Sloveniji dovoljeno skupaj odstreliti največ 8 risov, razporejenih po lovskogojitvenih območjih (LGO) in loviščih kot sledi:

Vsa lovišča lovskih družin Kočevsko – Belokranjskega LGO in lovišča LD Dobrnič, Mirna Peč, Novo mesto, Padež Plešivica in Toplice skupaj	2 (dva) risa
Vsa lovišča lovskih družin Krimskega LGO skupaj	1 (enega) risa
Vsa lovišča Obalno-kraškega LGO skupaj	1 (enega) risa
V loviščih Babno polje, Begunje, Cajnarje, Cerknica, Gor. jezero, Grahovo, Iga vas, Žilce, Nova vas, Rake, Stari trg, Javornik, Prestranek, Pivka, Tabor, Trnovo, Kozlek, Zemon, Brkini, Prem, Bukovica, Košana skupaj	2 (dva) risa
V loviščih Nanos, Hrenovice, Col, Bukovje, Črna jama, Planina, Hotedršica skupaj	1 (enega) risa
V loviščih Trebuša, Trnovski gozd, Kozje stena, Jelenk, Idrija, Kerkovše, Javornik, Dole skupaj	1 (enega) risa
Skupaj Republika Slovenija	8 (osem) risov

– Izven naštetih lovišč je odstrel risa v Sloveniji prepovedan. Prav povsod v Sloveniji, tudi v loviščih, kjer je odstrel risa sicer dovoljen, je **prepovedano odstreliti risinjo, ki vodi mladiče**. V vseh gojitvenih loviščih, ne glede, kje se v Sloveniji nahajajo in njihovega upravljalca, ni dovoljeno loviti in odstreliti risa.

– Uplenitelj risa in lovska organizacija, v katerem lovišču je bil ris uplenjen, kakor tudi najditelj mrtvega, poginulega ali kakor koli pokončanega risa in lovska organizacija, v katerem lovišču je bil najden, sta v čim krajšem času, najkasneje pa v 24 urah po uplenitvi ali najdbi, dolžna obvestiti o uplenitvi risa ali najdbi risovega kadavra Območno zvezo lovskih družin in Lovsko zvezo Slovenije: o kraju in času uplenitve ali najdbe, pri uplenjenem risu tudi o spolu, oceni starosti in telesni teži, pri najdenem mrtvem pa, če je ob danem stanju kadavra to mogoče ugotoviti.

– Lovska zveza Slovenije je podatke o uplenjenem ali najdenem risu dolžna posredovati Zavodu za gozdove Slovenije in Gozdarskemu inštitutu Slovenije, Ljubljana, Večna pot 2.

– Uplenitelj risa in najditelj mrtvega, če to dopušča stanje kadavra, je dolžan risa dostaviti na Veterinarsko fakulteto – Inštitut za patologijo divjih živali v Ljubljani, Gerbičeva 60, kjer bo poleg drugih preiskav opravljen tudi pregled risa glede stekline.

Obrazložitev

Po zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je ris že od 1976 s prepovedjo lova zavarovana vrsta divjadi, ki jo je uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst leta 1993 samo še dodatno zavarovala. Ne glede na ta določila pa poteka zmerni, z odločbo pristojnega ministrstva na podlagi predloga komisije za veliko divjad in zveri odobreni vsakoletni odstrel risov že od 1979 leta dalje. Čeprav je tak odstrel prišel komaj šest let po naselitvi treh parov risov na Trnovcu v Kočevskem Rogu, ni prav nič škodoval nastajanju in razvoju populacije risa v Sloveniji. Ta populacija je naraščala in se širila nepri-merno hitreje in uspešneje od vseh drugih v Evropi, ki se po uspehu niti zdaleč ne morejo primerjati z uspešnostjo naselitve risa pri nas. Medtem ko naselitve risa drugod po Evropi, kljub strogi prepovedi odstrela risa, komaj še životarjajo ali pa so čisto ugasnile, se je naša populacija, ki smo jo že malone od naselitve dalje tudi lovili, razširila iz Kočevja tja do Bosne proti jugu in do Julijskih Alp in Karavank proti severozahodu.

Zmerni odstrel nekaj risov letno torej populaciji risa ni niti najmanj škodoval, pač pa je pripomogel, da je vsaj del tudi manj poučenih lovcev, ki jih ni bilo mogoče prepričati o pomembni vlogi risa v življenjski združbi z razlaganjem zapletenih ekoloških soodvisnosti in zakonitosti, začel gledati v risu vsaj zaželeno in dragoceno trofejo namesto »škodljivca in roparja plemenite divjadi«. Takšni spremembi gledanja na risa pa sledi drugačen odnos do njegovega varovanja v naravi. Lovci, ki si želijo risa kot trofeje, ne bodo dovolili skrivnega pokončevanja in streljanja risa kot »roparja«. Posebno pomembno je vplivati na takšen premik miselnosti lovcev v območjih, ki jih je ris na novo naselil.

Naša risja populacija se, razen proti jugu po Dinarskem gorstvu, še posebno intenzivno širi v zahodni in severozahodni smeri proti nižjim kraškimi okolišim in proti Alpam. Tako je ris razmeroma zelo dobro poselil tudi Hrušičko-Nanoško pogorje in gozdove na Idrijskem tja do Trnovskega gozda. Zato je z letošnjo odločbo na tem prostoru predviden odstrel dveh risov. To pa pomeni, da je za lovsko sezono 1994/95 za odstrel dovoljeno enako število 8 risov razporejeno na večjo površino kot v pretekli sezoni 93/94. Številčno enak odstrel na večji površini pa ima na razvoj populacije lahko samo še manj pomemben vpliv. Ob tem pa ostaja ris ob robovih areala, na katerem je že formirana populacija, še nadalje zavarovan, kot ostajajo tudi na površini s formirano populacijo risa zavarovani otoki gojitvenih lovišč, kjer risa ni dovoljeno loviti. Zato s to odločbo dovoljeni odstrel risov v Sloveniji ne more v večji meri vplivati, kaj šele ogrožati niti širjenja in še toliko manj obstoja populacije risa v naši državi.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper to odločbo ni dovoljena pritožba po redni upravni poti, možen pa je upravni spor. V ta namen bi bilo treba v roku 30 dni, računajoč od dneva prejema te odločbe, vložiti tožbo zoper to odločbo neposredno pri Vrhovnem sodišču Republike Slovenije v Ljubljani ali pa na zapisnik pri tem ali kateremkoli temeljnem sodišču.

POSTOPEK VODIL:
ANTON SIMONIČ, dipl. inž.,
republiški inšpektor za
lovstvo in ribištvo

dr. JOŽE OSTERC,
minister

Je število mlakaric v Sloveniji že optimalno?

Do pred nekaj več kot dvajsetimi leti raci mlakarici razen lova nismo namenjali skoraj nobene druge skrbi. Čeprav ni bilo neznano, da redno gnezdi tudi pri nas, smo jo zaradi njenega potepuškega življenja šteli za bolj ali manj selivsko vrsto in se do nje tudi tako obnašali. Mlakarica zato tudi ni bila deležna nobenega posebnega varstva. V lovnem času je bila za lov povsem prosta, brez številčne omejitve. Slabo jo je varoval tudi lovski zakon, saj je zanjo od vse zaščitene divjadi veljala najdaljša lovna doba, in sicer od 1. avgusta do konca februarja. Z naraščanjem števila lovcev in s tem tudi intenzivnejšim lovom pa se je začelo število rac v Sloveniji naglo zmanjševati. Leta 1970 smo npr. ocenili pomladansko številčnost na skromnih 1690 rac. Trdnejšo osnovo za izboljšano gojenje in našega odnosa do race mlakarice je postavil šele občni zbor Lovske zveze Slovenije leta 1973. S skrajšanjem lovne dobe na čas do 15. januarja in s priporočili za gojitev z določenimi gojitvenimi ukrepi je dobila mlakarica enakovredno mesto z drugo zaščiteno lovno divjadjo. Že samo skrajšanje lovne dobe, omejitev odstrela in zmanjšanje števila lovnih dni je prispevalo, da je začelo število rac po vsej Sloveniji naglo naraščati. S povečanjem številčnosti je začela mlakarica širiti tudi svoj življenjski prostor in je postopno naselila skoraj vse vodne površine v Sloveniji. Gnezdit je začela tudi v razmeroma bistrjih, zanjo manj primernih rekah in potokih v Posočju in na Gorenjskem. Naselila je tudi na novo nastala akumulacijska jezera ter celo nekatere dele rek v mestih in primestjih, kar se prej ni dogajalo.

K naglemu povečanju številčnosti mlakarice je po letu 1973, razen skrajšanja lovne dobe in številčne omejitve odstrela, pripomogla tudi gojitev, za kar so se lovci odločili v prid gojitve mlakarice. Tako se je večina zvez lovskih druženj odločila za eno- do dveletno popolno zaščito rac. Po zaščitenem ob-

Foto Spring MB – Buenos Dias

dobju pa so se odločili za načrtovanje odstrela z omejitvami števila lovnih dni. Veliko lovskih druženj se je odločilo tudi za intenzivno gojitev rac v naravnih ali umetno zgrajenih bajejih pa tudi v opuščeni mrtvih rečnih rokavih ter na posameznih delih rek in potokov.

Načrtna gojitev mlakarice je več let pogojevala naraščanje njene številčnosti. Od leta 1973, ko je bila ocenjena pomladanska številčnost 5.000 rac, se je število v petih letih povečalo na več kot 21.000 rac. Od leta 1978 se številčnost rac posebno ne veča več, saj v zadnjih desetih letih ocenjujemo, da je od 22.000 do 24.000 rac (preglednica o staležu in odstrelu rac). Letni odstrel se v zadnjih desetih letih giblje od 8.000 do 12.000 rac.

Statistični podatki za zadnje desetletno obdobje kažejo, da imamo zdaj v Sloveniji dokaj stabilno populacijo race mlakarice. Ali to pomeni, da smo že dosegli optimalno številčnost ali pa da smo se z doseženo številčnostjo prehitro zadovoljili in smo pri načrti goji-

tvi mlakarice prehitro popustili?

Osebnostno menim, da pri gojitvi mlakarice še zdaleč nismo izkoristili vseh možnosti in bi z nadaljnjo skrbjo lahko njeno število najmanj podvojili. Lovske organizacije so vsekakor prehitro opustile nekatere ukrepe, ki so v prejšnjih letih pripomogli k naglemu zvečanju številčnosti rac. Tako se je zlasti zmanjšalo zanimanje za intenzivno gojitev, opuščajo se mirne vodne površine, kjer rac ne lovimo, dovoljenih je preveč lovnih dni in premalo skrbi namenamo zimskemu krmljenju rac.

Prav bi bilo, da bi lovske organizacije ponovno razmislile o še neizkoriščenih možnostih za gojitev mlakarice in bi se spet odločile za načrtnejšo gojitev. Pokazalo se je že, da je raca od vse divjadi za gojitev najmanj zahtevna in da hitro poplača razmeroma skromna vložena sredstva ter delo. Z večjo številčnostjo in odstrelom rac bi lažje razbremenili tudi tiste vrste divjadi, ki so potrebne vsaj nekajletnega

varstva, npr. poljskega zajca, poljske jerebice pa tudi fazana. Mlakarica je po naravi zelo skromna in prilagodljiva, poleg pravih račjih stanišč – večjih zamočvirjenih vodnih površin – naseljuje domala vse vodne površine. Skromna kot je, od vse vodne perjadi prva naseli vse na novo nastale vodne površine, opuščene peskokope, glinokope, akumulacijska jezera in vodne zadrževalnike. Če postane številčnejša, naseli celo ribnike v mestnih parkih ter dele rek, ki tečejo skozi mesta.

Za gojitev mlakarice so v naših razmerah še posebno pomembna vsa novo nastala akumulacijska jezera, vodni zadrževalniki in večji ribniki. Čeprav take vodne površine nimajo značaja pravih račjih stanišč, pa so zelo pomembne za gojitev mlakarice. Akumulacijska jezera namreč skupaj z okolišnimi vodnimi površinami sestavljajo skoraj enako stanišče, kot so prave večje račje mlake. Mlakarica namreč lahko živi v različnih staniščih, saj le redka stanišča ponujajo

na enem mestu vse, kar raca potrebuje; to je ustrezen prostor za gnezdenje, vzrejo mladčev, goljenje, hranjenje in prezimovanje. Ker je raca odličan letalec, lahko vse potrebe zadovolji na različnih mestih. Tako lahko gnezdi na enem mestu, na drugem si išče prostor za golitev ali hranjenje, povsem na drugem mestu pa največkrat prezimuje. Poseben prostor za zadrževanje si race poiščejo zlasti jeseni, ko se združijo v jate in se iz vseh manjših potokov ali mlak preselijo na večje odprte vodne površine, kjer prezimujejo. Zato so vse večje odprte vodne površine za gojitev mlakarice neprecenljive vrednosti, saj race tam varno prezimijo, konec zime pa se vrnejo na vse bližnje in bolj oddaljene okoliške vode, kjer gnezdi. Iz gojitvenega stališča bi bilo prav, da bi bile prezimlajoče race deležne čim večjega varstva. Pri načrtovanju odstrela pa bi morali upoštevati, da race niso last samo enega lovišča, ampak širšega območja. Lov na prezimlajoče race je treba številčno zelo omejiti, zanj bi se smeli odločiti le na preletu ob bližnjih vodnih površinah. Lov ob samem prezimovališču ali celo preganjanje rac s čolnom zaradi večjega odstrela pa bi morali prepovedati.

Za uspešno gospodarjenje z raco mlakarico pa seveda ne zadostujejo zgolj naravne da-

nosti, ki se z nastajanjem akumulacijskih jezer še izboljšujejo. Tako kot druga divjad je tudi mlakarica vse bolj odvisna od ukrepov, ki se jih moramo lovci lotiti v prid gojitve divjadi. Med ukrepe sodi še zlasti urejanje bajerjev za bolj intenzivno zrejo rac, določanje rezervatov oziroma mirnih con, kjer rac ne bi lovili, poskrbeti bi morali za zimsko krmljenje, načrtovanje odstrela glede na vsakoletni prirastek ter omejevanje števila lovnihi dni.

V mnogih loviščih so za intenzivnejšo gojitev rac na voljo doslej neizkoriščeni glinokopi, peskokopi, mrtvi rečni rokavi ali podobne vodne površine, ki jih je mogoče z razmeroma majhnimi sredstvi in delom hitro spremeniti v račja zrejališča. Tiste, ki pri tem še oklevajo in ne izkoristijo ugodnih možnosti, naj spomnimo, da so nekatere lovske družine z mnogo več sredstvi in delom uredile račja zrejališča celo z izkopom ali zaježitvami zamočvirjenih površin. Prav iz takih zrejališč so se race v nekaj letih razširile in naselile preostale vodne površine.

Ker je mlakarica izredno občutljiva za vznemirjanje, je za njeno gojitev zelo pomembno, da ji zagotovimo določene mirne vodne površine, kjer ne lovimo. Taki so lahko posamezni deli rek ter že omenjena naravna ali akumulacijska jezera. Mirne cone si poišče raca tudi

Foto: F. Končan

Del račjega bajerja, urejenega z izkopom, v lovišču LD Brezovica.

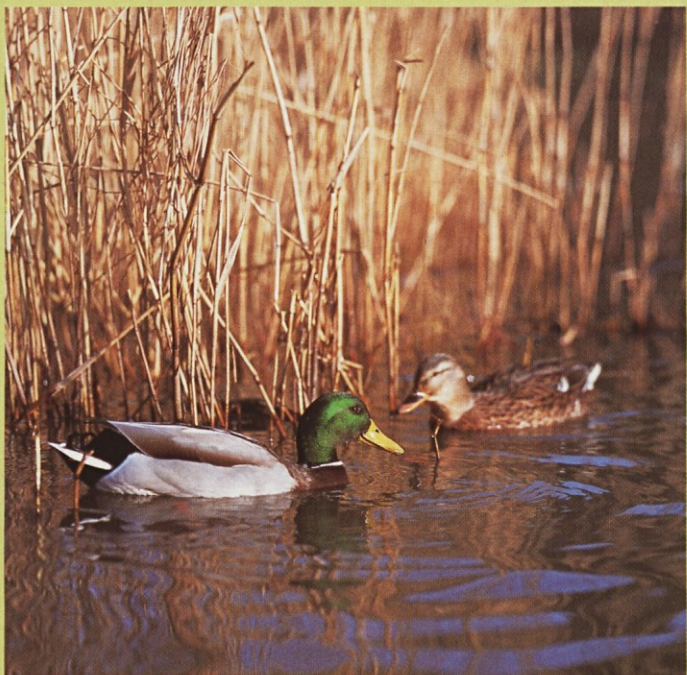
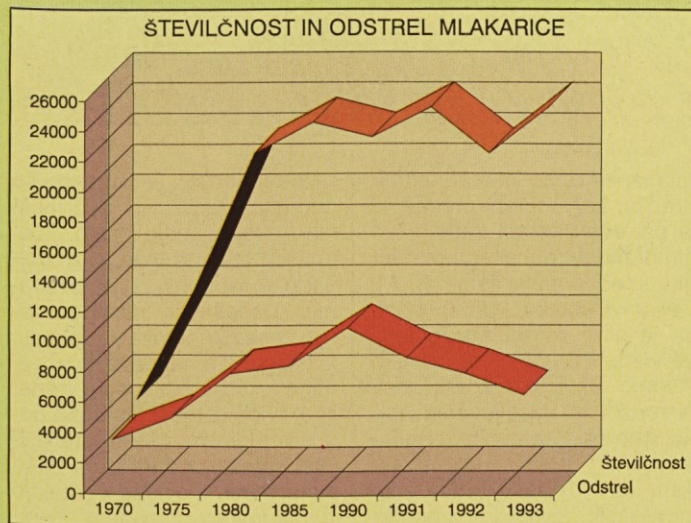

Foto Spring MB - Maurilius

ŠTEVILČNOST IN ODSREL MLAKARIC			
ŠTEVILČNOST		ODSREL	
LETO	ŠTEVILO	LETO	ŠTEVILO
1970	4.600	1970	3.500
1975	12.000	1975	5.000
1980	21.000	1980	8.000
1985	23.000	1985	8.500
1990	22.000	1990	11.000
1991	24.000	1991	9.000
1992	21.000	1992	8.000
1993	24.000	1993	6.561

na delih rek, ki tečejo skozi mesto.

Premalo pozornosti namenjam tudi zimskemu krmljenju rac. Zdaj jih v glavnem krmito le v račjih zrejališčih, ne pa tudi na krajih, kjer se pozimi zberejo v velikem številu. Čeprav ima raca veliko sposobnost, da si išče hrano tudi daleč od zimovališč, jo moramo pozimi zaradi njenih velikih potreb po hrani dodatno hraniti na preprostih krmiščih. S krmljenjem raco dobesedno privežemo na krmišča, s tem pa vplivamo, da čim bolje prezimi in tudi da gnezdi v bližnji okolici prezimovališč. Na gojitev rac v veliki meri vplivamo tudi z odstrelom, načinom lova in številom lovnihi dni. Načrt odstrela moramo tako kot pri drugi divjadi prilagajati ocenam vsakoletnega prirastka. Pri načrtovanju odstrela pa je treba v glavnem upoštevati le prirastek lastnega lovišča, ne pa da načrt odstrela v nekaterih loviščih določamo glede na število prezimlajočih rac.

Glede načina lova je za mlakarico najprimernejši lov na prelet ob vodah zunaj prezimovališč. Na manjših potokih, kjer se raca pozimi le občasno zadržuje, pa je primeren lov na zalaz. Bolj kot z načinom lova pa na gojitev rac lahko vplivamo s številom lovnihi dni. Raca je izredno občutljiva za vznemirjanje. Preveč lovnihi dni ji tako ni v prid. S stalnim usmerjanjem in s pretiranim lovom jo izganjamo iz stanišč. Zato na takih staniščih tudi gnezdi v manjšem številu. V deželah, kjer mlakarici namenjajo veliko pozornost, lovijo v pravih račjih staniščih le enkrat na štirinajst dni. Prav bi bilo, da bi število lovnihi dni zmanjšali tudi pri nas; tudi lov bi bil tako mnogo bolj uspešen, kot če race lovimo prekomerno. Preveliko vznemirjanje s strani lovcev je tudi vzrok, da je uspeh pri lovu slab, da lovci zahtevajo še več lovnihi dni, s tem pa vplivajo na še manjše uspehe pri lovu.

Lojze Černe,
dipl. inž. agr.

Novosti iz življenja race mlakarice

Divja rasa mlakarica (*Anas platyrhynchos* L.) je od vseh divjih rac najbolj razširjena pri nas. Ne glede na to, da je najštevilčnejša in splošno razširjena vrsta, ki jo marsikje tudi umetno zrejajo, pa mnoga vprašanja iz biologije te vrste plojokkljuna marsikomu še danes niso dovolj pojasnjena. O tem so obširno pisali ruski znanstveniki. **S. Fokin** je v Ohoti i ohotničje hozjajstvo 9 in 10/91 objavil zanimivo raziskavo. Predstavljamo vam kratek povzetek obširnega članka, ki nam bo gotovo koristil.

Divja rasa-mlakarica je v nekaj podvrstah razširjena po vsej zemeljski obli. Visoka raven ekološke in etološke prilagodljivosti ji je omogočila, da se je naselila v vseh primernih habitatih, celo v mestih in uspešno živi v neposredni bližini ljudi.

Za mlakarico je značilen izrazit spolni dimorfizem, t. j. da so racmani večji od rac, od jeseni do srede poletja pa se dobro razlikujejo tudi po barvi perja. Vse leto se racmani dobro razlikujejo od rac tudi po rdečih nogah in svetlo zeleni barvi kljuna. Samice imajo kljun rumenkasto oker s temno, skoraj črno primesjo in majhnimi pegicami v vogalih kljuna.

Teža odraslih rac mlakaric (samic) se giblje od 800 do 1300 g (v povprečju 1000), racmanov pa od 950 do 1600 g (povprečno 1250). Pri raci mlakarici sta od vseh čutil najbolj razvita vid in sluh.

Vsaka vrsta ptic ima povečano občutljivost za neko določeno valovno dolžino svetlobe (se pravi, da bolje zaznava nekatere barve). Raziskave so pokazale, da račji mladiči (mahovci) po izvalitvi dobro zaznavajo zeleno in vpadljivo rumeno barvo, medtem ko piščanci kokoši dobro zaznavajo oranžno in modro barvo. V veliki meri je ta razlika povezana s pretežno rastlinojedo naravo mlakarice.

Dolgo časa so tudi mislili, da divje race slabo vohajo. Raziskave so pokazale, da ni tako. Mlakarice, ki so bile slepe, so sčasoma hitro zaznale vlažno sočivje vodne leče (*Lemna* sp.) že na razdalji 2 m. Pri njih se je tudi povečala površina nosne sluznice.

Foto: H. Oršanič, Diana

Mlakarice imajo dobro razvit organ za okušanje. Posebne papile, ki so v sluznici ustne votline, na osnovi jezika, so dobro oživčene. V sredini notranje strani zgornjega kljuna ima rasa od 5 do 8 roženih otdrlin (domače race le 2-6). Predstavljajo, da imajo te tvorbe mešano, okušalno-otipno vlogo. Pri udomačitvi in zaradi umetnega hranjenja se število teh tvorb lahko naknadno tudi zmanjša!

racmane. To se imenuje *abmigracija*, kar pomeni proces, ki je potreben zaradi zamenjave genofondov (genskega materiala) med populacijami. A. M. Čeljcov-Bebutov (1968) meni, da je prav zaradi abmigracije ta vrsta dosegla tako visoko stopnjo ekološke plastičnosti in možnosti naseljevanja najrazličnejših naravnih habitatov.

Tam, kjer lovci divje race v zimovališčih lovijo in vznemir-

jajo, se podnevi skrivajo in počivajo, ponoči pa se hranijo. Kjer pa jih manj vznemirjajo, se njihova prehranska aktivnost vidi podnevi in ponoči. Ptice se odletijo hranit podnevi zelo daleč. Rade obiskujejo pšenična in koruzna strnišča, pri čemer lahko vsak dan preletijo tudi do 60 km razdalje.

Samice prenašajo zelo mrzle, hude zime težje od racmanov. Samice pogosto odletavajo na območja, kjer so lažje življenjske razmere. V blagih zimah se večina mlakaric drži v parih, tam, kjer pa so razmere ostrejšje, opažajo v glavnem racmane. Mlakarice se v osnovi držijo istih mest za prezimovanje. Čim uspešneje so kje prezimile v prejšnji sezoni, tem zanesljiveje se bodo vračale na to mesto. *Ekološka naravna plastičnost* je mlakaricam omogočila, da za prezimitev uporabijo tudi nezamrznjene vode v mestih. Ker pa tam navadno primanjkuje na-

ravne hrane, jih je potrebno še dodatno hraniti. Race iz takšnih okolij imajo zato tudi manjšo telesno težo in zmanjšano sposobnost razmnoževanja. Uspešnost razmnoževanja mestnih mlakaric je zelo nizka, ker jih neprestano vznemirjajo ljudje, psi in sive vrane. Mlakarice iz mest so lahko pogosto tudi prenašalke infekcijskih bolezni. Ko letijo na pašo zunaj mest, v lovišča, postajajo lovina lovcev, v svojem telesu

pa imajo povečano količino težkih kovin in strupenih (toksičnih) snovi. Takšne race so, kot se je izkazalo, znatno bolj kontaminirane od rac, ki jih umetno vzrejujejo in nato izpuščajo v lovišča (Tjurin, 1990).

Razmnoževanje

Dolžina dnevne svetlobe spodbudno vpliva na pričetek razmnoževanja (Larionov, 1959). Značaj pomladi vpliva na natančni čas in uspešnost gnezditve. V letih s pozno pomladjo gnezdiyo mlakarice kasneje in manj uspešno. Navadno se zmanjša velikost legla ali race gnezdenje opustijo. Pri zgodnjem začetku razmnoževanja (v ugodnih letih) se rodnost samic znatno izboljša.

Mlakarica spada med vrste s srednjo ravniyo *hominga* (vrnitev na mesto, kjer se je izvalila). Množično obročkanje je pokazalo, da se okrog 30% mladih mlakaric naslednje leto vrača na mesto, kjer so se izvalile same. Ptice v osnovi valijo v istem habitatu. Pri tem enoletne race gnezdiyo teden dni kasneje kot dveletne, te pa teden dni kasneje kot starejše. Race, ki so uspešno gnezdiye, se vračajo pogostejše od tistih, katerih gnezdo so iz najrazličnejših vzrokov propadla. »Homing« je značilen za race, ki so gnezdiye v stabilnih habitatih oziroma razmerah. Pri zamjenjavi stanišč mlakarice gnezdiyo na vsakem neustreznem mestu, zato lahko gnezdiyne razmere v loviščih še sami izboljšamo, če postavimo umetne valilnice na vsa primerna mesta ob vodi.

Večina ornitologov meni, da je mlakarica *sezonski monogam*, to je, da samica v obdobju razmnoževanja ustvari par z racmanom, ki pa jo zapusti, ko prične race intenzivno valiti. Vendar ni tako, kajti po mnogih opazovanjih ruskih ornitologov se prične ustvarjanje (vezanje) parov že jeseni (praviloma v zimovališčih teh ptic), torej najkasneje v prvi polovici zime. Pri tem se lahko obnovijo pari, ki so se že parili prejšnje leto. Navadno se partnerja menjata vsako leto, ni pa izključeno, da kakšen redek par ne ostane skupaj tudi več let. Pri oblikovanju parov samica izbira partnerja iz določene skupine racmanov, ki hkrati snubijo race.

Ljubezenske demonstracije samcev (snubljenje) se prične že konec jeseni, kmalu po menjavi perja (golitvi). Dvorjenje racam tedaj še ni vezano na parjenje in je le uvod v oblikovanje parov. Aktivnost dvorje-

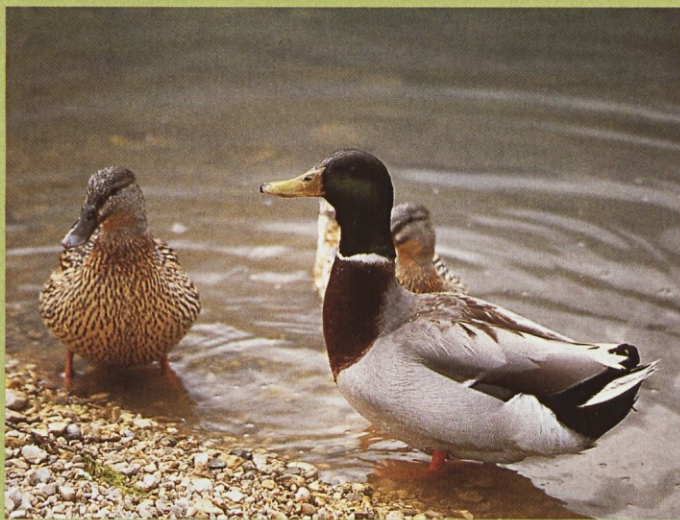

Foto: J. Papež, Diana

nja racmanov pa je določen dejavnik, ki le odloča o izboru spolnega partnerja race. Pripravljenost na razmnoževanje se pri racah pojavi prej kot pri racmanih. V času ljubezenskih iger samci zavzamejo različne drže telesa, ki so vse usmerjene k privlačenju rac.

Znani nobelovec Konrad Lorenz (1958) je zelo natančno proučil vse osnovne ljubezenske telesne drže race mlakarice. Naštel jih je kar 12. Drža, ki jo je označil z 11, »prikimavanje«, je vedno napovedala parjenje. Pri tem race in racman vzporedno privzdigneta glavo in jo naposled položita na hrbet; takoj nato samica zavzame položaj s spuščeni in razširjenimi perutmi, kar pomeni pristanek na paritev. Nekatere drže spremlja tudi značilno oglašanje.

V času razmnoževanja se dvorjenje lahko nanaša ne le na partnerja v paru, ampak tudi na drugo ptico. Ne glede na doslej poznano monogamijo in trdnost parov pri mlakaricah pa se je pri proučevanju izkazalo, da ni tako trdna, kot smo mislili. Nekateri znanstveniki imajo glede te trdnosti drugačno mnenje:

Po opazovanju V. A. Želtina (1959) se racmani iz parov ne glede na monogamijo velikokrat sparijo tudi z drugimi racami, race pa z drugimi racmani. Če racman izgubi življenje, race zelo lahko in hitro ustvari par z drugim samcem! Teritorialno vedenje race mlakarice je povezano z gostoto gnezdenja. Npr. pri racah, ki gnezdiyo blizu kolonij galebov, je teritorialno obnašanje zelo slabo izraženo; teritorij gnezdenja pa je minimalen (Košelev, 1981). V rezervatu Askanija-Nova je gostota gnezdenja dosegla 200 gnezd/1 ha, kar je bilo mogoče le zaradi porušitve monogamije (Andrijevski, 1959).

Vsi ti primeri govorijo o tem, da

ima mlakarica visoko, ne le ekološko, ampak tudi etološko plastičnost. Ta zadeva tudi izbor strategije razmnoževanja v določenih razmerah. V skrajnih razmerah se lahko mlakarica obnaša kot čvrst teritorialni monogam ali kot pravi poligam – še posebej pri gojitvi v voljerah! Takšna plastičnost vrste je omogočila mlakarici, da osvoji različne ekološke niše.

Pri veliki gnezditveni gostoti racmani često motijo race pri sedenju na jajcih (valjenju) in pri vzreji mladičev. Opaženo je, da čim večja je gostota gnezditve, tem manjša je

Foto: J. Papež, Diana

uspešnost razmnoževanja. Pri tem mnoge samice zapuščajo gnezda, včasih celo mlade račke. Večina jih odleti na slabše terene. V takšnih primerih je nujno potrebno zmanjšati število racmanov.

Mlakarice naredijo gnezdo nekoliko dlje od vode (včasih pa tudi zelo blizu nje), obvezno na suhem mestu, ki je navadno tudi nekoliko dvignjeno. Neredko, če imajo za to priložnost, gnezdiyo tudi v duplu.

Gnezdo mlakarice, ki je na tleh, predstavlja majhno poglobitev, ki je slabo postлана s suho travo. Samica na vlažnih mestih najprej zvleče podse trstičje, travo in majhne vejice in šele nato uredi gnezdo. Proti koncu valjenja si race puli perje s prsi in ga namesti visoko po obodu okoli jajc. Preden odide z gnezda, skrbno pokrije jajca s perjem in ga skrivno zapusti. Šele nekaj metrov stran vzleti.

Premier gnezda je od 20 do 29 cm, notranjost poglobitve od 15 do 20 cm, globina pa od 4 do 13 cm (Mihejev, 1975). Jajca divjih mlakaric so navadno zelenkasto olivne barve, ki se ohrani tudi pri intenzivni umetni zreji, le da je barva nekoliko svetlejša. Dimenzije in teža jajc zelo variirajo (v umetni zreji so jajca težja in večja). Mlade, enoletne race gnezdiyo kasneje od starejših, izležejo pa v poprečju le eno jajce manj. V gnezdu je skupno od 4 do 14 jajc, povprečno od 8 do 9. Navadno race znese po eno jajce na dan, valiti pa prične, ko znese zadnjega. V obdobju nesenja jajc kar 55% vsega časa porabi za hranjenje in že pred tem prične uživati skoraj izključno živalsko hrano, ki je bogata s proteini. V obdobju sedenja na jajcih (valjenja) sa-

mica zapušča gnezdo le, kadar se gre hraniti (navadno je to dvakrat dnevno): zgodaj zjutraj in pozno zvečer. Ko sedi na jajcih, začasno izgubi svoj naravni dah. To povzroči prekinitev delovanja trtične žleze. Čas valjenja traja od 25 do 28 dni. Čim nižje so srednje dnevne temperature zraka, tem daljša je inkubacija. Najdlje lahko race sedi na neoplojenih jajcih do 49 dni, potem pa instinkt valjenja ugasne.

Vzreja mladičev

Veliko legel mlakaric uničijo sive vrane, lisice, psi, kragulji in drugi plenilci. Na poplavnih travnikih in tam, kjer se pase živina, je navadno vsako leto uničenih 90% vseh gnezd. Osnovni omejitveni dejavniki so zgodnja košnja trave, hiter dvig vode (poplave), izsuševanje in preoravanje poplavnih dolin. Ko gnezdo propade, prične raca po 5 do 10 dneh ponovno nositi jajca v drugo gnezdo. V takšnem gnezdu pa je manj jajc (navadno le 4–6) in tudi izvaljene račke rastejo počasneje.

Raca sedi na jajcih (vali) tiho. Šele sedemnajsti dan se prične oglašati z gugutavimi glasovi, ki prispevajo k sinhronizaciji izvalitve in k temu, da si že zarodki zapomnijo glas svoje matere. Izvalitev v gnezdu navadno poteka hitro in hkrati, največkrat v roku od 3 do 8 ur. Račke se izvalijo skoraj tako, kot so se pojavljala jajca v gnezdu. Enodnevne račke so težke od 24 do 31 g. 6 do 10 ur po izvalitvi poslednjega mladiča vsi hkrati zapustijo gnezdo. Še ko so v gnezdu, si dobro zapomnijo svojo mater, ki jo nato povsod spremljajo.

Kot so pokazale raziskave Fokina, mati ni sposobna razlikovati svoje račke od enakih mladičev drugih rac. Zato pa račke odlično razlikujejo svojo mater od drugih rac. Ko raca zaukaže povelje »sledenje«, ji prično vse račke hitro slediti, četudi so v gostem rastlinju, kjer je ne vidijo stalno.

Race, ki so gnezdile daleč od vode, odvedejo svoje enodnevne puhovce takoj v vodo, pa čeprav jih morajo peljati več kot 2 km po suhem. Prav tedaj so izgube med račkami največje. Če gnezdijo ob velikih kolonijah galebov, so se race na to prilagodile tako, da vodijo mladiče k vodi vedno ponoči, ko je možnost, da jih polovijo plenilski galebi, manjša.

Kadar se v bližini pojavi potencialni plenilec rač, raca izda povelje »nevarnost«; račke se takoj prenehajo hraniti, počivati ali gibati, pač pa otrpejo na mestu in so pripravljene, da vsak trenutek pobegnejo. Čim bližja je nevarnost, tem pogostejše se raca oglašja in po tem oglašanju tudi račke vedo, koliko blizu jim je nevarnost, čeprav plenilca ne vidijo.

Pri nenadnem naletu plenilca raca izda povelje »preplah« in račke se prično hitro skrivati po okoliškem rastlinju. Medtem raca odpelje plenilca proč, saj igra ranjeno ptico. Pri tem spusti peruti in z njimi tolče po tleh

ali vodi in prileti plenilcu skoraj pred gobec ali kljun. Na ta način ga spelje proč od mladičev. Če opazi nevarnost v zraku, se raca, ki ob sebi nima mladičev, tiho pritaji, če pa so ob njej mladiči, zakliče »nevarnost v zraku«. Ko nevarnost mine, jih zopet pokliče z enakim glasom kot tedaj, ko je še sedela na jajcih.

Glasovi in oglašanje mladih rač niso preveč raznovrstni. Lačni, premrazeni ali izgubljeni se oglašajo z glasovi, ki povedo, da jim ni udobno. Če pa so siti, kadar jim je toplo in kadar počivajo, so njihovi glasovi takšni, da povedo, da jim je prijetno. Izgubljena račka, ki naposled najde svojo družino, jo pozdravlja z veselim oglašanjem. Pri nenadni nevarnosti spremljajo račke začetek svojega paničnega bega z glasom panike. V starosti 5 tednov se mladiči – samičke in samčki – že prično oglašati podobno odraslim. Oglašanje odraslih se povsem oblikuje pri 7 tednih pri racah in 9 tednih pri racmančkih.

Prehranjevanje

Razvoj prehranjevalnega vedenja je natančno proučeval A. J. Mikitjuk (1990). V prvih urah po izvalitvi račke zelo spretno lovijo male leteče hrošče in pobirajo nevretenčarje z nadvodnih delov rastlin. V starosti od 3 do 4 dni prično raziskovati zgornji sloj vode, tako da potopijo v vodo prednji del kljuna do nosnic. V starosti od 1,5 do 2 tedna so račke že sposobne raziskovati vodo do globine 15 do 25 cm, tako da glavo potopijo do vratu, in končno, da se obrnejo tako, da jim iz vode gleda le rep (kot to poznamo pri odraslih mlakaricah).

Osnovno prehrano mlakaric predstavlja živalska hrana (90%), preostali del pa rastlinska. Šele ko so račke stare

Foto: L. Kaše

3 tedne, dobi velik pomen rastlinska hrana. Precejanje hrane je opaziti šele pri starosti 5–6 tednov. Pri tem ima velik pomen voda, bogata z rastlinskimi deli, ki je energetsko bogata. Pod vodo račke nabirajo hrano s pomočjo vida, v temi pa s pomočjo otipavanja. Jemanje hrane je pri njih prirojeno in ni odvisno od vaje (Aviola, 1985). Raca greje račke do starosti 14 dni, šele tedaj se pri njih vzbudi lastna termoregulacija (lastno uravnavanje telesne temperature).

Pri veliki številčnosti gnezd na nekem območju prihaja včasih do združevanja rac z mladiči in skupnega hranjenja. Pri tem so opazili, da race ne vodijo svojih rač posebej, ampak sodelujejo v kolektivni zaščiti mladičev (Pajarkov, 1982).

Letanje

Mlade račke se večkrat dvignejo v zrak, ko so stare od 50 do 55 dni. Menijo, da ko že lahko letijo, si lahko še bolj temeljito zapomnijo mesto, kjer so se izlegle. To zagotavlja racam tudi, da se bodo naslednje leto mogle vrniti v rodno

okolje. 3 tedne po tem, ko vzletijo oziroma postanejo odvisne od peruti, se pri mladih racah pojavi potreba (težnja) po zapuščanju rodnega okolja. Prično se najprej lokalni preleti. Sredi julija mlade mlakarice že redno sodelujejo na večernem preletu na mesto, kjer se hranijo oziroma, kjer je plitvejša voda. Zjutraj se vračajo v mirnejše dele, kjer čez dan počivajo. Ti predeli so praviloma nedostopni in skriti pred plenilci. V tem letnem času se te ptice hranijo predvsem s popjem, ki se tedaj oblikuje na rastlinah, s podzemnimi deli in s semenjem (plodovi) vodnih rastlin. Ko prično dozorevati žita, zelo rade obiskujejo polja s prosom, pšenico, ržjo ali ovsmom. Potem ko samice že sedijo na gnezdu in valijo, se racmani združijo v moške jate in odletijo na goliteve. Nekateri racmani se golijo kar na območjih za razmnoževanje. V času razmnoževanja racmanom navadno nekoliko upade telesna teža, kar pa se do časa, ko odletijo na odročna mesta za goliteve, že popravi. V času golitve svatovsko perje zamenja skromnejše letno.

Golitev peruti oziroma letalnih peres traja okrog 35 dni, pri čemer se sposobnost letanja zopet pojavi med 22. in 29. dnevom po začetku rasti primarnih letalnih peres, ki v tem času dosežejo od 75 do 83% svoje končne dolžine. Peresa v peruti rastejo srednje hitro (3 do 5 mm na dan). Samice, ki so uspešno vzredile račke, se golijo v njihovi družbi, ko so mladiči veliki kot npr. krekeljč (*Anas creca*). Po opazovanju E. V. Ivantera (1968) se prično samice goliti, ko se lahko prve mlade račke že vzdignejo v zrak. Mlade račke ne nosijo dolgo svojega letnega perja. Že sredi avgusta se prične tudi pri njih jesenska golitev, ki traja okrog 40 dni (Moskalev, 1979). Golijo se mlade in starejše ptice, racmanom pa se pri tem perje lepše obarva.

Po odprtju lovske sezone na mlakarice se razdalja plašnosti rac 2- do 3-krat poveča, medtem ko na območjih, kjer se ne lovi, ptice pustijo lovce povsem blizu. Med odstreljenimi je največ mladih rac, in sicer 67–82%.

Mlakarica je bolj plašna in pozorna od drugih rac. Odhod mlakaric v zimovališča je odvisen od zamrzovanja voda in večjih rek. Pred odhodom so zanje značilna dolga klatenja. Skupna smrtnost, vključno s posledicami lova, je 70% in 44% odraslih rac.

Raca mlakarica z obročkom iz Amerike?

Jeseni 1993 leta smo v Prirodoslovnem muzeju Slovenije sprejeli telefonsko obvestilo, v katerem nas je (za sedaj še neznani) ljubitelj ptičev obvestil, da je videl preparirano raco, ki je imela obroček z napisom: WASHINGTON DC USA in številko 956 38686. Raca naj bi bila uplenjena decembra leta 1990 pri Mirni na Dolenjskem. Obvestili smo Urad za proučevanje ptičjih selitev v Ameriki in prejeli odgovor, da je s to številko obročka obročkan ptič iz rodu plevic. Ob tem so nas prosili, če jim pošljemo obroček v preiskavo, če je številka nejasna ali pa če je nastala pomota pri prepisovanju števil.

Pozanimali smo se na LD Mirna na Dolenjskem in pri nekaterih preparatorjih, vendar so bili vsi odgovori negativni. Ker ne vemo, kdo nas je obvestil o tej najdbi, naprošamo vse lovce in bralce revije Lovec, da nam po svojih močeh pomagata in nas obvestite v Prirodoslovni muzej Slovenije, če karkoli veste o tem obročku iz Amerike. Ob tej priložnosti naprošamo tudi vse lovce in bralce revije Lovec, da nam sporočijo tudi morebitno najdbo katerekoli vrste ptiča, ki je imel naš ali tuj obroček. Seveda je treba pripisati datum, kraj najdbe in rade volje vam bomo kasneje poslali podatke, kje in kdaj je bila obročkana najdena ptica.

Dare Šere
Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, 61001 LJUBLJANA

TISKOVNA SPOROČILA SVETA EVROPE IN FACE

Novi predsednik FACE zagotavlja, da se bo zavzemal za vse vrste lova

Bruselj, 16. 9. 1994: Ob svoji izvolitvi za predsednika FACE je Pierre DAILLANT (Francija) poudaril neizmerno bogastvo lovskih tradicij v Evropi.

Predsednik Daillant, ki že šest let predseduje tudi francoski krovni zvezi UNFDC, se je kolegom iz 21 nacionalnih lovskih zvez, članic FACE, zahvalil za izkazano zaupanje ter lovcem položil na srce, naj vzajemno spoštujejo svoje lovске tradicije in naj bodo ponosni na svoje lovsko udejstvovanje.

Kot predstavnik 7 milijonov lovcev zre Daillant skupaj s tremi podpredsedniki (Manuel ANDRADE iz Španije, J.-O. PETTERSON iz Švedske in Peter MISSELBROOK iz Velike Britanije) z velikimi pričakovanji na svoj triletni mandat ter zagotavlja, da se bo zavzemal za vse vrste lova in podpiral delo sekretariata FACE v »Evropski hiši lova in narave« v Bruslju.

Predsednik Daillant, ki je strasten lovec in je dvignil že svojo petdeseto lovsko dovolilnico, je svojim kolegom povedal: »Kot odgovorni lovci, ki spoštujemo načelo razumnega izkoriščanja naravnih virov, se nam našega lovskega udejstvovanja ni treba sramovati. Lov igra pomembno vlogo pri ohranjanju divjih živali; kadar to pojasnujemo, pa ne bi smeli prikrivati, da nas vodi tudi strast do lova.«

Diana Conservation Award 1995 – 10.000 DEM za pospeševanje razumnega izkoriščanja

FACE, krovna organizacija lovskih zvez iz 21 držav zahodne in srednje Evrope, ter danska agencija DIANA Hunting and Fishing Tours sta se dogovorili, da bosta zagotovili sredstva za letno nagrado, katere namen je pospeševati načelo varstva divjih živali z vzdrževalnim izkoriščanjem.

Z 10.000 DEM naj bi vsako leto nagrajevali posameznike, skupine ali organizacije v Evropi, ki so bistveno prispevale k uveljavljanju tega načela, še posebno v okviru vzdrževalnega lova. Po mnenju FACE je nadvse pomembno, da se javnost zave vloga, ki jo odgovoren lov igra pri varstvu divjih živali.

Prva nagrada bo podeljena leta 1995, torej v Evropskem letu varstva narave. Februarja 1995 se bo na sedežu FACE sestala posebna žirija in pregledala dospele candidature. Podelitev bo pozneje med letom.

izkoriščanja naravnih virov in sodelovali z drugimi članicami FACE.

Predsednik FACE Pierre DAILLANT je v imenu svojih kolegov javno pozdravil rezultat glasovanja, izrekel pristrčno dobrodošlico »prijateljem iz srednje Evrope, ki se lahko pohvalijo s stoletnimi bogatimi lovskimi tradicijami«, in dodal, da se drug od drugega lahko veliko naučijo.

FACE zdaj združuje lovске zveze iz 21 držav. Te so: dvanašterica ES, Norveška, Švedska, Finska, Avstrija, Švica, Malta, Poljska, Madžarska in Slovenija.

rastlinskih vrst z zemljiškimi posestniki. V letih 1993/94 je English Nature dobila od vlade podporo v višini nekaj manj kot 40 milijonov funtov. Petino te vsote je potrošila za sklepanje omenjenih pogodb.

Rešitev za šotičša

V Združenem kraljestvu se je že pred štirimi leti začela kampanja za rešitev ogroženih šotičš. V tem času so pri proizvodnji vrste izdelkov opustili šoto. 48 občin je podpisalo sporazum o varstvu šotičš, ministrstvo za energijo je sprejelo odločitev, da šote ne bo več upoštevalo kot kurjavo in izda-

Foto Spring MB - Buenos Dias

FACE izreka dobrodošlico lovskim zvezam iz srednje Evrope

Bruselj, 16. 9. 1994: Delegati zvez, včlanjenih v FACE, so potrdili sprejem lovskih zvez iz Slovenije, Madžarske in Poljske za polnopravne članice FACE.

Statut FACE dopušča pristop zvez, ki zastopajo vse vrste lova ter večino lovcev svoje dežele.

V uvodnih govorih so podpredsednik Franc GOLJIA (Slovenija) in predsednika Györgi BANFFY (Madžarska) in Jacek TOMASZEWSKI (Poljska) generalni skupščini FACE zagotovili, da se bodo v interesu lova in ohranitve divjih živali ravnali po načelu razumnega

SVET EVROPE

Velika Britanija

Več denarja za naravno pokrajino

English Nature, uradna svetovalka britanske vlade za vprašanja glede varstva narave, je od ministrstva za okolje dobila dodatnih 800.000 funtov za sklepanje pogodb o negovanju tal v korist divjih živalskih in

ne so bile smernice za ohranjanje življenjskih prostorov, ki dajejo prednost šotičšem.

Škurhu grozi izumrtje

Kljub izredni pozornosti, ki je je bil zadnjih deset let deležen škurh, ni izključeno, da bo ta vrsta v naslednjih desetih do dvajsetih letih izumrla. Zdaj živi še 50 do 200 primerkov te vrste, ki bi jo lahko ohranili, če bi se v prihodnjih treh do petih letih odločili za potrebne reševalne akcije.

Španija

Štirikrat več zaščitene območij

V skladu s sporazumom o pestrosti vrst, ki ga je Španija podpisala na svetovnem vrhu

S svojo prilagodljivostjo
se je še sposobna
upirati spremembam
v njenem okolju

Foto Spring MB – Mauritius

v Riu leta 1992, bo španski minister za transport in javne gradnje, ki je odgovoren tudi za varstvo okolja, v sodelovanju z državnim inštitutom za varstvo narave (Icona) v prihodnjih šestih letih povečal s 5 na 20 odstotkov državnega ozemlja. Število naravnih parkov se bo povečalo s sedem na petnajst.

IZJAVA ZA TISK CIC IN FACE

»Izločitev površin – možnost za divjad in divje živali«

CIC – Mednarodni lovski svet za ohranitev divjadi
FACE – Združenje zvez za varstvo lova v EGS

Lovski organizaciji sta se srečali, da bi poiskali način za kar najboljšo uporabo izločenih površin za ohranitev okolja.

Na sedežu FACE v Bruslju se je zbralo nekaj manj kot 40 delegatov iz 13 evropskih držav na dvodnevno srečanje, med katerim naj bi sestavili praktične napotke za čim boljšo uporabo izločenih površin v prid živalstva.

Strokovnjaki so menili, da programi za izločitev površin v Evropski uniji (EU) ponujajo možnost za ustvarjanje pribežališč za divje živali. Zaradi različnih predpisov v posameznih državah – članicah pa ta cilj še ni v celoti dosežen. Delegati so navedli številne primere, ki kažejo, kako je mogoče v nekaterih državah pozitivne ukrepe pospeševati, v drugih državah pa zavirati, čeprav je zadevna zakonodaja v vsej Evropski uniji enotna.

Znano dejstvo je, da ukrepi za gojitev divjadi na obdelovalnih površinah pogosto ustvarijo habitate, ki so v prid tudi drugim živalskim in rastlinskim vrstam, med njimi tudi takim, ki so ogrožene v nacionalnem ali mednarodnem merilu. Srečanje je bilo ob še posebno primernem času, saj so se ga lahko udeležili tudi predstavniki bodočih članic (Avstrije in Skandinavije) ter držav srednje Evrope, ki bodo v kratkem sestavile lastne programe za izločitev površin ter tako sprožile proces, ki prav gotovo ne bo negativno vplival na prosto živeče živali.

Pisni povzetek rezultatov te mednarodne delavnice bo vseboval splošna načela in napotke glede gojitvenih ukrepov, po katerih se lahko ravna vse države članice. Upati je, da se bo uporabna vrednost izločenih površin z njihovo prostorsko razširitevijo v Evropi (s sedanjih 6,3 milijona ha na 9 mili-

jonov ha v letu 1995) bistveno povečala.

Predsednik CIC dr. Nicolas Franco je glede tega povedal: »Na lokalni ravni je želja po lovu razlog za smiselno gospodarjenje s kmetijskimi površinami, ki je v prid vsemu živalskemu svetu. Naloga lovskih organizacij je, da z izločenimi površinami gospodarijo na način, ki je za divje živali pozitiven. Možnost premišljenega in razumnega izkoriščanja favne na osnovi politike izločanja površin bi morala imeti prednost tako za lovce kot za kmetovalce.«

Predsednik FACE dr. Jan van den DRIEST je srečanje povzel takole: »Skepi, do katerih smo prišli na tem srečanju, so preprosto preveč pomembni, da bi jih bilo moč ignorirati. Na temeljih, ki smo jih postavili danes, pa moramo zidati naprej. Zato bomo prihodnje leto pripravili podobno srečanje v evropskem parlamentu v Strassburgu.«

Dva medveda na mah

Avtor članka ob obeh uplenjenih baribalih

Foto: I. B.

stem območju široka od petsto do dva tisoč metrov in komaj vidno teče, tako da se kot jezero razteza še šestdeset kilometrov navzgor. S takšnimi čolni smo se vsak dan vozili na lov in ribolov.

Najprej smo se odločili za lov karibujev. Dovoljeno je bilo upleniti dva karibuja na lovca, saj se tamkajšnja populacija karibujev še vedno veča. Čeprav je selitev karibujev že minila, je večina uplenila prvega karibuja že prvi ali drugi dan. Tretji dan pa je Milena že uplenila črnega medveda, kot je zagotovila. To je potegnilo tudi Aleša in Simona, da sta spremenila način lova in namesto karibujev začela loviti medveda. Že dan zatem je tudi Aleš uplenil svojega baribala.

V taboru nas je bilo šest lovcev, od tega nas je pet vzelo tudi licence (dovoljenje) za črnega medveda. Po štirih dneh smo že imeli dva medveda! Zato sva tudi z Igorjem spremenila načrt. Namesto da bi odšla v hrib in od tam pazljivo ves dan pregledovala okolico tako kot dotlej, sva se peti dan že ob šestih zjutraj s čolnom odpravila po reki navzgor za medvedi. Z nama je bil Riley, pomočnik iz tabora, ki je skrbel za motor. Po izkušnji prejšnjega dne, ko nam je deset kilo-

Septembra letos sem bil s skupino lovskih tovarišev na lovu in ribolovu v Kanadi. Lovili smo v provinci Québec. Naša skupina je štela šest lovcev in ribičev in je lovila ob reki George River. Prišli smo predvsem zaradi lova severnih jelenov – karibujev, prav potihem pa

smo si želeli upleniti tudi črnega medveda – baribala. Le moja žena Milena je trdila, da bo dobila medveda, preostali pa smo bili modro tiho.

S hidroplanom so nas iz Sherville prepeljali v taborišče ob reki, kjer je bilo naslednjih 11

dni naše domovanje. Nastanjeni smo bili v t.i. »cabin«. To so lesene kočice, še najbolj podobne vrtnim utam, ki jih prodajajo tudi že naše lesne tovarne. Na voljo smo imeli štiri velike kanuje z močnimi motorji, da smo se lahko prevažali po reki. George River je v ti-

metrov pod taboriščem odpo- vedal motor in bi nam trda predla, če ne bi bil v bližini Polde, ki je v drugem čolnu lovil ribe, sva skrb za motor raje prepustila domačinu. Ob sedmih smo nedaleč od brega opazili zelo lepega karibuja. Ker sem bil le še jaz brez njega, odločitev ni bila težka. Čez pol ure smo po uspešnem stre- lu in mojem prvem karibuju že nadaljevali pot navzgor.

Čoln je brzel po sredini reke, midva pa sva pazljivo opazo- vala vsak svoj breg. George River je 350 km dolga reka, ki ves čas teče skozi tundro. Ob reki se razteza pas gozda, po- nekod širok le nekaj deset me-etrov, da bi se ob jeziku pritokov raztegnil tudi za nekaj tisoč metrov v notranjost. Pokrajini so dajale pečat značilne jesen- ske barve. V gozdu so prevla- dovali macesni s svojo rumeno barvo, grmičevje nad gozdom pa je bilo oranžno rdeče. Nad tem so bili le še lišaji, mahovi in redka trava, kar je s svojo rjavo rdečo zeleno kombinaci- jo še dopolnjevalo barvitost pokrajine.

Še približno deset kilometrov smo imeli do sotočja z reko, ki ga je Milena označila kot dobro območje za medveda. Tam je našla veliko medvedjih sledov in iztrebkov, videla pa je tudi medveda, ki ga pa ni uspela upleniti. Tudi zato je Igor od- ločno zavrnil Rileyjev predlog, naj se ustavimo že prej in pre- gledamo teren z bližnje vzpeti- ne. Približno ob devetih zjutraj smo bili na cilju. Reka je bila tam široka vsaj dva kilometra. Čoln je bil še sredi reke, ko sem pod grebenom nenadoma zagledal črno pego.

»Ustavi čoln,« sem izustil z glasom, ki ni dopuščal ugo- vora. Motor je ugasnil, v dvo- gledu pa je črna pega res na- rastla v medveda.

»Medved«, sem dejal in poka- zal z roko desno navzgor.

»Vidim«, sta potrdila oba.

»Še en medved, dva medve- da«, sem zavpil, kajti za prvim se je iz grmičevja pokazal še eden.

»Medvedka z mladičem«, je bila prva misel, ki me je pre- blisnila. Z dvogledom sem ugotovil, da sta medveda ena- ko velika. Oddahnili smo si in se takoj usmerili k bregu. Od medvedov nas je ločil kakšen kilometer. Privezali smo čoln, slekli odvečno obleko in se na- potili po gozdu navzgor, med- vedoma naproti. Po stečini, ki so jo uhodili karibui, smo se hitro prebili skozi nekaj sto me-etrov širok gozd. Na robu sva pustila Rileyja in sama previd- no krenila navzgor čez nizko grmičevje. Že po poti sem re- kel Igorju:

»Streljaj desnega medveda. Streljava na »en, dva, tri«; oba hkrati!« Njegov odgovor je bil pritrdilen.

Med nama in medvedoma je bilo še nekaj sto metrov čisti- ne. Na srečo je bilo pobočje precej valovito in imela sva vsaj nekaj kritja. Čeprav je ho- dil za mano, je Igor prvi zagle- dal medveda. Imel je boljši raz- gled, saj je za glavo višji. Takoj sva bila na trebuhu in se plazila proti njima, pri tem pa sva ves čas pazila na veter. Med- veda sta bila na odprtem, ob manjši gruči dreves. Zaposle- na sta bila sama s seboj, saj sta se vzpenjala na zadnje no- ge, se ravsala in valjala. V tem času sva se jima priplazila že

hkrati je nora«, me je preletelo. »Saj to niso divji prašiči!« V Bosni sem pred leti namreč že nekajkrat v paru uspešno streljal na mlajše divje prašiče. Glavo sem položil na puško in globoko vdihnil. »Bo, kar bo«, sem si dejal. Pripravljen sem bil. Medveda sta se še vedno ravsala in vzpenjala na zadnje noge, s prednjimi pa sta ople- tala drug drugemu okrog gla- ve. Še kakšnih pet minut je trajal njun ravs, nato se je prvi obrnil in odhlačal – v desno. Zginil je za manjšo gručo dre- ves, za njim pa še drugi. Z Igorjem sva se spogledala in čakala, kdaj se bosta spet pri- kazala. Čez nekaj trenutkov je bil prvi že izza dreves in lepo

Moj medved se je v času štetja ustavil in se obrnil proti nama. Zato sem križ nameril v sredi- no prsi. Ob strelu je ostal na mestu, le zavrtel se je v sede- čem položaju. Repetiral sem in ponovno ustrelil. Medved je padel in obležal.

S kotičkom očesa sem videl, da je Igorjev medved po strelu odskočil in stekel v levo, nazaj, od koder je prišel, in tam po sto metrih obležal. Z napetima pu- škama sva se bližala Igorjeve- mu medvedu. Krasna, blešče- če črna žival je negibno ležala pred nama. Skočila sva si v objem.

Ko sem se čez nekaj trenutkov ozrl okoli, sem videl, da nisva sama. Z roba gozda se je pri-

Razgibana, živopisna in nedotaknjena divjina ob George River je žarela v jesenskih barvah.

na sedemdeset, osemdeset metrov. Bila sta malo za ro- bom, tako da sva morala dvig- niti glavi, če sva ju hotela vide- ti. Položaj za strel ni bil ravno idealen.

»Greva bliže?« sem vprašal Igorja.

»Raje ne, dovolj blizu sva,« je odgovoril. »Saj se bosta pre- maknila, dovolj časa imava, veter je pa tudi dober«.

Če sva hotela streljati oba hkrati, bi morala medveda v desno. Tam sva ju imela kot na dlani. Vsaka druga smer je bila za naju neugodna. Ležala sva s pripravljenima puškama, medveda pa sta se še kar rav- sala. Polotil se me je drget, ko sem pomislil, kako hazardira- va. »Streljati dva medveda

počasi jo je mahal v desno, vzporedno z nama. Nestrpo sva čakala, da se bo pokazal še drugi. Trenutki so tekli, z oč- mi sva prebadala gozdiček, ki je skril drugega medveda; ni ga bilo. Ko sem pogledal v desno, sem pred prvim med- vedom zagledal še enega.

»Tvoj medved je že desno«, sem rekel Igorju in hkrati: »Si pripravljen?«

»Ne še«, je odgovoril, saj se je moral obrniti precej v desno. Skoraj hkrati sem ponovil vpra- šanje, saj sta nama oba med- veda kazala desno stran, ide- alno za strel. Tedaj je bil odgo- vor pritrdilen.

»Pazi, štejem«, sem siknil in na »tri« sta zagrmeli obe puški hkrati.

kazal še en velik črn medved, se malo ogledoval naokoli in počasi odhlačal navzgor v po- drast. Na tako majhnem pro- storu so bili torej kar trije med- vedje. Zatem sva si ogledala še mojega medveda. Nekoliko večji je bil od Igorjevega in tudi samec.

Že zgodaj popoldne sva pri- spela nazaj v tabor s karibujem in obema medvedoma. Cla- ude, oskrbnik v taborišču, je takoj vedel, da se je moralo zgoditi kaj lovsko uspešnega, ker smo se tako zgodaj vrnili. In ni minula ura, ko je po reki pridrsel še čoln s Simonom in Alešem. Tudi Simon je tistega dne uplenil svojega prvega čr- nega medveda.

Jože Ocvirk

Tavelik

Predajal sem se sončnim žarkom in ogledoval obline v vrvežu lenobno migajočih teles ob obali, krotil vročino z osvežujočo kopeljo morja in se s pivom upiral izsušenosti.

Misli so mi uhajale domov med zelene gozdove in v skrivnostne grape. Polna luna je razsvetljevala večere in v mislih sem posedal na visokih prežah ob koruznih njivah, ob stečinah divjih prašičev in se srečeval s »Tavelikim«, kakor smo imenovali velikanskega merjasca. Da, že pet let je tega, kar sem se sredi avgusta vrnil z morja in krstil sebe in puško s prvim divjim prašičem. Od takrat dalje mi črnuhi niso dali miru.

Vsakdo, ki je zahajal v gozd in zasledoval prašiče, je potihlo upal, da se bo srečal z njim. Njegova odlika in vrlina sta bili, da je bil prisoten povsod in kadar smo že mislili, da je naš, ga ni bilo nikjer. Potepal se je po loviščih petih lovskih družin, torej kar po 15 000 ha površine. Padali so prašiči, tudi merjasci, bronasti in srebrni. Kadar je padel kak večji merjasec, smo govorili: »Verjetno je to ta, Tavelik.« Minil pa je kakšen teden in zopet so se pojavile njegove stopinje, tolikšne, da je slehernemu zastal dih.

Zime so bile mile, snega malo. Neko noč ga je le zametlo malo več. Hitro smo obsledili del lovišča, kjer so se prašiči najraje zadrževali in razočarani ugotovili, da so res vse prehodili, vendar že odšli na dnevni počitek v sosednje lovišče. Utrujeni smo se vračali domov. Tik nad gradom Podčetrtek pa nam je zastal korak. Ena sama velika sled in res velike stopinje. Saj ne more biti res, da merjasec leži le streljaj od Podčetrka, ob poti, kjer se sprehajajo turisti! Takoj smo naredili načrt in obkolili gošča-vo. Venči, Dušan, Jože in jaz smo se postavili naokrog. Franci je šel v pogon. Zaprli pa nismo prostora za gradom, kjer so bili tedaj turisti Atomskih Toplic. Pogon se je pričel in vsi smo nestrpnost stiskali puške. Komu bo Diana namenila lovski blagor in izredno trofejo? Napetost se je stopnjevala in na Francijev vzklik: »Prašič!« so puške poletele v rame; merjasec pa ni prišel pred nobenega. Elegantly se skočil z ležišča le nekaj metrov pred Francijem, ki ni utegnil streljati, se pogнал čez grajsko parkirišče mimo gostov in nad Podčetrtkom zavil nazaj proti Rudni-

ci. Nismo oklevali, zavihteli smo se v terenski avto in hajd za njim. Do Kristinine frate smo ga dohiteli, kjer se je po šest kilometrskem teku naposled le ustavil v gošči. Tokrat se je za pogon odločil Venči, ki je šel kar po sledi za njim. Na sredi poseke so rastle smreke z vejami do tal in tam je merjasec našel svoje skrivališče. Venči si je ogledoval v krogu premešane sledi, vendar ni mogel ugotoviti, pod katero smreko leži. Hodil je od smreke do smreke in privzdigoval veje. Zasledovanje je bilo naporno, saj se je iz drevja posipal novozapadli sneg. V rokah je držal puško, pripravljeno za strel. O svojem zasledovanju nas je naglas obveščal, da smo vedeli, kje je. Pri dviganju vej ene izmed smrek je merja-

sec z glasnim vzdihom in dolgim skokom planil le kakšen meter mimo njega. Kdo se je bolj ustrašil, ne vem, vem pa, da Venči ni mogel takoj streljati in je le nemočno zavpil: »Prašič!«, ko je bil le-ta že nekaj krepkih skokov vstran. Krogla, ki je poletela za njim, ni našla željenega cilja. Na drvečega merjasca je streljal tudi Joža, vendar brezuspešno, kar so pričale sledi v belini novega snega. Velika sled se je zopet izgubila v temnih gozdovih Rudnice, kjer je Tavelik kraljeval še nekaj zim.

Dopust se mi je iztekal, morja in vročine naj bi bilo za to leto dovolj, zato smo se namenili še nekaj dni preživeti v gorah. Domov smo se vrnili 21. 8. 1994, v torek, zgodaj zjutraj, pa je bil dogovorjen že odhod v Julijce.

Zvečer nisem vzdržal doma; dan predaha sem moral izkoristiti za lov. Vleklo me je pogledat po koruznih njivah, če so imeli v moji odsotnosti prašiči pojedino. Ugotovil sem, da so

se dobro mastili z mlečno koruzo, kar so pričale tudi pomendrane njive. Odločil sem se počakati na zaprti visoki preži ob njivi, ki je kazala pravo razdejanje. Udobno sem se namestil, pripravil puško in se predal mislim. »Kolikokrat sem že videl prašiče tukaj!« Lani sem na tej njivi koruze uplenil dva lanščaka. Tudi z Matjažem sva bila skupaj, ko je tod uplenil svojega prvega prašiča, pa tudi lovski prijatelj David je tod uplenil divjega prašiča, ko sva čakala srnjaka. Z Venčijem sva neke noči sedela, ko je prišel mimo, verjetno Tavelik merjasec, pa ga zaradi slabe vidljivosti nisva mogla oceniti. Junija, ko sem čakal srnjaka, je prišlo na večerno pašo dvanajst mladičev z dvema svinjama, od katerih jih je bilo pet črno-belih. Bili so premajhni za odstrel. Veliko noči sem preždel na prežah in čakal na stečinah, tretjo desetino črnuhov sem že položil na dlako. S Tavelikim pa se nisva in nisva mogla srečati.

Foto Spring MB - Buenos Dias

Vlado Hrovatič ob svojem zlatem merjascu

Iz premišljevanja na preži me je vzdramil rahel šum iz goste goščave, ki raste do njive. Številne prečute noči so mi zbistri- le sluh: nagnjen skozi lino sem ocenjeval nerazločne šume. Ko sem zaslutit, da je prišlo nekaj v bližino, sem skozi dalj- nogled motril rob njive. Zaradi zaraščenosti in teme (luna je osvetljevala le rob Frate), ni- sem videl ničesar. Svetleči ka- zalcji so kazali 21.25, ko je prva koruznica hreščeče padla na tla. Dolgi trenutki tišine so mi- nevali in napetost je rasla, le nekaj rahlih šumov se je slišalo z njive. Vsakih nekaj minut je padla kakšna koruznica. Ker ni bilo slišati glasnega žrtja, kot je navada pri prašičih, sem raz- mišljal, da bi na njivi utegnil biti jazbec. Oči so me bolele od napetega gledanja. Napetost v notranjosti pa se je stopnje- vala; vedno bolj sem slutit ne- kaj velikega, čeprav sem vztrajno zavračal take misli. Lenobno se je približevala odrešujoča svetloba. Med dalj- šimi presledki tišine sem že mislil, da je prikazen z njive izginila. Po polurnem čakanju je lunin sij le pripotoval do roba njive. Z daljnogledom sem ra- zločno videl, kako se podirajo majavi cvetovi koruze in utone- jo med številna stebila, ki so se zaradi senc še podvojila. Pov- zročitelja pa nisem in nisem mogel zagledati. Sredina in zgornja tretjina njive je bila po- mendrana. Na robu sredinske praznine sem naenkrat opazil veliko sivo gmoto. »Prašič je,« mi je šinilo skozi možgane in kri je hitreje stekla po žilah. Vendar je žival že naslednji trenutek izginila v koruznem pragozdu. Prašič se je umikal svetlobi in čistini, tako da je bil vedno v temi in v gostem, da ga nisem videl. Svetloba je osvetlila sredino njive. Odloči- tev je bila zanj težka, saj je celo večnost tiho stal in me spravljal v obup. V napetem

pričakovanju sem ugotavljal možnosti za strel. Iz mučnega pričakovanja me je naposled presenetil, ko je stopil na čisti- no sredi njive. Hitro sem odlo- žil dvogled in prijel puško. Za- vedel sem se, da moram stre- ljati, preden bo izginil v gsto koruzo druge polovice njive. Med dviganjem puške je prašič zaslutit nevarnost in se z viso- ko dvignjenim repom pognal stran od mene prek zgornje tretjine njive proti goščavi. Še isti hip je bila puška pri licu in križec daljnogleda je zaplesal po sivi gmoti. Rezek pok je presekati tišino Rudniških goz- dov ob 22.15. Prašič je klecnil, kovinski zvok mojega repetira- nja karabinke pa ga je pognal naprej v goščavo, preden sem utegnil ponovno ustreliti. V goščavi se je še dvakrat tiho oglasil, nato pa so šumi zamrli v noč. Tišina je legla na Frato, razločno je bilo slišati le skovi- kanje sove pod Plešivcem. Vse se je zgodilo hipoma. Šele tedaj sem se zavedel, s kom sem imel opraviti. Pred očmi so se zvrstili dogodki in rahlo sem podvomil o natančnosti

Lani prvič so se na Rudnici pri Podčetrtku pojavili križani divji prašiči. Merjašček, ki ga je Hrovatič uplenil 27. 7. 1994. Očiščen je tehtal 16 kg.

zadetka. Po petnajstih minutah čakanja nisem več vzdržal. Zlezel sem s preže in šel na nastrel. Oddahnil sem se, ko sem zagledal svetlo rdečo pljučno kri in se po sledu napo- til v goščavo. Prava uhojena pot je vodila vanjo (zato je lah- ko prišel tako tiho!). V goščavi je bilo temno kot v rogu, zato sem si pomagal z žepno svetil- ko. Kaj pomeni ranjeni merja- sec, sem vedel iz pripovedova- nja, zato mi ni bilo vseeno. Po desetih metrih je bila goščava tako gosta, da bi se moral če- pe plaziti naprej. Tu je moj po- gum odpovedal. Kaj če se mi le kaj pripeti, kdo me bo našel v tej goščavi? Počasi sem ri- tensko zlezel nazaj in se napo- til domov.

Noč sem prebedel in zjutraj, ob prvem svitu, sva bila z lovcom Francijem že na mestu večer- nega dogodka. Merjasec je mrtev ležal samo dobrih petde- set metrov naprej v goščavi. Očem nisva mogla verjeti: ogromen, dvestokilogramski merjasec. Z velikim naporom sva ga spravila do avta in ga naložila na avtomobilsko priko- lico. Očiščen je tehtal 156 kg (čekanji so bili ocenjeni s 124,35 točke). To je bilo vese- lje!

Za vztrajnost mnogih prečutih noči na prežah mi je Diana na- posled le naklonila izreden lov- ski blagor in izredno trofejo.

Vlado Hrovatič

Vrnjene sanje

Povzpela sva se na udobno prežo, postavljeno nad veliko poseko. Avgustovsko sonce je posebno osvetljevalo pobočje pod nama in ostro risalo svet- lobna ter barvna nasprotja, značilna za ta letni čas. Okrog naju je zavladal mir. Šepetala je le tišina! Le tu in tam je bilo slišati ščebetanje ptic, ki so se spreletavale po malinovju. Sence so postajale vse daljše. V prihajajoči večer je tiho za- pivkalo. Iz temnega gozda mo- gočnih jelk sta pritekla na po- seko, kjer sta nadaljevala svo- jo igro, igro večne ljubezni, ko pride čas prska.

Ozrl sem se na svojega sprem- ljevalca. Njegov pogled je spremljal ljubezensko igro v nedolžnem pričakovanju. Po- gled otroške duše v odrasča- nju, ki se razumsko še ni sre- čala z zakoni narave, za člove- ka včasih nerazumljivimi, po občutkih celo krutimi.

Ko sta zaplesala okrog rubina- sto žarečega bezgovega gr- ma, sem opazil, da ima srnjak umazano zadnjico. Driska! V tem letnem času? Zajedavci v prebavilih!

»Srnjak je bolan, treba ga je od- streliti!« sem zašepetal, dvignil puško in jo naslonil na rob pre- že.

Poseka je obnemela!

Nekaj me je prisililo, da sem se ozrl nanj. Videl sem grozo v njegovih očeh, ki so nemo prosile.

Misel se mi je vrnila več deset- letij nazaj, v čas, ko je zaradi različnih političnih ideologij

brat moril brata. To je bil čas neusmiljenega divjanja druge svetovne vojne. Zorel sem v razmerah, v katerih je bila ljubezen izrinjena na rob krva- vih dogajanj.

Strmel sem v njegove proseče oči in v meni se je nekaj lomilo, podiralo. Moj JAZ! Zavedel sem se, da bi strel podrl sanje in vero v ljubezen, vero v živ- ljenje, ki je pred njim. Ko sem odraščal jaz, so se otroške sa- nje sesule v stvarnost nera- zumnosti odraslega sveta. Naj ta krutost doleti tudi njega? Naj strel prekine mladostna priča- kovanja? Za tako dejanje ni opravičila!

Previdno sem odložil puško. Poseka je spet oživila v zla- tem žaru zahajajočega sonca. Ko sem se ponovno ozrl nanj, sta se najina pogleda srečala. V njegovih očeh sem videl svo- jo lastno bolečino, ki je zorela v radosti moje odločitve. Razu- mela sva se brez besed. Vrnila so se pričakovanja odrasčajo- čega mladosti!

Po desetletjih brezbrizne oto- pelosti, ki ni poznala nežnosti otroške duše, so se v meni prebudile nekoč neusmiljeno prekinjene sanje o ljubezni, le- poti, veri v človeka. Je bila to sprava s preteklostjo in časom mojega odrasčanja?

Čas se je ustavil!

Na poseki pod nama pa se je v prihajajoči večer sedanosti nadaljevala v večnosti odmer-jena igra ljubezni...

Vladimir Podlogar

Lovce, 1912/9, 170–173

O kanji.

Spisal Jože Zevnik.

Kanja je pri nas stalna ptica; biva rajša v goratih krajih kakor po ravninah.

Kanja je večina prirodoslovcev zagovarjala kot jako koristno ptico; nekateri jo zagovarjajo še dandanes. Gotovo so posvetili njenemu življenju vse premalo pozornosti. Dasi pokonča dokaj miši, kač in enake golazni, vendar precenjujejo njeno korist. Lani 20. junija je izgubila varstvo kot koristna ptica. Prišteli so jo ujedam.

Ob reki Sori je jako ugoden kraj za fazane, imenovan Log. Zarasel je z malimi in srednjimi borovci in smrekami. Ti jih jamemo pozno jeseni krmiti z različnim zrnjem.

Zjutraj sem korakal s polnim nahrbtnikom zrnja po snegu proti Logu. Že oddaleč sem videl dve precej veliki ptici na smreki. Ko sem se približal na kakih dvesto korakov, sta zleteli proti hribu. Nisem vedel, ali sta kanji ali kragulja. Natrosil sem zrnja pod goste smreke. Gledaje semtertia, sem zapazil pod borovcem kup fazankiniga perja in nekaj oglodanih kosti. Misleč na lisico, sem iskal sled v mehkelem snegu. Začudil sem se, ko sem našel nedaleč od fazankiniga perja v snegu vtis peruti roparske ptice. Bil sem popolnoma uverjen, da je raztrgal fazanko kragulj. Ko pa sem drugi dan že zopet videl ona dva vraga na istem mestu, sem sklenil, da jima posvetim vso svojo pozornost.

Tretje jutro sem vstal še v temi, napolnil nahrbtnik z zrnjem, vzel trocevko in nekaj brezdimnih zabojev št. 8 ter krenil v Log. Ondi razmečem zrnje na navadni kraj ter se skrijem v goščavo, blizu onih dreves, kjer sta sedevali ptici. Zdaniilo se je popolnoma in milo sem gledal, kdaj prideta moja gosta. Ker pa je bilo osem stopinj januarskega mraza in do devetih ni bilo nič videti, sem nesel svoje zmrzle kosti zopet za peč.

Popoldne je posijalo solnce milo izza oblakov ter me zvabilo zopet nazaj v Log. Tam sem zagledal svoja stara prijatelja na smrekah. Krenil sem nekaj korakov nazaj ter naredil velik ovinek. Posrečilo se mi je, da sem se za drevjem priplazil kakih sto korakov blizu ptic. Dalje nisem mogel: skril sem se za gost borovec, da bi zvrnil najbližnjega ptica s krogljo z veje. Iskaje si dobre pozicije, sem premaknil z nogo borovčevo spodnjo vejo. Naenkrat je planil izpod nje lep petelin-fazan. Takoj sta oba roparja planila za njim. Fazan je ušel v največjo goščo ter se skril. Ujedi sta obsedeli na veji, pod katero je izginil fazan. Nepremično sta gledali v goščo. Ker je bila sedaj razdalja mnogo večja, ni bilo misliti na strel s krogljo. Blíže nisem mogel, zato sem sklenil opazovati nadaljnji razvoj tega roparskega manevra. Kar sem zaslišal zadaj šum. Na nizkem hrastiču sem zagledal že tretjo roparico. Preden pa sem se mogel obrniti, je že ni bilo več.

Ker sta izginili medtem tudi prvi dve, sem šel iskat fazana. Radoveden sem bil, kam in kako se je skril svojima preganjalcema. Ko sem prišel blizu gošče, je zašumelo nekaj v njej in roparici planeta vun. Puška je počila, ujeda je padla v grm; druga pa je izginila med borovci. Vesel sem pobral ptico. Ko sem pa vraga dobro ogledal, sem videl, da je mišar ali kanja (Mäusebussard, Buteo vulgaris).

Drugo jutro je sedela druga roparica na smreki. Popoldne sem šel zopet čakati; videl sem sicer dve, ali na strel ni bilo dobiti nobene. Poizkušal sem več dni zalezovati, da mi je že skoro ozebel nos, toda ni bilo uspeha. Obupal sem in pustil težavni lov.

Ko sem pa čez nekaj dni našel raztrganega fazana in dve jerebici, sem se pridružil kranjski, da zagodem tem vragom še eno. Po dolgem premišljevanju sem nasolil doma obe jerebici s strihninom in ji kakor žive posadil v sneg. Nisem imel mnogo upanja, vendar sem šel že drugi dan gledat, kako je. Ene jerebice že ni bilo več, lisičjega sledu tudi ne; zato mi je bilo jasno, kam je izginila. Pod bližnjim drevesom je ležala kanja znak, poleg nje pa napol raztrgana jerebica.

Drugo zastrupljeno jerebico pa mi je odnesla kanja precej daleč v Log. Našel sem jo čez nekaj dni mrtvo pod drevesom, z jerebico v krempljih. Ker pa so jerebice in fazani privabili vsak dan novih sovražnikov, sem nadaljeval začeto delo s strupom. Nesel sem podarjeno mačko v vreči v Log, jo ustrelil pri dveh visokih jaggedih

in ji natresel približno tri grame strihnina v prsi. Nato sem ji posnel kožo z desnih reber ter jo položil v sneg in šel proti domu, ki je kakih petsto korakov daleč.

Ob devetih zjutraj sem slišal velik vrišč vran. Šel sem na cesto ter videl vse črno vran na jaggedih. Poleg mačke pa je čepel precej velik ptič. Kar se je vzdignila ptica z mačko v zrak; toda takoj je cepnila poleg drevja v sneg. Vrane so zakričale ter se podile okrog ujede, ki se je zastoj poizkušala vzdigniti. Ubral sem jo tja. Ptica je bila dokaj večja kakor kanja ali kragulj. Spoznal sem že redkega škarnjeka, (Königsweih, Falco milvus). Bil je krasen eksemplar; dal sem ga prijatelju K. za okras lovske sobe. Poizkus z ostrupljeno mačko se je obnesel dobro. Dobil sem še šest kanj, nad petdeset vran in srak.

Lepega večera meseca marca sem čakal ob ribnjaku poleg Loga na race. Kar je za hrptom nekaj zašumelo ter se spustilo blizu mene na tla. Dobro skrit sem se obrnil zelo oprezno nazaj ter videl, kako skubi ujeda ptico. Poškropil sem vraga s svinčcem. Ustrelil sem kanjo, ki se je hotela gostiti z jerebico.

Meseca julija sem čakal zvečer ob robu gozda poleg velikega travnika na srnjaka. V mraku prileti kanja ter sede na gosto smreko, tako da je nisem nič videl; zato sem ostal mirno na svojem mestu. Kmalu je priskakal iz gozda velik zajec ter se ustavil sredi travnika poleg velikega grma. Zdaj pa se je spustila, lahno kakor duh, kanja s smreke na grm. Zajec jo je opazil ter kakor strela popihal v gozd. Kanja pa je ostala na grmu v strelni bližini, vendar nisem streljal. Kanja je posvetila svojo pozornost grmiču ob robu gozda. Dasi sem ga dobro motril, vendar nisem mogel zagledati nič izrednega.

Roparica pa se je jela počasi premikati ter se čisto lahno spustila z grma v precej veliko travo. Zdaj sem zaslišal čivkanje. Gozdna jerebica starka je zletela iz trave, ter sedla prav blizu mene na vejo. Kanja je izginila s čivkajočim piščancem v gozd; radi prevelike razdalje in mraka nisem mogel streljati. Šel sem blizu in prav težko našel tri še čisto rumene gozdne jerebičke. Bilo jih je morda še več, toda ker je starka letala okrog mene, sem pustil njene še tako male otročičke pri miru.

Pričakoval sem, da se vrne kanja drugi dan. Zvečer sem jo dolgo čakal, dobro skrit, v grmovju sredi travnika, od koder je bilo mogoče streljati na vse strani. Solnce je že davno zašlo za gore, kanje ni bilo od nikoder. Ker sem se že naveličal sedeti v grmovju, sem šel proti gozdu. Tačas se pripelje prav graciozno kanja iz gozda. Hitro pomerim ter ustrelim dvakrat. Kanja se prekucne z odbito perutjo na tla. Na poti proti domu naletim na prijatelja stražmojstra; prosil me je za ptiča in dal sem mu ga rad. Nato sva šla v bližnjo gostilnico, ter obhajala sila dolgo sedmino po kanji. Nagačena visi zdaj nad njegovo pisalno mizo.

Po božičnih praznikih sem imel precej težke možgane. Zato sem vzel puško, poklical Turina in Pubija ter šel loviti. Psa sta spodila kmalu zajca in ga gonila proti meni.

Hitro se pripravim na strel, ali psa priletita sama brez zajca proti meni. Vohata nekaj časa okrog, se obrneta nazaj ter zacvilita prav blizu mene. Gledam in poslušam ter čujem, kako nekaj šumi. Kmalu pa vidim celo komedijo. Psa gonita zajca, ta pa skače v velikih skokih iz grma v grm, za njim pa se zaganja roparska ptica.

Ko sta psa izgubila zajčjo sled, je ostal v grmu, kakor deska, mirno pritisnjen k tlom; roparica je pa sedla na bližnji borovec. Hotel sem jo streljati, ali psa sta zopet prepodila zajca.

Ta skoči kakor blisk v drug grm, psa pa se zakadita mimo njega naprej. Zajec porabi to priliko in jo hoče popihati nazaj. Zdaj pa se spusti ujeda ko strela z drevesa naravnost na zajca ter ga zagrabí. Zajec zaječi ter se premetava ko besen. Posreči se mu res oprostiti hudega napadalca; kakor veter jo odkuri naprej. Roparica obsedi na tleh in se ozira okrog sebe.

Nenkrat sem sprožil oba strela in jo ranil toliko, da sem jo mogel ujeti in ubiti.

Akotudi vem, da je večina lovcev uverjena o škodljivosti kanje, sem vendar hotel podati svoje izkušnje čitateljem, kateri še danes dvomijo o njeni škodljivosti.

Foto: S. Cordier - Kodla

LOVSKA ORGANIZACIJA

Uspela promocijska akcija Divjač'na

Dobro se še spominjamo, kdaj je cena divjačine pričela drastično padati na zahodnoevropskem trgu (črnbilska nesreča in kmalu za tem velikanska ponudba tovrstnega mesa iz vzhodnoevropskih dežel) in kako smo se kar naenkrat znašli v težavah pri uveljavljanju višjih odkupnih cen divjačine, odkupne organizacije v Sloveniji pa s težavami pri izvozu tovrstnega mesa. Lovske organizacije so upravičeno negodovala, saj so si z ugodno prodajo divjačine iz njihovih lovišč vedno lahko zagotovile poglavitni vir dohodka za gospodarjenje in vzdrževanje lovišč. Od Lovske zveze Slovenije so vodstva lovskih druženj zahtevala, naj stori vse, da bi se izboljšale nastale razmere in da bi se ponov-

no povečale odkupne cene. Nemalo so bila presenečena podjetja odkupovalke, ker so njihovi predstavniki lovcem zagotavljali, da

višjih izvoznih cen ne morejo doseči (zato so seveda tudi odkupne manjše), na domačem trgu pa da preprosto ni zanimanja za tovrstno mesto.

Foto: M. Jencič

daje mesa na širšem območju Ljubljane, ki je zelo uspela. Povedal je tudi, da so nas ti rezultati ob zelo ugodnem rezultatu javne ankete, ki so jo opravili med Slovenci, prepričali, da zanimanje za tovrstno meso na domačem trgu ni tako majhno. O izsledkih je napisal tudi članek, objavljen v Lovcu 2/91.

Jože Sever pa je poudaril, da smo z namenom, da bi LZS še bolj pospešila uporabo divjačinskega mesa na domačem trgu, tudi letos organizirali podobno akcijo, ko smo se predstavili s pripravljenimi jedmi iz svežega mesa in tudi s suhomesnatimi izdelki. Ni manjkala tudi ponudba izbranih vin, ki sodijo k divjačinskim jedem. Skupen nastop v sodelovanju s podjetjema **Nimrod** iz Nove Gorice in **Vivat** iz Mengša je bil uspešen.

Namen letošnje akcije pa je bil širši od akcije izpred štirih let, saj smo se trudili, da bi ljudem povedali, da je tovrstno meso zdravo, katera vina sodijo poleg, niso pa tudi skrivali želje, da bi se divjačino še bolje tržilo kot doslej. To bi povzročilo, da bi lovske družine dosegale večje odkupne cene. Razveseljivo je, da se hitro večja uporaba divjačinskega mesa v gospodinjstvih in tudi v gostinstvu. Na sejmu

Foto: M. Jencič

O vseh teh zadevah, predvsem pa o trenutnem položaju na domačem tržišču, sem se pogovarjal zadnje dni sejma **Vino 94** na Gospodarskem razstavišču. Moji sogovorniki so bili: predsednik finančno-gospodarske komisije pri LZS **Jože Sever**, član te komisije, obenem pa tudi podjetnik Vivat-a d.o.o. **Milan Jencič** ter predstavnik podjetja Nimrod d.o.o. **Bogdan Krivec**. Najprej me je M. Jencič spomnil na prve začetke in prizadevanja LZS, ki segajo v december 1990, ko smo izdali prvo blagovno znamko Divjač'na za konfekcionirano divjačinsko meso velike divjadi, uplenjene pretežno v gojitvenih loviščih LZS. Še istega meseca smo opravili tudi prvo akcijo poskusne pro-

NIMROD d.o.o.
Nova Gorica
Ulica Gradnikov brisade 53 Fax 065 46038
65000 Nova Gorica Tel. 065 25011 ali 24746

**Trgovina – Vrhnika,
Mirke 4**

smo predstavili tudi odlične suhomesnate izdelke, ki so bili ljudem izredno všeč in je že sedaj veliko povpraševanje po njih. Posebej je razveseljivo, mi je povedal B. Krivec, da imajo za tovrstne novosti posluh ne le zasebne mesnice, pač pa tudi večje, npr. MIP Nova Gorica, ki se je tudi vključila v akcijo. Ker je dobro znano, da sodi k divjačini tudi dobro vino, je za res strokovno in kakovostno predstavitev vin poskrbelo podjetje Vivat. Prav na njenem razstavnem prostoru je potekala široko zastavljena akcija LZS, kjer je bila vsak dan tudi pokušina divjačine in vina. Krivec je kot predstavnik Nimroda iz Nove Gorice povedal, da se ukvarjajo z odkupom vseh vrst divjačine, prodajo svežega in zamrznjenega divjačinskega mesa in suhomesnatih izdelkov ter da v njihovi trgovini na Vrhniki (Mirke 4) meso že redno prevzemajo stalni večji odjemalci, kot so hoteli, restavracije in

Posebej razveseljivo pa je, da se je v akcijo uspešno vključil tudi zasebni sektor.

Boris Leskovic

Brez zlonamernih želja

V Lovcu 9/94 je g. Jože Perko skušal biti duhovit in je v članku pod naslovom Samo prvi je lahko prvi pisal in utemeljeval, da ima logaški lovski klub primat v Sloveniji in si ga lovci iz Ribnice ne smemo prisvajati, da nam gre le mesto »vicešampiona«. Če bi g. Perko prebral oz. poznal vsebino članka, ki je bil objavljen v Lovcu leta 1976 ob praznovanju 80-letnice našega Ribniškega lovskega kluba, kot tudi letošnji Ribniški lovski zbornik, ki je izšel letos, bi lahko ugotovil, da si primata ne prisvajamo, ker smo pač previdni in pišemo, da je bil Ribniški lovski klub ustanovljen med prvimi v Sloveniji, na območju od Turjaka do Kolpe pa je bil zares prvi.

Zavedamo se namreč, da je malo lovskih družin, ki imajo urejen arhiv in hranijo dokumente. Od ustanovitve prvih lovskih klubov do danes sta bili žal dve svetovni vojni, zato je veliko gradiva uničenega. Pa tudi sicer ni nikjer ohranjen uradni register, da bi lahko ugotovili in zagotovo potrdili, kateri klubi so bili ustanovljeni po letu 1852, ko je izšel lovski zakon.

Na slavnosti ob praznovanju 100-letnice Ribniškega lovskega kluba, ki je bila v Ribnici 3. 9. 1994, je naš predsednik Organizacijskega odbora za praznovanje 100-letnice g. Andrej KLEMENC pred več kot 1500 lovci in 250 lovskega praporji iz vse Slovenije med drugim povedal, da ni toliko pomembno, kateri lovski klub in kje je bil ustanovljen prvi, pač pa, kateri od le-teh je bil aktiven in strokovno usposobljen ter vsestransko dejaven pri rojevanju slovenske lovske organizacije, pa tudi kakšen odnos so imeli lovci do narave in gojitve divjadi ter kinologije ter kakšni so bili uspehi njihovega dela. Prav ustanovitelj in aktivni lovec, ki so se

s pionirskim delom na področju lovstva in kinologije izkazali širomo naše domovine in v zamejstvu, smo se ob 100-letnici skušali oddolžiti ter ob tej priložnosti izdali Ribniški lovski zbornik. Sicer pa menimo, da ni toliko pomembno, kdo prvi štarta, ampak kdo je prvi na cilju. Zdaj pa še podatek o Ribniškem lovskega kluba. V ribniški dolini je bil ustanovljen prvi lovski klub v takratni občini Dane, kjer hranijo dokument – fotografije znanih lovcev, ki datira v leto 1884. Po pričevanju sorodnikov teh lovcev se je ta klub združil leta 1884 s takrat nastalim lovskega klubom iz Ribnice na pobudo notarja Gruntarja, ki je bil prijatelj pesnika Simona Gregorčiča. Ta je prijatelja Gruntarja tudi večkrat obiskal. Znanega pesnika so lepote ribniške pokrajine in prijazni ljudje zelo navduševali in, kot pravijo slavisti, je bil tu pred pesniškovo smrtjo spenjen zadnji verz, namenjen Gruntarjevi gospej.

Vivat!

vrhunska vina

Vivat! vrhunska
vina, d.o.o.

Jelovškova 38a
61234 MENGEŠ
tel. (061) 737 067
(061) 737 594
fax (061) 737 067

zasebni gostinci. Tudi on je navdušeno govoril o prvih rezultatih te akcije. V akcijo LZS – **promocijo blagovne znamke DIVJAC'NA** pa so se uspešno vključili tudi zasebni gostinci. Tako je npr. gostinec Bratovž vsak dan pripravljati sveže jedi za pokušino, gostinec Jezeršek pa je v času sejma v svojem lokalu v Stari Ljubljani prav tako nudil gostom poseben izbor divjačinskih jedi in vin. V njegovem lokalu je bil vidno izobešeno pano z blagovno znamko LZS.

Vsi trije sogovorniki pa tudi še marsikdo drug, ki se je vključil v pogovor, so mi zatrjevali, da so z letošnjo akcijo nadvse zadovoljni. Pokazalo se je namreč izjemno povečano zanimanje obiskovalcev vinskega sejma za tovrstno meso in velik posluh za uporabo divjačine v kuhinji. Če upoštevamo, da v kratkem še ni pričakovati dviga odkupnih cen mesa uplenjene divjadi na zahodnoevropskem trgu, smo lahko s prvimi rezultati akcij na domačem trgu zelo zadovoljni.

Foto: M. Samar

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na majski seji obravnaval tudi poročilo strokovne komisije o uresničevanju gojitvenih smernic za malo divjad oz. poljskega zajca. Po polemični razpravi in kritiki tistih lovskega organizacij, ki so v letu 1993 kršile sklep oziroma dogovor o opustitvi lova na zajca v decembru, pa je bil upravni odbor soglasen o strokovni utemeljenosti in odgovornosti do spoštovanja gojitvenega ukrepa skrajšane lovne dobe do konca novembra. Temu bo pač treba prilagoditi tudi tradicionalizem in specifične pogoje, na katere se sklicujejo zagovorniki decembrskega lova. Povzeto rečeno, v vsej Sloveniji je treba z lovom na poljskega zajca prenehati najkasneje 30. novembra. Glede tega je izvršni odbor predlagal Republiški veterinarski upravi, naj bi na območju polaganja vab za lisice dovolili lov s psi. Dvotedenska uvedba kontumaca na t.i. območju cepljenja je namreč še dodatno krepila pritiske na podaljšanje lova v december. – K. B.

Foto: J. Konečnik

Naj nazadnje pojasnimo, kako je nastala napaka v oglašju iz Lovca 7/8-1994 za mednarodno strelsko tekmovanje.

Predsednik komisije za strelstvo v našem organizacijskem odboru, ki je pripravljala praznovanje ob 100-letnici Ribniškega lovskega kluba, je v besedilu izpustil besede »od Turjaka do Kolpe«.

Povsod, od plakatov pa do vabil, plaket ter lovskega Zbornika itd. je bilo namreč jasno napisano, da praznujemo 100-letnico ustanovitve prvega lovskega kluba – od Turjaka do Kolpe.

Zato z vso odgovornostjo trdimo in zagotavljamo tovarišem lovcem iz LD Logatec, da lovci iz Ribnice niti drugi lovci iz LD od Turjaka do Kolpe nismo imeli zlonamernih želja po prisvajanju primata oz. naslova, ki vam gre.

Hvala vam za čestitke ob tem našem skupnem velikem praznovanju zelene bratovščine iz vse Slovenije, ko smo dostojno proslavili in tudi predstavili naše barve.

Andrej Klemenc,
starešina LD Ribnica

Lovsko zavetišče LD Bučkovci ob obletnici

V vročem poletnem dnevu 30. julija letos so lovci LD Bučkovci proslavili 20-letnico svojega lovskega zavetišča. Za lovci LD Bučkovci je

že več kot 40 let uspešnega dela. Družina je bila ustanovljena 27. 8. 1946. Prvotno se je imenovala Lovska družina Mala Nedelja. Ob večjih spremembah takratne lokalne samouprave pa se je leta 1954 preimenovala v LD Bučkovci. Ob ukinitvi nekaterih tedanjih sosednjih lovskih družin sta se povečala njena lovna površina pa tudi članstvo. Tako LD gospodari na 3946 ha lovni površini.

LD ni imela potrebnih prostorov, kjer bi se lovci sestajali. Občni zbori, lovski posveti in seje upravnega odbora so pogosto bili na domovih lovcev, v gasilskih domovih, pa tudi v gostinskih lokalih. Ugodno finančno stanje zaradi razvitega lovnega turizma pa je poživilo misel, kako priti do lastnih prostorov. Takrat je bilo lovišče še bogato z zajci in fazani. Zaradi dobrega sodelovanja s Kmetijsko zadruzo Kmetovalec je LD uspelo pridobiti obsežno zemljišče, kjer bi lahko zgradili lovski objekt. Na seji UO in NO 23. marca 1973 so sprejeli sklep o pričetku gradnje lovskega zavetišča. Imenovali so gradbeni odbor, pričeli so se razgovori o nakupu montažnega objekta. Odločili so se za nakup pri škofjeloški Jelovici. Gradnjo so utemeljevali s potrebami po lastnem lovskem zavetišču in skladišču, oboje pa bi naj služilo za gojitvene namene v lovišču. Zaradi take utemeljitve tudi ni bilo nobenih ovir pri pridobivanju lokalnega dovoljenja. Dela so se pričela spomladi leta 1973, ob veliki zavesti članov je bila montaža končana že junija. Potrebni je bilo še precej sredstev za notranjo ureditev pa tudi za nabavo potrebnega inventarja. Do jeseni je bilo zavetišče urejeno in opremljeno tako, da so se ob jesenskih lovih v njem že lahko zbirali domači lovci, pa tudi lovski turisti.

Vso skrb so bučkovski lovci namenili tudi ureditvi okolice zavetišča, tako da danes tam raste raznoliko gozdno pa tudi okrasno drevje. Če omenimo še, da je ob gradnji štela LD 34 lovcev, od katerih jih živi še 21, in da sicer šteje LD 64 članov, je podatek dovolj zgovoren. Člani so ob gradnji prispevali veliko ur prostovoljnega dela, obenem pa za gradnjo prispevali z denarjem in tudi s potrebnim materialom. Tako sta bila lovsko zavetišče in okolica urejena do take mere, da so se devetega junija 1974 odločili za odprtje. Otvoritveno slovesnost so

spremljali govori in pester kulturni program. Zavetišče so si ogledali številni obiskovalci, veliko zanimanje pa je bilo tudi za lovsko razstavo. Zgrajeno je bilo tudi strelišče za umetne golobe, kjer je bilo tistega dne in tudi pozneje tekmovaljevanje v streljanju na umetne golobe. Zahvala za gradnjo tako lepega zavetišča velja nedvomno predvsem pokojnemu takratnemu starešini Feliks Karbi.

S tem pa delo v LD še ni bilo končano. Potrebe lovnega turizma (saj je bilo povpraševanje večje od ponudbe) so terjale, da so zgradili tudi lastno fazanerijo-voljero. To so ob zavzetem delu članstva zgradili leta 1978. Voljera je bila funkcionalno uspešna posebno v letih, ko je bil lovni turizem dokaj donosen. Prav tako je bilo treba zgraditi prostor za shranjevanje divjadi oz. hladilnico, ki bi ustrezala vsem sanitarnim predpisom shranjevanja uplenjene divjadi. Ob zavetišču so dogradili tudi nadstrešek, ki dobro služi ob prireditvah pa tudi za druge potrebe. Ker je bilo članov iz leta v leto več, so prostori zavetišča postajali ponovno pretesni. Na pobudo takratnega starešine Ludvika Filipiča, starejšega, so leta 1989 razširili zavetišče. Leta 1992 je bila gradnja končana. Novo pridobljeni prostor so tudi sodobno opremlili. Starešina Franc Vidnar, ki je razširitev tudi materialno podprl, si je prizadeval, da bi se lovci prijetno počutili v tako funkcionalnem prostoru. Zavetišče lahko sprejme približno sto obiskovalcev. Ne služi pa samo lovcem, ampak je odprto tudi za potrebe prireditelj krajanov, društev in organizacij v občini Ljutomer.

V programu, namenjenem proslaviti 20-letnice Lovskega zavetišča LD Bučkovci, so se zvrstile športnostrelske prireditve na novozgrajenem sodobnem strelišču, v lovišču je potekala prva slovenska kinološka prireditev v preskušanju lovskih psov prinašalcev (retrieverjev) in še druga srečanja. Vse je potekalo ob prisotnosti lovcev in njihovih družinskih članov, prireditelj pa je popestril nastop družinskih registrov. Prebrali so bogato kroniko in 21 članom, ki so zaslužni za zgraditev Lovskega zavetišča, so vročili priznanja LD Bučkovci. Po tolikih letih so ponovno ugotovili, da se je ob delu krepilo lovsko tovarištvo, ki je bučkovske lov-

ce vedno povezovalo v trdno LD. Uspehi so tudi kažipot za doseganje še boljših. Zato je pravilno, da slovenski lovci še v naprej zahtevajo, da bi delo lovske organizacije ocenjevali po rezultatih dela v korist gojitve in ohranjanja divjadi.

Janko Štuhec

Nova obora v LD Polskava

LD Polskava sodi med tiste lovske družine iz mariborske lovske zveze, ki namenjajo posebno skrb in pozornost problematiki male divjadi. Že vrsto let uspešno izpuščajo fazane iz umetne vzreje, letos pa so vnovič poskusili z vlaganjem poljskih jerebic. Ob tem velja posebej poudariti, da si v tej LD prizadevajo za strokovne rešitve in ukrepe, s katerimi bi popravili stanje male divjadi. Uredili so številne remize in krmne njive, za katere lepo skrbijo. V začetku letošnjega

pravnega sporazuma LZ Slovenije o izobraževanju. Sporazum je bil dobro pripravljen, žal pa je veliko programov urejal zgolj deklarativno, manj pa so bila upoštevana didaktična načela izobraževanja lovske pripravnikov in konkretne zadolžitve ter naloge mentorske službe. Poleg tega sporazum namenja več pozornosti opravljanju lovskega izpita, pomen in naloge mentorjev pa so manj jasno pojasnjene. Pripravljeni priročnik zapolnjuje to vrzel in v marsičem nadomešča ali dopolnjuje omenjeni sporazum.

Od štirih poglavij priročnika sta prvi dve namenjeni mentorju, učnim metodam in organiziranju mentorskega dela, pomenu tega dela in vlogi mentorske službe v slovenski lovske organizaciji. Ko sem pregledoval priročnik (v tipkopisu), sem avtorjema predlagal, da bi v lovske družine mentorje oprostiti drugih »obveznih« del v lovišču. Mentorsko delo zaradi značaja in pomembnosti vsekakor zasluži tako skromno pozornost, nemara

Foto: M. Toš

Starešina LD Polskava Anton Selinšek ogleduje novo voljero za fazane, ki stoji ob njihovem lovskem domu.

poletja so pri lovskem domu zgradili novo, sodobno voljero za fazane. Vlagali bodo kebkce, čez zimo pa v njej prezimili fazanke. Vse delo so opravili prostovoljno, kar je tudi sicer ena od značilnosti tega zgledega kolektiva zelene bravovščine.

M. Toš

V pripravi je priročnik za mentorje lovske pripravnike

Komisija LZ Slovenije za izobraževanje, vzgojo in stike z javnostjo je v obsežen program svojega dela v tekočem mandatnem obdobju uvrstila tudi pripravo Priročnika za mentorje lovske pripravnike v lovske družine. V zelo kratkem času sta profesorja Marjan Toš (urednik) in Branko Vasa (avtor) pripravila omenjeni priročnik, namenjen kot praktično pomagalo mentorjem za kakovostnejše delo z lovske pripravniki.

Program praktičnega dela pripravnik, mentorstvo in vse drugo, kar je povezano z izobraževanjem, ureja leta 1980 sprejeti in kasneje kar nekajkrat dopolnjeni Samou-

le kot izraz naklonjenosti in spoštljivosti do tega opravila. Navsezadnje program praktičnega dela z lovske pripravnikom terja neprekinjeno delo vse leto, po zahtevnosti in značaju dela pa je težko primerljivo s t.i. »obveznimi deli« v lovišču. Lovske družine to ugodnost mentorjem le lahko naklonijo. V tretjem poglavju so nanizane naloge lovske družine, njenega izvršnega odbora in mentorjev v času pripravništva na eni ter zadolžitve, naloge in obveznosti pripravnikov na drugi strani. V zadnjem delu je načrt praktičnega dela lovskega izpita in obravnava vse naloge, ki jih mora lovski pripravnik opraviti v pripravniški dobi. Ponujeni načrt služi lovski družini zgolj kot primer. V vsebinskem delu omogoča razporeditev posameznih nalog po mesecih in določitev časa za posamezne naloge, kar je prepuščeno lovske družinam. To pomeni, da je treba načrt praktičnega dela prilagoditi značaju lovišča in vrstam divjadi.

Prepričan sem, da sta se oba avtorja pri pripravi tega potrebnega in zahtevnega dela zelo potrudila in tudi zato zaslužita vso pohvalo ter priznanje.

Branko Galjot

Foto: J. Štuhec

Člani LD Bučkovci ob proslavi, ki so jo priredili ob 20-letnici svojega lovskega zavetišča.

Gamsja koza v lovišču LD Škocjan

V zadnjih nekaj letih so v tem predelu Dolenjske (ZLD Novo mesto) že nekajkrat opazili gamsa. V glavnem so bila posamična, redka in tudi nepreverjena srečanja. 29. 5. 1994 pa sta dva potepuška psa pod vasjo Dolenje Dole prignala gamsjo kozo, ki se je zapletla v žico ograjenega pašnika in tam tudi žalostno poginila. Veterinar je pri pregledu ugotovil, da ji je zaradi močnega šoka počilo srce. Opozoril je še na slabokrvnost živali, kar je bila posledica klopov, saj so jih našli približno 100, predvsem pod pazduhami ter na spodnji čeljusti. Mlečnosti ni bilo opaziti, s pregledom maternice pa je ugotovil, da koza ni bila oplojena. Po vsem telesu, razen po vratu, je bila dlaka še zimska. Starost kože je bila ocenjena na približno 4 leta, bruto teža je znašala 23,5 kg, neto pa 17,5 kg. Še podatki o rogljih: dolžina levega roglja 19,5 cm, dolžina desnega 19,5, višina 13,5 cm, obseg močnejšega 7,5 cm, razkrenost 8 cm.

Matjaž Cizel

odstrel. Da ne bi nastala pomota, da se ne bi zgodil prehitel strel; potem so zapleti, odgovornost, težave...

Ptičar As pa je prijazno mahal z repom in gobec usmeril nekam v sredino trstičja. Nakazal je smer, odkoder je dobil v nos poseben dah divjadi. Kdor bi bolje opazoval, bi videl, da je pes postajal že nestrpen: *Ja, kaj se pa obira moj gospodar...* As, pasme gordon ali škotski seter, je šolan ptičar in je čakal na povelje, »držal«, kot pravijo lovci.

Z druge strani pa je tedaj pritekla proti barjanskemu trstičju elegantna psička, kratkodlaka ptičarka, in tudi že obstala v značilni ptičarski drži z dvignjeno tačko, ko ji je veterinar prinesel v nos dah divjadi.

Končno Petrov glas: »As, naprej!« Pes se je kot puščica pognal med trstičje, z glavo začel riti med njim, pod vejami grmičevja, obloženim s snegom. Bil je na sledu.

Lovca, vsak na svojem koncu ob robu trstičja, sta napeto opazovala, čakala s prstom na petelinu. Ali bo kaj skočilo ali zletelo... Nikoli ne veš! Na lovu so vedno mogoča presenečenja in to je tudi privlačnost poljskega lova, še posebej s šolanimi psi.

Foto: S. Lenardič

Lov je končan. Lovec Peter in gordon seter As, oba dobro razpoložena in zadovoljna.

k svojemu gospodarju Binetu, se vsedla pred njim s fazanom v gobcu in mu ga izročila v roke. As je boječe gledal gospodarja in čakal. Pravijo, da pes tudi po mimiki obraza ve, kako je razpoložen gospodar. Če je jezen, ga s pogledom zavrača, se ga boji; ne zaupa mu več. Na lovčevem obrazu je bilo le presenečenje in ko je Asa prijazno pohvalil, je ta začel zopet živahno raziskovati bližnje grmičevje. Pes je čutil, da sta se s Petrom razumela in da sta še naprej prijatelja.

Nenavadna dogodivščina, kaj? Kako to, da je pes fazana presenetil in ga živega ujel, kar ni običajno, tisti trenutek lovec Peter še ni utegnil razmišljati. Presenečen pa je bil in hkrati ponosen: »Kakšen kavalir je ta moj As,« si je dejal. Česa podobnega še ni doživel v svoji dolgoletni lovski praksi. Pes je kavalirsko prepustil svoj plen psički.

Pripovedovali so mi več različnih, zanimivih pripovedi o lovskih psih. Še posebno zanimiva in nenavadna je bila tista, ki mi jo je pripove-

doval lovec Boris. O psičku Linu, koker španjelu, nenavadnem begunčku. V družini v mestu, kjer so imeli psička Lina, so dobili dojenčka. Vesel dogodek v družini, za psička pa nesprejemljiv, da je žalosten zbežal od hiše; zapostavljanje, pomanjkanje pozornosti, ljubosumnost psička, kdo bi vedel. Toda kakšno srečno naključje. V tisti ulici se je psiček zatekel k lovčevi hčerki in ko je spoznala, da se pes noče vrniti na »svoj dom«, je poklicala očeta Borisa, znanega lovca, ki sicer lovi v Karavankah. »Kar pripelji Lina k meni«, je bil kratek odgovor in zgodba se je srečno končala za psička. Ponovno se je udomil. Vsekakor zapleteni, včasih nerazumljivi mehanizmi obnašanja pri domačih živalih so dokaz, kako tudi okolje pomembno vpliva na počutje živali.

Pa vendar... Vrnimo se k Asu, ki je pes naše barjanske lovske družine. Lovec Peter zelo rad in z zadovoljstvom pripoveduje to nenavno lovsko zgodbo: Moj pes, As, kavalir. Menda zato, ker pravijo, da se pes vedno »vrže« po gospodarju...

Stane Lenardič

SOS za volka tudi na Hrvaškem

Medtem ko so še v preteklem stoletju volkovi živeli domala po celotnem območju Hrvaške, se je zdaj njihov areal razširjenosti močno zožil le na planinske predele – Liko In Gorski Kotar. V zadnjih sedmih letih so v Gorskem Kotarju vsako leto odstrelili povprečno enega do dva volka, medtem ko so jih v letih pred tem odstrelili ali na drug način pokončali povprečno 13 na leto (največ 27 leta 1962).

Po podatkih hrvaške skupine Volk (»Vuk«), ki je začela obsežno akcijo za zaščito volka na Hrvaškem, je letošnje leto (1994) razglasila v sosednji republiki za Leto volka. Številčnost volka na Hrvaškem ne presega 50 živali, torej je volk spoznan za najredkejšega sesalca na Hrvaškem. Le medvedjice, ja-

Gamsjka, ki je žalostno končala med žicami ograjenega pašnika v lovišču LD Škocjan.

»Moj pes, As, kavalir...«

»Poglej, moj pes, As, stoji...« je opozoril lovec Peter svojega kolega Bineta na lovu na Barju. Kako lepo, romantično je Barje pod snežno odejo. Snega ravno toliko, da te ne ovira pri hoji in zmrzal prijetno škriplje pod lovskimi škornji.

Lovca sta se premaknila nekoliko bliže k trstičju na ustrezno strelno razdaljo, v bližino psa, napeto opazovala s puškama, pripravljenima na strel.

Najprej bo treba videti, na kaj je stopil moj pes in sploh kaj bo skočilo ali zletelo. Biti moraš zelo previden, ker je nekaj ptic na novo zaščiteneh, tudi takšnih, ki so bile doslej dovoljene v lovni dobi za

Sledila sta psički in psu Asu, ki sta vsak s svoje strani počasi prodirala v trstičje in med grmovje. In pripetilo se je nekaj nepričakovanega: As se nenadoma, ponovno z gobcem zarije v grmovje pod sneg in se takoj nato pojavi s fazanom v gobcu. Fazan opleta s perutmi, se oglašča, priskoči še psička in zgrabi fazana. Lovec Peter nemočno opazuje, kaj sedaj. Oba psa držita opletajočega fazana in ne popustita. Pa se ja ne bosta završala, raztrgala fazana; tako kot se sedaj dogaja pri balkanskih sosedih, kjer se kruto koljejo za plen, medsebojno noro uničujejo? je prešinilo Petra. Kaj hočemo, taki so časi, tudi na lovu, četudi ne bi hotel, te občasno spremlja balkanska norija. Razplet je bil presenetljiv. Pes As je izpustil fazana iz gobca in ga mirno prepustil psički. Ta je stekla

Foto: B. Huber

Z odprtja razstave na temo o zaščiti volka v Narodnem parku Risnjak (Crni Lug, Gorski Kotar)

dranskega tjulna, pravijo ekologi, je še manj v Jadranskem morju. Da bi obrnili pozornost javnosti na status ogroženosti volčje vrste, je Biološko društvo v Zagrebu izdalo plakat **SOS – VOLK** s sloganom: **Volk ne ogroža več, sam je postal ogrožen!** Ob priložnosti dneva planeta Zemlje (22. aprila) so dali v promet poštno znamko z likom volka. Ob tem pa je v novem hrvaškem Zakonu o lovu, ki je prišel veljati februarja letos, najpomembnejše, da je volk v Hrvaški izzet iz spiska lovnih vrst divjadi. Zdaj je vrsta na pristojnem Ministrstvu za gradbeništvo in varstvo okolja, da volka razglasi z odredbo za zaščiteno živalsko vrsto, piše naš dopisnik inž. A. Frković. Uredili so tudi dobro obiskano razstavo o volku na Hrvaškem, ki so si jo z zanimanjem ogledali prebivalci Zagreba v prirodoslovnem muzeju. Naslov razstave je bil zgovoren **Volk ali Rdeča kapica je pojedla volka.** Junija so razstavo preselili v Gorski Kotar v Narodni park Risnjak v Crnom Lugu blizu Delnic. Slovenske lovce, posebno tiste iz Bele krajine, bo gotovo zanimala novica, da je bil na tej razstavi razstavljen kožuh volkulje iz Žumberka, ki jo je 30. 1. 1994 odstrelil v predelu Tihočaj v kanjonu Slapnice lovec Zlatko Blažić. Na srečo bodo takšni »odstreli« v prihodnje zakonsko sankcionirani, piše naš dopisnik. Na koncu poročila je še pripisal, da bo v okviru Leta volka na Hrvaškem že konec letošnjega leta izšla knjiga Volk na Hrvaškem.

Uredništvo – B. L.

Tudi Slovenci imamo cerkev svetega Huberta

Ko se pot iz Predvdora na Jezersko nad Fužinami (pri prehodu v Zg. Jezersko Koroško »deželo« nad deželnim kamnom) najbolj zoži, se pred nami dviga skoraj 12m visoko odsekana skala. Na njej stoji zidana cerkev sv. Huberta. Ta idilični sakralni objekt je v letih 1850–1852 zgradil velepodjetnik, fužinar dr. Anton Fuks. Takrat so v Kokri govorili, da je to cerkev sv. Florjana. Fuks je zgradil cerkev z namenom, da bi ob praznikih in nedeljah v njej zadržal svoje delavce, ki so hodili k maši v nekaj kilometrov oddaljeno jezersko faro. To pa je velepodjetniku povzročalo kar dosti preglavic, saj so se delavci s kar precejšnjo zamudo vračali nazaj na delo. Gradnji cerkve, ki še vedno ni blagoslovljena, so že takrat nasprotovala cerkvene oblasti, še posebno škof Anton Slomšek, ker se menda dr. Fuks ni hotel vključiti v obnovo in gradbeno urejanje farne cerkve na Zg. Jezerskem. Cerkev je na lastno pest zgradil »Fužinar«, ki je bil tudi strasten lovec, in še vedno nima urejenega cerkvenega položaja. V cerkvi je dobrih 20 sedežev in zvonik. Glede zvonika je treba omeniti, da je zvonjenje slišati samo v neposredni bližini. Cerkev je zgrajena v poznogotskem slogu. Prvotne slike sv. Florjana ni najti nikjer. Šele po prvi svetovni vojni je bilo »neuradno« ugotovljeno, da je bila cerkev preimenovana v cerkev sv. Huberta (ali sv. Evstahija oz. Ev-

stazija) v zahvalo po daljši srečni vrtnitvi »gospodarja« z lova. Krajevna skupnost Jezersko je pričela z adaptacijo in urejanjem cerkve sv. Huberta, ki je zdaj na oltarju opremljena s sliko znanega

beti tudi da blagoslov znamenitega objekta, pri čemer bodo upoštevali, da je to center odličnega lovišča za veliko divjad, in sicer na zanimivi geografski lokaciji.

France Ekar

Cerkvica svetega Huberta na Zg. Jezerskem stoji na skali.

Na oltarju je slika znanega ljudskega slikarja Bradaške iz leta 1939 – Hubertus.

ljudskega slikarja Bradaške iz leta 1939. Prve slike sv. Huberta, ki naj bi bila posnetek (kopija) slike sv. Huberta, svetovno znanega slikarja A. Dürerja, pa ni najti nikjer in tudi ni mogoče ugotoviti, kje naj bi bila. Cerkev ponuja možnost za lovsko-cerkvene obrede. Zanimiva lokacija cerkve, ki je na mejnem območju Kranjske in Koroške etnične deželne meje, na sedanjem območju zavoda Kozorog-Kamnik oz. revirnega lovca Jožeta Malija (ali nekdanjega velikega lovca Trčka), ponuja veliko možnosti, ki jih bodo sedanji krajani oz. občani bodoče samostojne občine znali izkoristiti. Gotovo bodo znali poskr-

LD Cankova si je ogledala TNP

V čudovitem svetu zlatorogovega kraljestva

Lovska družina Cankova leži v zahodnem delu Prekmurja, v lendavski dolini; obsega blizu 5000 hektarov površin, južni del lovišča je ravninski, severni pa hribovit. Na zahodni strani v dolžini 8 km meji z Republiko Avstrijo, na severni z LD Rogaševci, na vzhodni z LD Radovci in LD Brezovci, na južni pa z LD Rankovci. Stalež divjadi je primeren; prevladuje srnjad, prehodno se pojavljajo: jelenjad in div-

ji prašič, od male divjadi pa zajec, fazan in jerebica, vse pogostejše pa je slišati tudi prepelico. LD je vključena v ZLD Prekmurje in trenutno šteje 53 članov. Uspešno jo vodi Ervin Žnidarič.

To so osnovni podatki LD Cankova, katere člani so se lansko jesen odločili, da bodo letos odšli na ekskurzijo v Triglavski narodni park. Na izvršnem odboru so razpravljali o programu ekskurzije, ki naj bi bila čim bolj strokovno usmerjena. Pri tem sta po svojih močeh največ prispevala Ernest Bransberger, gospodar LD, ki je januarja lovil muflona v tem parku in tako navedel prve stike z upravo, konkretno z Julijanom Črvom, vodjem naravovarstvene službe. Le-ta je obljubil strokovno predavanje o nalogah in problematiki parka. Kot drugega, ki je prispeval pomemben del k ekskurziji, sem dolžan navesti Iva Pihlerja, predmetnega učitelja zgodovine in geografije na osnovni šoli Cankova. On je namreč oba dneva na poti udeležencem ekskurzije predstavljal kraje, geografske značilnosti pokrajin in njihovo zgodovinsko preteklost.

Za ekskurzijo sta bila dogovorjena petek, sedemnajstega, in sobota, osemnajstega junija. Obetal se je lep sončen dan. Prevoznik AP iz Sobote jim je namenil nov, sodoben avtobus in ob petih so odpotovali.

Ivo je v vlogi vodiča dobro opravljal svojo zadolžitev in družba je bila vesekozni seznanjena s potrebnimi informacijami.

Vesela družba je okrog pol desetih prispela na Bled. Pred zgradbo uprave parka sta naše lovce nadvse prijazno sprejela J. Črv in simpatična gospa Majda, ki je v znamenje dobrodošlice slehernemu ponudila kozarček dobrega žganja. Nato je Črv goste iz Prekmurja povabil v dvorano informativnega centra Triglavskega narodnega parka in jim le-tega vsestransko predstavil. Omenim naj, da je rojstni dan parka 1. julij 1924; letos torej obhaja častljivo 70-letnico. Rjostni kraj parka je Dolina Triglavskih jezer. Ob ustanovitvi je obsegal borih 1400 hektarov zemljišča. Park so postopoma razširjali; tako je bil leta 1961 uzakonjen v obsegu vsega skupaj le 2000 hektarov. Park v zdajšnjih mejah, s površino 84.805 hektarov, z dvostopenjskim režimom varovanja pa je vzpostavil Zakon o Triglavskem narodnem parku leta 1981.

Cankovski lovci v Tamarju

Po končanem predavanju je J. Črv navzočim predvajal videokasete o naravnih lepota parka, o problemih varstva živalstva in rastlinstva, saj ju je treba ohraniti zanamcem kot naravno in kulturno dediščino. Predavanje z ogledom video kasete je trajalo več kot dve uri in je na navzoče naredilo globok vtis.

Poldne je že minilo, ko so se cankovski lovci poslovili in nadaljevali potovanje v Bohinj. Tam so si ogledali slap Savico in cerkev sv. Janeza pri mostu v Ribčevem Lazu. Čas je priganjal in treba je bilo nadaljevati pot. Lovci so želeli opazovati gamse; zapeljali so se v Tamar, kjer se jim je želja kmalu uresničila. Zadovoljni so šli naprej, si ob poti ogledali Zelence, izvir Save Dolinke, pa tudi znane skakalnice pod Poncami. Nato so šli v Kranjsko Goro, rojstni kraj pisatelja Josipa Vandota, avtorja znamenitega Kekca, kateremu so v tem kraju postavili spomenik. Vandotovi predniki izvirajo iz Koroške, stari lovci pa se še spominjajo, da je bil Vandot v času kraljevine Jugoslavije premeščen v Radence, kjer je bil načelnik železniške postaje. Udeleženci ekskurzije so si ogledali kraj in njegove znamenitosti, nato pa v hotelu Lariks po večerjali in prenočili.

Naslednjega dne, v soboto, 18. junija, so po zajtrku po dolini Pišnice nadaljevali pot na Vrščič. Tam jih je čakal lovski čuvaj Jože Zakrajšek, ki jim je hotel razkazati ta prelepi del naše domovine. Žal pa je vrhove zakrila megla, tako da z razgledom ni bilo nič. Čas, predviden za razkazovanje vršacev, pa je bil kljub megli dobro izkoriščen. V Tičarjevem domu je cankovskim lovcem pripovedoval o svojih številnih, zelo zanimivih in razburljivih lovskih doživetjih. Spregovoril je tudi o legendarnem trentarskem divjem lovcu in gorskem vodniku Antonu Tožbarju, kateremu je smrtno ranjeni medved odtrgal spodnjo čeljust, o Juliusu Kugyju, velikemu ljubitelju in opisovalcu naših gora, o Andreju Komacju, gorskemu vodniku iz Trente, ki ga je Kugy še posebej cenil itn. V Trenti je Jože pokazal lovcem stoletja staro slikovito Tožbarjevo hišo, ki stoji ob trentarski cerkvi, in Trentarski muzej, kjer je na stenskih slikarjih upodobljena njegova zgodba. Nato so si lovci ogledali izvir Soče, se poslovili od Jožeta in nadaljevali pot ob Soči. Ogledali so si slap Boka, se za kratek čas ustavili v Bovcu pred gostilno Pri Martinu, kjer se zbirajo bovški lovci, ki so že lovili tudi na Cankovi.

Velika škoda je bila, da si v Kobaridu zaradi pomanjkanja časa niso utegnili ogledati znamenitega muzeja soške fronte iz prve svetovne vojne. Videli pa so kostnico osem tisoč padlih italijanskih vojakov, med katerimi jih je bilo veliko slovenske narodnosti, ter spomenik goriškemu slavlčcu, Simonu Gregorčiču. Pot jih je vodila proti Tolmini, kjer je Ivo lovce spomnil na kmečke punte leta 1617, naprej proti Cerknemu, srednjeveški Škofji Loki in proti – Prekmurju. Ekskurzija, ki je bila po zaslugi Črva, Zakrajška, Pihlerja in še koga enkratno doživetje, bo udeležencem še dolgo ostala v prijetnem spominu.

Feri Poredoš

Njegovih 71 lisic

Tisto, kar si vsak otrok želi, da bi v bližini matere toplino slišal pomirjevalno besedo, je brezmejno bogastvo in življenjska vrednota. Od tega Franček Mori, član LD Kapla, ni imel skoraj nič.

Za številno družino je bilo premalo prostora in starši niso mogli nuditi otrokom tistega, kar so imeli drugi. Šola je bila predaleč, pa tudi primerne obutve in oblačila ni bilo za vse. Kaj sedaj? Hlapčestvo in dni na je bila edina rešitev. Tuja streha, tuji ljudje pa so velikokrat prinašali bolečine v srce in solze v oči. Tako je Franček dorastel v fanta, ki ni znal brati in ne pisati. Narava ga ni obdarila, ostal je slaboten, toda priden za vsako delo. Le nečesa pa mu ni vzel: plemenitega duha in človeškega dostojanstva. Je najmanjši lovec v Sloveniji, je pa bogat in velik s svojo lovsko etiko in splošno moralno. Pri rezbarji lesa ima pozlačene roke, je pravi umetnik.

Ko je dorastel v mladeniča, se mu je uresničila večletna želja: opravil je lovski izpit. Strah pred izpitno komisijo je bil nepopisen, toda življenje divjadi je dobro poznal, drugje pa se je malo le zatikalo. Član komisije mu je to lepo pojasnil, te-

Pastirska palica, lovška puška in rezbarski nož so stalni spremljevalci Frančka Morija iz LD Kapla.

Ena izmed rezbarij F. Morija, ki nastajajo največ med pašo živine.

daj pa se je Frančeku tudi odprlo: »Tovariš vete, da je to genav tk kodl ste vi povedal, kk da vi to tk dobro vete; ste pa kunde.« Malo veselja je prav prišlo vsem in so mu prav radi čestitali k opravljenemu izpitu. Mali Franc Mori je postal velik lovec. Pastirska palica je končno dobila sestrice puško. Za lisice je Franček pravi strup, 71 jih je že uplenil, mogoče bo še katera obležala. Nož, palica in puška so mu stalno pri roki. Ko pase živino, vedno rezbari, toda najljubši so mu pogledi na divjad in stečine. 75 let je star, pa naj uživa v vsem tistem, kar si sam najbolj želi. Mi, lovci, mu to iz dna srca privoščimo.

Niko Kiš

Miza za pristreljevanje risanic

Zaradi zanesljivega, natančnega strela, ki naj bi divjad usmrtil na mestu in vsaj delno preprečil ob-

strelitve, je izredno pomemben obvezen letni preskus risanic. Včasih pa je treba puško preskusiti tudi med letom. Za preskus zanesljivosti puške je na voljo že kar nekaj vpenjalnih in naslonjalnih stojal, ki so jih izdelali tudi sami lovci. Eno izmed njih je izdelal tudi N. K. iz LD Kapla. Priprava (miza) omogoča uravnavanje smeri naslonjene puške po navpični in vodoravni legi. Franc Kranjc iz LD Kapla (na sliki), ki jo je preskušal, je povedal, da je zanesljiva in natančna.

Niko Kiš

Pojav človeka – začetek konca

V letih po zadnji vojni sta se v Evropi pričeli dve gibanji: mirovnikov in zelenih. Medtem ko si prvo gibanje prizadeva za mir in proti oboroževanju, si gibanje zelenih prizadeva za ohranitev zdravega življenjskega okolja. Ekologi opozarjajo na bližajočo katastrofo, da bo, če se bo onesnaževanje zraka, vode in zastrupljanja zemlje še nadaljevalo, življenje možno samo še za dve ali tri generacije. Žal je gibanje zelenih še bolj ali manj na začetku, čeprav je nevarnost obstoja nadaljnjih možnosti življenja

neposredno pred nami. Čas 50 ali 60 let, ki je po ugotovitvah ekologov še odmerjen človeštvu, ne predstavlja niti atoma v zgodovini našega planeta. Raziskovalci vesolja iščejo utopistično možnost življenja neke v medplanetarnem prostoru. Če bi bila ta zamisel res uresničljiva, se postavljajo vprašanja, če ne bo ta rešitev prepozna oziroma, kaj bo z drugimi milijardami, ki se ne bodo imele možnosti preseliti na neki drugi planet. Ostanimo stvarni in pogledimo, kakšne so možnosti preživetja na našem planetu.

Ko sonce popije roso, zahrumijo traktorji in kosilnice, ki zrak zgostijo z izpušnimi plini. Megla široko razpršenih herbicidov prekrije sadne veje, koruzne in druge njive, prekrije gnezda in živali, ki ni zapustila svojih mladičev. Tisoče in tisoče trupel drobnih bitij leži za njimi. Po odtočnih kanalih prihaja v potoke in reke milijone ton odpadnih strupenih snovi. Srebrna ribja trupla leže po sipinah, vodno dno je prekrito s preprogo gnijočih used-

lin. Lakota je segla v vrste tistih, ki so bili mali prijatelji in pomočniki. Umira prvi člen življenjske verige; torej smo obsojeni tudi mi, ki smo na drugem koncu te verige.

Zrak je skoraj nasičen s plini in pepelom vse od površine zemlje do brezračnega prostora. Oblaki na meji zračnega plašča vedno bolj ovirajo sončne žarke na poti do zemlje, atmosferske padavine nosijo s sabo na njeno površino raztopljene pline in prašne delce. Zaradi takih oblakov se spreminjajo časi, temperatura in vpliv na rastlinske in druge organizme. Kakšna nevarnost je kisli dež za rastlinstvo, vidimo na umiranju gozdov po vsej Evropi. Ali se zavedamo, da so gozdovi in rastlinstvo edini, ki obnavljajo pri vseh drugih procesih porabljeni kisik? Brez kisika ni dihanja, ne gorenja v tej ali oni obliki. Rastlinstvo pa brez zadostne sončne svetlobe ne more asimilirati. Drugi element, ki je potreben za življenje, je voda. Z umiranjem gozdov in nekontroliranim posekom pada nivo talne vode, kar povzroča daljnosežne posledice. Dokaz temu so presahli studenci, ko so bili presekanji predeli dreva. Zaradi nepremišljenih melioracij so že posledice. S pridobitvijo obdelovalne zemlje je bila porušena harmonija preostalega okolja. Talna voda, pomešana s padavinskimi

kislinami, nima več nekdanje moči raztapljanja mineralov in organskih snovi oziroma nastajajo škodljive spojine, ker se npr. žveplena kislina spaja povsem drugače, kot je delovala s kisikom obogatena voda. Namesto koristnih oksidov nastajajo žveplene in druge spojine, ki škodujejo rastlinstvu in živim bitjem. Studenci, potoki in reke so postale greznice, saj so vanje spejane kanalizacije, industrijske odpadke, odtoki s farm in iz klavnic. Koliko je vodnih strug, kjer je možno življenje rib in drugih vodnih prebivalcev? Ali ni že ogroženo morje? Ali je še mogoče načrtovano pridobivanje hrane iz morja?

Tretji element življenja je zemlja. Ta zemlja, ki je milijone let hranila življenje, je vse bolj zastrupljena s škropivi in umetnimi gnojili. Trditev, da umetna gnojila niso nevarna, sloni na majavih nogah. Ali rastline res porabijo vsa raztrošena gnojila ali mar preostanek ne pronica v zemljo in je ta preostanek povečan z ostanki rastlinstva? Nobenega strokovnega pojasnila ni, kako se v zemlji spajajo elementi gnojil: fosforja, kalija, dušika in drugih sestavin, ker so sestavine zemlje na različnih krajih različne; bazične, kisle in nevtralne. Zaradi slabih izkušenj prodira rahla težnja zamenjati umetna gnojila z organskimi. Že mnogo prej bi bila potrebna koordinacija ekologov z drugimi gospodarskimi dejavnostmi: to se uveljavlja šele zdaj. Kje so pa v prvi vrsti zainteresirani gozdarji, sadjarji, vrtnarji, ribiči in lovci? To so ljudje, ki so najbolj povezani z naravo in vsak dan zaznavajo motnje v njej. Članov ni malo in pripadajo vsem slojem. Toda sodelovanje je premajhno, ker si vsak prizadeva na svojem dvorišču. Res je bilo že marsikaj storjenega glede ohranitve okolja, divjadi, v ornitologiji, vendar premalo – mnogo premalo. Naravi in njenim krilatim ter drugim prebivalcem vrnimo hrano, prebivališča, gnezdišča in zatočišča.

Tako bomo naši mladini zapustili naravo, kakršno so jo nam zapustili naši predniki. Naša dolžnost je omogočiti življenjske možnosti prihodnjim rodovom, ker smo mi te možnosti ogrozili. Ne smemo in ne moremo dovoliti, da nas bodo otroci naše mladine preklinjali, ker ne bodo mogli dati svojim otrokom požirka čiste vode, dihljaj svežega zraka, da jim bodo pokazali drevje, metulje ali čebele samo še v muzeju.

Alojz Kocmur,
dipl. inž.

Kaj sta pravila Skukc s Strmca in Natalka Taloška s Kovka

»Ne hodi v gozd po hlode v soboto kvatarno, hudič te bo zagrabill! čuj prošnjo materno!«

Tako se začne balada skoraj neznanega vipavskega pesnika z začetka stoletja Radoslava Silvestra*. V njej je upesnjeno ljudsko

verovanje, da ob cerkvenih praznikih ne smeš v gozd – ne po drva ne na lov. Če kljub temu greš, te čaka strašna kazen ali pa vsaj resen zadnji opomin. Omenjena balada je menda nastala po resničnem dogodku, ko je šel nek fant iz Sanabora v Vipavski dolini kljub materinim opominom in prošnjam še s tremi drugimi sovaščani na spomladansko kvatarno soboto na Nanos po hlode. Zajel jih je silen vihar s snegom in ledom in vsi so se ubili skupaj z volmi. Kako je bil ta motiv ljudem blizu, kaže tudi dejstvo, da so najbolj značilni odlomki ponarodeli. Objavljena kitica je iz ponarodele različice.

Ljudska pesem Nesrečni lovec** pripoveduje nekaj podobnega, le da v tej pesmi nastopa namesto drvarja lovec, namesto matere pa ljubica, ki ga prosi, naj gre raje k maši kot pa na lov. Lovec se za njene prošnje ni zmenil:

»Za besede nje ni maral,
ljubček nič za mašo baral,
vzame puško in v planine
streljat gre divje zverine.«

Kakšen je konec, si lahko mislimo. Ljubica pere v reki pod planino štrane in ga čaka. Voda nenadoma prinese prav do nje mrtvega, razmrcvarjenega lovca.

Zgodbe s podobnim motivom sem po ljudskem izročilu zapisal tudi na Strmecu nad Črnim Vrhom in na Kovku na Trnovski planoti. Prvo mi je povedal Ivan Bajc, Skukc s Strmca, drugo pa Natalka Taloška s Kovka...

»...Plešnarji v Črnem Vrhom so bili že od nekdaj premožni kmetje. Včasih so bili zmerom nekaj navzkriž s cerkvijo, mogoče zato, ker so bili mejaši s cerkvenim svetom. Stari Plešnar je bil hud lovec. In je šel na lov tudi na veliki petek.

»Ne hodi,« so ga svarili, »danes je velik praznik!«

»Kakšen praznik, prav tak dan je, kot so drugi. Jaz grem, bomo videli, če je res kaj na tem!« je odgovarjal.

In je šel. So pa imeli Plešnarji velik gozd zadaj za Predgrizami, saj ga imajo menda še, in tja je šel. Se je postavil tja k poti, ena steza, ena vlaka je držala tam noter v gozd.

Čaka in priteče lisica. Pomeri, pok! Lisica pade. Še pobere je ne, ko priteče druga. Pok! Tudi ta pade. Priteče tretja. Pok! Pade. Tistikrat da jih je pridrla, kolikor jih je moglo it po tisti drči. So dedca vrgle dol in ga celega požrle.

Ko ga ni bilo domov, je ženo skrbelo in ga je iskala. Samo klobuk je našla, da so ga lahko na pare deli namesto moža...

Pol so oni, Plešnarji, začeli bolj hoditi v cerkev in naslednji rod so že bili »cerkvene miši«, cerkveni ključarji.

Vidiš, to mi je pravil moj star oče, Trček iz Kanjega Dola...« Natalka Taloška z Loga na Kovku pa mi je pravila:

»...Na Jagruši, saj veš, kje je, je bil en logar. Lomšek se je pisal. Vsako nedeljo je jagal, nič se ni bal. In na druge cerkvene praznike. Na nobenega ni ostal doma.

In eno leto, 25. marca, na Marijin praznik, je bil spet v meji na jagi. In je prišel do enega brezna. Kar nenkrat se znajde tam pri breznu ena grda pošast. Logar je mislil, da je raubšic, in je pomeril, da bo ustrelil. Pošast pa se mu je strašno popačila, da ga je bilo groza, in bolj ko je tel sprožit, bolj ni mogel. Prav v tistem trenutku je bilo na Vojškem v cerkvi povzdigovanje in pošast je izginila.

Kar so ga nesle noge je letel domov in od tistega dneva ob nedeljah in cerkvenih praznikih ni šel več v gozd...

Tako je nam, otrokom, naša mama pravila, jaz ne vem, če je bilo res ali ne...

Franč Černigoj

Paša za oči lovcev in vseh ljubiteljev narave: z razstave najboljših (najzanimivejših) trofej iz domovine in tujine na turistični kmetiji Pr' Krač v Dolskem pri Ljubljani.

Galerija trofej z vsega sveta

Štiriinštiridesetletni Tone Čič, ki ima v Dolskem pri Ljubljani na 300-letni domačiji Pr' Krač že več let kmečki turizem, šest let pa tudi razstavno galerijo, je v dnevi od 9. pa do konca letošnjega septembra postavil na ogled nekoliko nenaavadna »likovna dela«. Idejo za razstavo mu je dala trofeja kozoroga s Pamiro, ki ga je lovec Jože iz okolice Domžal uplenil 5 000 metrov visoko in pri temperaturi minus 20°C.

Tako je nastala zanimiva zbirka najboljših trofej (dermoplastik in rogovi) z različnih koncev sveta, med njimi pa seveda ne manjka domačih. Slovenski lovci (vsaj tisti, ki imajo na voljo dovolj denarja in volje do lova v daljnih deželah) so nekako premagali »strah« iz real-socialističnih časov, ko je bil lov v tujini že kar nekakšen greh.

Tako so lahko obiskovalci v Tone-tovi galeriji med drugim videli tudi mamutov zob in lobanjo prabizona. Pri postavitvi razstave so veliki pomagali lovci iz Cerkelj: Andrej, Ciril in Martin. Tone pa je hvaležen vsem lovcem, ki so mu za razstavo odstopili tako dragocene trofeje.

Med lovskimi trofejami domače divjadi (med katerimi je najimenitnejši jelen štiriindvajseterak, slo-

venski prvak, uplenjen v lovišču Brdo pri Kranju, do svetovnega prvaka pa mu manjka samo pol točke) seveda ne manjka tudi nagačen medved. Med trofejami iz tujih dežel omenimo še losje rogovje iz Kanade, rogovje virginijskega belorepega jelena z Aljaske, karibjevo rogovje, prav tako z Aljaske, dermoplastiko snežne kozice iz severne Kanade, visokogorsko kozo iz Kanade, čekane svinje bradavičarke iz afriške Namibije, rogovje panonskega jelena itn.

To pa ni prva lovska razstava Pr' Krač; pred petimi leti je Tone Čič organiziral odmevno razstavo lovskih trofej članov domače Lovske družine Laze.

F. Stele

Lov z goniči na Pohorju pred 100 leti

Inženir Mirko Šušteršič, eden najzaslužnejših strokovnjakov za slovensko lovstvo, je v svoji knjigi NAŠ LOV, I. del (izšla je v drugi izdaji leta 1951) med drugim zapisal: »Vse lovstvo do ustanovitve Slovenskega lovskega društva v letu 1907 je bilo v nemškem duhu in miselnosti našim čustvom in srcu bolj ali manj tuje. Vendar nam ravno glede lovstva ne sme biti žal, da smo prevzeli vse tako rekoč od Nemcev. Priznati moramo, da so Nemci dobri lovci, ki med velikimi narodi na tem polju prednjačijo...« Skupni lov na Pohorju, ki je bil v dnevi 22. in 23. oktobra 1894, dokazuje, da je temu res tako.

Lov je priredil grof Thurn, takratni lastnik več sto hektarov pohorskih gozdov in s tem tudi lastnega lovišča. Na dvodnevno lovo je sodelovalo 20 lovcev. Nekateri od njih so bili tudi vodniki lovskih psov – goničev. Brakirjev (gonjačev) na tem lovu ni bilo. Lov je vodil gozdar in lovski čuvaj Ignac Seidl-Nacl, ki je bil takrat v službi pri omenjenem grofu. Namesto »brakade« so svojo nalogo odlično opravili goniči. Tak način lova imenujemo pogon z goniči. Žal smo ga pri nas v povojnih letih skoraj popolnoma opustili.

* Radoslav Silvester, Kvaternik sobota; pesem, objavljena pri Mohorjevi družbi v Celovcu 1910. leta v zbirki Slovenske legende.

** Nesrečni lovec, ljudska pesem; 1943. leta v Ljubljani v zbirki Ljudske pripovedne pesmi (zbral Severin Šali), Slovenčeva knjižnica.

Udeleženci lova na Pohorju z lovino leta 1894

Nekaj o tem načinu lova sem napisal v LOVCU, letnik 1987, št. 3, stran 70 pod naslovom O številčnosti in uporabnosti goničev. O njem je pisal tudi Slavko Kovač v LOVCU, letnik 1993, številka 11, stran 376 pod naslovom O lovu z goniči – brakadi. Pogon z goniči ima pred brakado več prednosti. Lov poteka mirno, varno ter goničem omogoča samostojno nemoteno iskanje ter gonjo divjadi. Predvsem pa je pomembno, da sta med potekom lova lovec vodnik in njegov pes v medsebojni povezavi. Vodnik namreč stoji na stojišču kot strellec tam, kjer je psa izpustil. Pes dobro ve, kje sta se ločila in kje bo našel svojega gospodarja. Tako ni mogoče, da bi se pes med lovom izgubil, kar pa se pri naših brakadah zelo pogosto dogaja. Na pohorskem lovu pred 100 leti

so lovili na omenjeni način tudi srnjad in jo streljali s šibrami. Pri nas smo streljanje srnjadi s šibrami odpravili takoj po končani drugi svetovni vojni in tako je tudi prav. Samega načina lova z goniči brez brakirjev pa ne bi smeli popolnoma opustiti, ker je po mojem mnenju boljši od brakade. Lahko je zelo uspešen pri lovljenju lisice, poljskega zajca in divjega prašiča v naših hribovitih loviščih. Na sliki so udeleženci lova na Pohorju pred 100 leti. Lovec, ki sedi na sliki v sredini, naj bi bil grof Thurn. Lovec desno od njega (sedmi) z močno brado in kratkimi hlačami je Ignac Seidl-Nacl, moj dedek. Umrl je za pljučnico v starosti 55 let. Na hrbtni strani izvirne fotografije piše: »Staremu lovcu Naclu v spomin na lov 22. in 23. oktobra 1894 v revirjih Luža, Kobila, Ka-

menca, Radovna in Ločnik. Fotografiral je lovski gost dr. Heinrich Langer, ki je menda živel v gradu Lemberg pri Dobrni.«

Na drugi sliki so lovci iz okolice Vitanja. Lovec skrajno desno, sklonjen, je gozdar in lovski čuvaj Avgust Seidl – moj oče, ki je umrl za rakom v starosti 67 let. Rojen je bil na Lužah blizu Rogle, kjer je bila posneta prva fotografija. Tudi on je bil nekaj časa v službi pri grofu Thurnu.

Kadar me je v letih 1952 in 1953 službena pot vodila iz Celja na Pohorje, sem na Lužah ob razvalini, kjer je nekoč stala rojstna hiša mojega očeta, malo posedel in si obudil spomin na preteklost.

Konrad Seidl

Vitanjski lovci po lovu na poljske zajce leta 1912

JUBILANTI

Emil Lipič je 15. 4. 1994 praznoval življenjski jubilej, 70-letnico rojstva. Rodil se je v Gornjih Moravcih v kmečki družini. Njegov oče je bil znani lovec, po osvoboditvi soustanovitelj lovske družine Ivanovci in njen prvi gospodar. Že v zgodnji mladosti je sledil očetovim stopinjam; začel ga je spremljati na lovskih poteh. To je odločilno vplivalo na njegov odnos do narave in divjadi; ostal jima je zvest vse do današnjih dni.

Leta 1959 mu je oče umrl in Emil se je vključil v lovsko družino, kateri je ostal zvest vse do danes. Poleg kmetovanja sta njegovi največji skrbi varstvo narave in gojitev divjadi, ki pa jo vedno bolj kali ničkaj obetavno zdravstveno stanje. Kljub vsemu z nezlomljivo voljo v okviru možnosti opravlja zadane mu naloge. Pri tem pa se često z grenkobo v srcu ozira na prehojeno pot, ko je bilo življenje sicer bolj skromno, toda bilo je ne le več divjadi, pač pa tudi pravega lovskega tovarištva. Emil je bil vseskozi aktiven član, bil je tudi funkcionar: od leta 1968 do leta 1978 je bil gospodar, od leta 1987 pa do letos je bil član disciplinskega razsodišča LD. Leta 1972, ob praznovanju 50-letnice ustanovitve Prekmurskega lovskega društva, je od LZS prejel znak za lovske zasluge. Če pregledamo njegovo celotno udejstvovanje v lovski družini v preteklih petintridesetih letih, moramo priznati, da se mu s podelitvijo posebnega družinskega priznanja (leta 1987) ob praznovanju štiridesetletnice obstoja in delovanja LD še zdaleč nismo oddolžili za

njegov trud ne po organizacijski, še manj pa po gospodarskogojitveni strani.

Ob jubileju Ti, dragi Emil, iskreno čestitamo z željo, da bi bil tako vever in nasmejan kot nekoč tudi v prihodnje in da bi bil deležen še obilo lovskega užitka v tej naši, še vedno lepi naravi!

LD Ivanovci – F. F.

Ob jubileju Lovske družine Prebold je 8. julija letos slavil 70-letnico tudi naš član Edvard Ahac. Že leta

1950 se je včlanil v lovsko organizacijo in ji s krajšo prekinitvijo ostal zvest do danes.

Kmalu je spoznal, da spremembe v odnosu do divjadi, ko ta ni več samo lovni objekt, vodijo lovčovo dejavnost v pravo smer, kar je bilo blizu njegovemu razmišljanju. To je bil povod, da je dolga leta opravljal razne dolžnosti tako v družini kot tudi v zvezi lovske družine. Bil je tajnik v lovski družini (1954–1955) in nato predsednik v letih 1955–1957, 1971–1977 in še v letih 1981–1982. Že ne prav mlad je iz želje po znanju leta 1985 opravil izpit za lovskega tehnika ter prevzel v letih 1976–1977 dolžnost podpredsednika IO ZLD Celje, od leta 1978 do 1980 pa predsednika tega odbora. Dolžnost strokovnega tajnika zveze je opravljal v času od 1980 do 1981, poleg tega pa je bil tudi predsednik izpitne komisije pri zvezi od leta 1978 do 1983. Njegovo znanje o lovstvu je široko in ga je tudi znal posredovati, saj je redno predaval na tečajih za lovske izpite, poleg tega pa s strokovnimi predavanji pomagal članom v družini do novih spoznanj. Njegov odnos do narave in divjadi, še

zlasti pa izredna volja do strokovnega izpopolnjevanja, nam mora biti za vzgled in v posnemanje. Veliko znanja je pridobil iz lastne bogate knjižnice in več lovskih revij, ki jih prejema ter jih skrbno prebira, seveda pa tudi z dolgoletnim delom v lovstvu. Za opravljeno delo ga je družina imenovala za častnega člana, prejel je priznanje zveze lovskih družin in znak za lovske zasluge ter red III. in II. stopnje Lovske zveze Slovenije. Edvard še vedno zahaja v lovišče, bolj dejavno sodelovanje pa mu je žal preprečila bolezen. Rodil se je 1924 v Preboldu, kjer je obiskoval osnovno šolo ter nadaljeval šolanje na srednji šoli v Celju. Po okupaciji leta 1941 je bil s starši in sestro med prvimi pregnan v Srbijo, kjer mu tudi v nadaljnjih vojnih letih ni bilo prizanešeno, saj se je od tam vrnil kot invalid. Ostalo pa mu je veliko optimizma in volje do dela. Zapolen je bil v tekstilni tovarni, nazadnje pa v SIP Šempe-ter, kjer se je tudi upokojil. Med delom je končal srednjo šolo, študij pa bi še nadaljeval, toda pomanjkanje časa in druge zadolžitve so ga odvrnile od tega. Bil je dolgoletni član pevskega zbora, kegljač in strelec z izjemni mi uspehi. Še bi lahko naštel niz dolžnosti, ki jih je opravljal v društvih, krajevnih organizacijah in občini.

Dragi Edi! Tvoji prijatelji in člani družine Ti želimo, da bi še dolgo z voljo in uspehom ohranjal zdravje ter se večkrat udeležil naših lovov in prireditev, ko skupaj zapoje- mo, še posebno pa ti tudi v prihodnje želimo dober pogled!

LD Prebold – V. S.

Anton Tuljak je 21. 2. 1994 v krogu družine in prijateljev praznoval svoj 85. rojstni dan.

Rodil se je v revni kmečki družini v Tuljakh v Slovenski Istri. Že kot otrok in mladenič se je oprijel trdega kmečkega dela, nato se je izučil za zidarja. Delo na kmetiji in zidarstvo mu je bilo vseskozi glavni vir sredstev za preživetje. Že kot mladenič je okusil grenkobo fašističnega režima, bil je italijanski vojak, nato vojni ujetnik. Po vojni se je vrnil domov in s svojim zidarskim znanjem sodeloval pri obnovi porušene domovine.

Član naše LD je od vsega začetka, saj je bil tudi njen soustanovitelj leta 1946. V skoraj 50 letih članstva v LD Istra – Gračišče je veliko naredil za lovstvo. Bil je starešina lovske družine od 1946–1954 in od leta 1972 do 1974, blagajnik LD je bil od 1964–1972, gospodar LD

1954–1960 in več mandатов član UO. Veliko je zahajal v lovišče, saj je neizmerno ljubil naravo in divjad. Dokler sta mu zdravje in moč dopuščala, je bil tudi vodnik svojih ljubljencev – istrskih kratkodlakih goničev. Svoje izkušnje je rad prenašal na mlajše lovce, za kar smo mu hvaležni.

Za svoje požrtvovalno delo v lovski organizaciji je dobil več priznanj in odlikovanj. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. in II. stopnje. Poleg tega je dobil tudi več priznanj lovske družine.

Dragi Anton, ob tvojem visokem jubileju ti lovci LD Istra – Gračišče iskreno čestitamo in ti želimo še na mnoga zdrava leta.

LD Istra – Gračišče – S. M.

Albin Maršič je 11. 4. 1994 v krogu svoje družine in med prijatelji praznoval 70-letnico svojega življenja.

Rodil se je leta 1924 v kmečki družini v Trebešah v Slovenski Istri. Že kot otrok in mladenič je okusil grenkobo fašističnega režima in italijanskega vladanja. Še ne 19-letnega mladeniča so v začetku leta 1943 mobilizirali v italijansko vojsko. Takoj po kapitulaciji Italije se je vrnil domov in se vključil v NOG, kjer je ostal do leta 1946. Po vrnitvi je opravil trgovski tečaj in delal kot trgovec polnih 20 let. Poleg zaposlitve je doma ves čas obdeloval kmetijo in bil stalno v stiku z naravo.

Leta 1962 je Albin postal član LD Istra – Gračišče, opravil je lovski izpit in se precej posvetil delu v lovskih vrstah. Opravljal je številne funkcije v LD: od 1970 do 1980 je bil član IO LD, od 1972 do 1974 je bil tajnik, od 1974 do 1978 pa gospodar LD.

Od LD Istra – Gračišče je prejel priznanje za dolgoletno aktivno delo v lovstvu, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Albin je več let vodil in šolal lovske pse – istrske kratkodlake goniče, ki so mu še sedaj zelo pri srcu. Vse svoje izkušnje je nesebično prenašal na mlajše lovce, za kar so mu predvsem mlajši člani zelo hvaležni.

Zadnje čase mu zdravje ne dopušča več velikih aktivnosti, vendar s svojo dobro voljo še marsikaj postori.

Člani LD Istra – Gračišče ti, dragi Albin, ob tvojem visokem jubileju iskreno čestitamo, želimo ti veliko zdravja z željo, da bi se v naši družbi še velikokrat poveselil.

LD Istra – Gračišče – S. M.

Alojz Marzel, član LD Golavabuka, letos praznuje svojo 70-letnico. Rodil se je 18. 5. 1924 v kmečki družini pod obronki Pohorja.

Kot mlad fant se je pridružil osvobodilnemu gibanju in bil od 10. 7. 1943 aktivist OF in od 31. 7. 1943 aktiven partizan.

Po padlem bratu partizanu je podedoval prvo puško petelinko in tudi veselje do lovstva, ki ga je ohranil vse do danes.

V lovske vrste se je pridružil že med NOB, ko je po odredbi terenskega odbora (v jeseni 1944) uplenil prvega smrjaka.

V letu 1945 je bil organizator ustanavljanja lovskih družin v okraju Slovenj Gradec. Junija 1946 je še z desetimi lovci ustanovil LD Golavabuka. Člani so ga izvolili za prvega starešino. Tako je Alojz svojo dejavnost v LD opravljal neprekinjeno; od leta 1946 do 1973 kot starešina LD Golavabuka, od 1973 do 1977 je bil član IO in referent za lovski turizem, od 1977 do 1981 je bil starešina LD in član gojitvenega bazena Slovenj Gradec. Od leta 1981 do 1988 je bil spet član IO in referent za lovski turizem, od 1991 do danes pa predsednik nadzornega odbora LD.

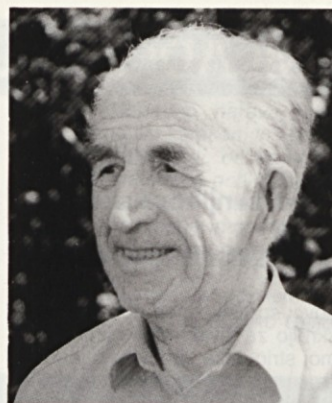
Poleg organizacijskega dela v organih LD je opravljal še številna druga opravila kot: bil je dolgoletni revirni vodja, mentor, kinolog (izšolal je številne lovske prijatelje). Bil pa je tudi uspešen član strelske ekipe. Pridobljeni pokali krasijo družinske vitrine v lovski koči. V času gradnje lovske koče je bil viden organizator in delavec. Ni pa bil samo dober strelec s puško, izkazal se je tudi s fotoaparatom. Svoje posnetke je objavjal v reviji LOVEC in na drugih razstavah.

Bil je eden prvih v Mislinjski dolini, ki se je ukvarjal z vzrejo fazanov in dosegal je dobre rezultate. Tudi domači ribnik je spremenil v zatočišče rac mlakaric.

Za svoje velike zasluge v lovstvu je Alojz dobil številna interna priznanja LD, LZS pa ga je odlikovala še z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Ob njegovem visokem jubileju mu iskreno čestitamo z željo, da bi še dolgo z veseljem hodil v lovišče, imel dober pogled in bil dobrega zdravja.

LD Golavabuka – P. L.

bil sprejet v pilotsko šolo, namesto šolanja pa je doživel razpad jugo-armade in okupacijo Slovenije. Takoj se je vključil v gibanje proti okupatorju; zbiral je orožje in informacije o okupatorjevih aktivnostih. Leta 1942 je odšel v partizane in se priključil borbem Dolomitskega odreda. Sodeloval je v številnih bojih tega odreda.

Po osvoboditvi se je Barlič takoj zaposlil v industriji; postal je vodja vzdrževalne službe v Litostraju, ki jo je vodil vse do upokojitve. Poleg redne zaposlitve je ob delu doštudiral na Univerzi in postal inženir strojništva. Janez Barlič praznuje letos poleg 75-letnice tudi 40-letni jubilej dela v lovski organizaciji.

Leta 1954 je bil sprejet v LD Blagovica in ostal član do razpada te LD. Del lovišča in lovcev iz Šentožbota se je priključil LD Čemšenik, med njimi tudi Janez.

Janezu Barliču je uspelo z obsežnimi akcijami, sestanki in usklajevanjem stališč leta 1970 ustanoviti zdajšnjo LD Trojane–Ožbolt. V tej družini je bil tri leta starešina (1972–75), dve leti namestnik starešine (1980–81), štiri leta predsednik disciplinske komisije (1978–79 in 1984–85) in štiri leta predsednik nadzornega odbora (1976–77 in 1982–83).

Upravni odbor nove LD si je na Barličevo pobudo določil dokaj obširen program dela. Uvedli so predavanja o divjadi in naravovarstvenih problemih, izboljšali so notranjo usklajenost in disciplino članov, bolje so se povezali z ZLD Ljubljana ter z domžalskim in kamniškim bazenom. Več so govorili o gojitvi, manj pa o lovu divjadi.

Janez Barlič je s svojim vedrim in dobrovoljnim značajem v vsaki konfliktni situaciji deloval pomirjevalno in spravljivo. Tako je ob njegovem sodelovanju postala LD Trojane–Ožbolt organizacijsko in delovno enotna in uspešna lovska družina.

Poleg funkcij v matični LD je bil Janez Barlič tudi član IO ZLD Ljubljana in član njene disciplinske komisije. Za svoje delo je Janez Barlič prejel priznanje LD Trojane–Ožbolt, znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje. Za družbeno-politično udejstvovanje pa je prejel več visokih vojaških in državnih odlikovanj.

Lovci LD Trojane–Ožbolt mu ob visokem jubileju iskreno čestitamo ter mu želimo, da bi mu zeleno okolje Bršlenovice nudilo še veliko srečnih in zadovoljnih lovskih doživljavaev s puško ali pa tudi brez nje!

LD Trojane – Ožbolt – J. H.

Lovci in njihova skrb za živali

Lovci so tisti izmed dobrih ljudi, ki skrbijo za živali. Med njimi je tudi moj stric Jože Jurjevič, ki je lovec že osem let. Ima veliko veselja do narave in živali. Ker pa ima vsaka stvar svoj začetek, je moral tudi moj stric nekako začeti svojo lovsko kariero. Prvi korak je naredil, ko je postal gonjač. To je lovec pripravljen brez orožja, oborožen le s palico, ki mu služi za udarjanje po drevesnih debelih in grmovju, kadar poganja divjad. Vendar lovci ne streljajo kar vsako žival, ki jim pride pred cev. Najprej mora odstrel odobriti lovška družina, le-ta pa mora prej dobiti odobritev od Lovske zveze Slovenije.

Potemtakem ne gre le za streljanje, lovci morajo biti najprej gojitelji živali. Divjad je treba opazovati, ugotoviti, kje se giblje, kolikšen je trop, koliko živali šteje, kolikšen je prirastek telet in tudi kakšno je zdravstveno stanje v njem. Velikokrat si kakšen jelen ali košuta zlomi nogo, poškoduje trup ali zbolijo za kakšno boleznijo. Ker pa ni živozdravnika, ki bi tekal za srnjadjo ali jelenjadjo, za te živali poskrbijo lovci. Pozorni so tudi, da kakšna oslabiljena ali poškodovana divjad ne zaide v del gozda, kjer je lovčema ne bi uspelo najti in bi žival poginila.

Lovci opazujejo divjad z opazovalnic, ki so postavljene kakih pet metrov od tal, da ne pritegnejo njene pozornosti z dahom. Živali namreč zelo dobro vohajo. Na prežah lovci preživijo cele dneve, od zjutraj do večera, naslednji dan pa se vse ponovi. Včasih to traja tudi več tednov. To je dolgotrajno delo, vendar je ves trud poplačan, ko pride čas za odstrel.

Na preži je treba biti potrpežljiv. Stric se spominja zgodbe iz časa, kmalu potem, ko je komaj opravil lovski izpit in postal lovec pripravnik. Nekaj dni po veselem dogodku se je s svojim prijateljem Janezom odpravil v gozd. Z avtom sta se odpeljala do njunega revirja. Potem sta šla še kakšen kilometer in pol v notranjost gozda, se ustavila v gostem smrečju (takrat namreč ni bilo prež) in čakala na srnjaka, ki naj bi prišel na pašo. V tišini sta čakala že kakšno uro, ko sta zaslišala oddaljeno lomstenje. Novo-pečenemu lovcu je srce začelo biti vedno močnejše. Prijatelj mu je nakazal, naj se za vsak primer pripravi na strel. Stric je tako tudi storil in čakal, kaj se bo prikazalo. Naenkrat sta opazila, da se visoka trava premika, a živali še vedno ni bilo videti. Janez je prvi ugotovil, da prihaja medved, in je strica na to tudi opozoril. Stric pa, ki do tedaj še ni srečal medveda, jo je pobrisal, kot bi mu gorelo pod podplat. Ustavil se je šele pri avtomobilu na cesti. Tam se je usedel in lovil

sapo toliko časa, dokler ni prišel prijatelj in mu dejal, da še ni videl lovca, ki bi tako hitro pobegnil, po poti pa izgubil še puško. Stric se je šele takrat spomnil, da je v divjem strahu odvrnil puško in stekel, kolikor hitro se je le dalo.

Strica lovstvo veseli že od malih nog, saj je že takrat imel veliko vzornikov med lovci. In ker znajo lovci zelo slikovito opisovati svoje lovske dogodivščine, se je to »prišlo« tudi mojega strica. Tako mi je povedal še eno lovsko zgodbo, ki mu jo je kot majhnemu dečku pripovedoval bližnji sosed.

»Na Cerkniskem jezeru je včasih gneznilo brez števila rac. Ljudje so jih streljali in lovili v zanke. Tako je tudi stari Švagan nastavljal zanke in mirno odšel domov. Naslednjega dne je šel pogledat, kakšen je kaj uspeh njegovih pasti. Lov je bil resnično uspešen, saj so bile vse zanke polne. Ko je pobral še zadnjo vrstico, je race nekaj splašilo, da so zletele in še njega potegnile v zrak. Letele so in letele in priletele nad njegovo hišo. Zbal se je, da ga bodo ponesle predaleč, zato se je spustil in priletel naravnost na dvorišče med kokoši, ki jih je krmlila njegova žena...«

Moj stric pravi, da je že zaradi takšnih zgodbic lepo biti lovec... Sedaj pa še nekaj o resnem delu, ki ga morajo lovci redno opravljati. Poleti kosijo seno in spravljajo seno do krmišč, sejejo krmino, poskušajo zmanjšati stroške in koruzo. Pozimi, ko je sneg, in včasih pa je kar veliko, vse to nastavlja divjadi, da lažje preživi do pomladi. Popravljajo solnice in pokladajo vanje sol, ki jo divjad potrebuje za dobro prebavo in boljšo kondicijo.

Lovci se znajo tudi zabavati in poveseliti: pripravijo lovsko pojedino ali veselico. Takrat naredijo dober lovski golaž in poskrbijo za dobro razpoloženje. Torej, življenje lovca ni dolgočasno. Predvsem pa ni res, da lovci samo streljajo, saj je na prvem mestu skrb za živali in njihovo preživetje.

Barbara Benčina,
OŠ 11. maj, Grahovo

Tako si Darja Breščak, učenka 4. b razreda, OŠ Deskle, predstavlja srno.

Človek in narava

Ni lepšega trenutka kot takrat, ko mlada mamica z ljubeznijo in veseljem gleda na svojega malčka, ki

se smeje in je poln energije ter radovednosti. Ne gre drugače, kot da mu pripoveduje pravljice, ki jih ima že zelo veliko na izbiro. Otrok že takrat spozna mogočne zelene može – lovce, saj nastopajo v mnogih pravljicah. V Rdeči kapici na primer lovec reši deklico in babilico pred krvoločnim volkom. V Sneguljčici lovec ne uboga kraljičinega morilskega ukaza in princeksa Sneguljčica srečno uteče k palčkom... Še mnogo je pravljic, v katerih lovec nastopa kot rešitelj, ponekod pa je tudi zloben ubijalec nedolžnih zajčkov, ptičk in drugih gozdnih živali. Posebno nekateri ošabni plemiči so v svojem gozdu lovili kar tako – za zabavo. Kar predstavljajte si številne živali, ki se poskušajo rešiti »ognjenih krogel«...

Tokrat bomo spoznali resničneologe lovcev, ki skrbijo za divjad, ki prebiva v čudovitih hostah, sredi opojnih vonjav gozdnih cvetic, kamor še ni segla ošabna in sebična človeška roka...

V gozdu vlada popoln mir. Na oddaljenem vrhu Pohorja polagoma nastaja rdeč pas. Jesenska sapica se zaganja v pisane krošnje dreves. Za grmom se nekaj premakne. Mama zajklja se je s štirimi zajčki podala na gozdno jaso, kjer raste sočna detelja. Z leve zabrni komaj slišno brenčanje. Divje čebele so se že odpravile na trato, kjer nabirajo sladki med.

Stopam naprej med drevjem, saj me privlači čudoviti vonj po smoli. Iz bližnje smreke se cedi rjavo rumena tekočina – smola. Približam se deblu. Ravno dovolj sem urna, da opazim, da je v njej ravnokar utonil pajek križavec. Verjetno si je pletel mrežo, pa je z nogo nehotestopil v smolo. Začel se je otesati, pa se je smola vedno bolj lepila nanj. Mogoče ga bodo nekoč našli kot nekakšen fosil. Morda.

Toda moja pozornost je že pritegnil visok kup zemlje – mravljišče. Po njem gomazi na milijone majhnih pridnih mravelj. Ne moreš si misliti, da je tako majhna živalca neverjetno pridna! Še bi opazovala te žuželke, če ne bi sraka nad menoj tako zahreščala, kot da bi ji odrezali peruti. Videla sem, da ima nekaj blešččega v kljunu. Morda je bila ogrlica, saj so srake znane, da izmaknejo bleščče stvari. Stekla sem za njo in povzročila velik hrup. Ko sem se spomnila, da moram biti v gozdu tiho, je bilo že prepozno. Zdrnila sem na pol spečo srno, ki je počivala v svojem skrivališču med grmovjem. Planila je na nogo in se poglala v dir. Bila je zelo vitka. Na vratu in po plečih je imela podolgovato belo liso. Noge so bile dolge in lepo grajene. Preden sem se zavedala, je izginila za mogočnim hrastom.

Za grmom se je spet nekaj zganilo. Med listjem so me boječe opazovale dvojice oči. Razmaknila sem veje in na mehko postlanem, toplem in udobnem ležišču zagledala – brhkega bambija. Star je bil kakšen dan in še ni mogel bežati z mamo. Ves je drhtel od strahu in

Jure Zelnic si smetišče predstavlja kot sodišče, kjer smet svoj prostor išče. Ker nimamo njegovega naslova, naj nam ga sporoči, da bomo vedeli, iz katere šole je...

pričakovanja, kaj vse se bo še zgodilo. Ne vem, kako bi bilo vam pri srcu... Najprej nekaj tako preplaši tvojo mamo, da zbeži in te pusti samega, nemočnega. Nato prikažen, ki je še nikoli nisi videl, razgrne veje in te radovedno opazuje... Spomnila sem se, hvala bogu, da moraš mladička pustiti pri miru, sicer ga mama zapusti. Premagala sem skušnjavo ter počasi zagrnila veje. Tiho sem odšla...

Nenadoma mi je pot prekrizal boter ježek z listjem na bodicah. Seveda, jesen je in živali se pripravljajo na zimo. Kač ni več na spregled... Na drevesu sem zagledala obvestilo: »Pozor, cepno območje!« Pod napisom je bila narisana lisičja glava. V tem predelu je namreč veliko stekline.

Zdrnila sem se, ko sem za seboj zaslišala korake. Kako sem si oddahnila, ko sem videla, da je le lovec. Bil je v lovski obleki, s puško na rami, obut v visokih škornjih in s pravo lovsko torbo, v kateri je bilo bogve kaj. Čez hrbet mu je visela polivinilasta vreča.

Pozdravila sem: »Dober dan, lovec! Kaj pa tovorite v tej vreči?« »Ej, deklíč, mrtvo lisico sem našel, pa jo nesem na veterinarsko postajo, da preverijo, ali je bila stekla,« je veselo dejal.

»Ali jo lahko vidim?« sem vprašala.

Zasmejal se je: »Tega pa ne! Veš, zakoni so strogi in...«

Še dolgo sem razmišljala o tem srečanju. Spoznala sem, da lovcev ne prikazujejo vedno v pravi luči. Sprevidela sem, da lovci živalim pomagajo v hudih zimah, če pa je potrebno, jih tudi odstrelijo. Ali narava sama ne poskrbi za ravnotežje? Saj poskrbi, samo človek to poruši, ko izseka gozd. Vsako živo

* Natečaj LZS za izvirne spise o varstvu narave, posebej divjadi – 3. nagrada.

bitje na Zemlji ima pravico do svojega življenjskega okolja, toda človek to živalim velikokrat prepriča. Tako jih zelo prizadene, človek pa je tako sebičen, da tega sploh ne vidi. Če pa opazi, se za ubogo divjad sploh ne zmeni. Velikokrat me je sram, da sem človek! Človek, ki ne zna drugega, kot da se prepira, bojuje in uničuje! Saj na svetu skoraj ni več mirnega kotička, povsod so tovarne, avtomobili, hrup... Svet se bo prejel ali slej spremenil v en sam smetnjak. Ljudje vse premalo pazijo na čisto okolje. Čez nekaj let ne bo več gozdov, čistega zraka, če ne bomo posredovali. Zemljo bo doletela velika katastrofa. Živalske in rastlinske vrste bodo izumrle... Tudi človek ne bo več dolgo gospodaril na tem svetu... Sam se bo pogubil...

Leta so minevala. Odločila sem se, da spet pojdem na sprehod v moj raj. Bila sem neprijetno presenečena, ko sem prispela tja. V spominu sem imela čudovito gozdno jaso, obliko s sončnimi žarki, mogočna drevesa, močan vonj po smoli, majhnega, prestrašenega bambija, veliko mravljišč, roj pridnih čebel, botra ježa in dobrodušnega lovca, toda... Jaso se je spremenila v smetišče, ogromnih dreves ni bilo več, namesto njih so iz tal kukali štori. Grozno! Na drugem koncu je stala tovarna in strašno je smrdelo. Na tleh sem našla mrtvo siničko. Položila sem jo na ovenelo travo, medtem pa izkopala jamo, v katero sem jo položila. Žalostno sem se ozrla po svojem nekdanjem zatočišču. Razlegel se je pošasten, smrten skovik sove. Tudi ona je morala zapustiti svoj nekdanji dom – gozd, ki ni več vreden svojega imena.

Življenje teče naprej kakor lena, počasna reka. Človek pa iz dneva v dan uničuje... uničuje...

Metka Demšar, 5. r., OŠ Sv. Trojica

Tudi najmlajši spoznavajo divjad

Spoštljiv in prizanesljiv odnos do narave, do vsega živega ali neživega v njej se more in mora vcepiti in ukoreniniti že mlademu človeku. Prav vzgajanje najmlajših generacij je lahko porok pravega odnosa sodobnega človeka ne zgolj samo do divjadi, ampak tudi do razumevanja in pojmovanja sodobnega lovstva. Prosvetni delavci so v reviji Lovec že ugodno ocenili odločitev LZ Slovenije, da vse glavne Osnovne šole v Sloveniji prejmejo naše glasilo. Le-to jim služi kot nazorno učno pomagalo (fotografije, posterji), s svojo vsebino pa revija bogati tudi znanje mladih o divjadi, njenem okolju in lovstvu.

Lovcev oziroma bolj lovskih zanesenjakov, ki imajo znanje, so sposobni in predvsem pripravljeni delati z najmlajšimi, je med zeleno bratovščino malo. Eden takšnih redkih lovcev je **Franci Primožič** iz Tržiča, predsednik LD Tržič in predsednik izvršnega odbora ZLD Gorenjske. Njemu in njegovi družici Miri ni žal ne časa ne potov in ne stroškov za tovrstno zahtevno delo z mladimi. Oskrbniki planinskih domov na Kofcah, Šiji, Dobrči, Zeleznici in drugod v tržiškem kotu so že kar navajeni, da ob večjem obisku šolarjev povabijo v goste Francija, da mladim poslušalcem pove marsikaj zanimivega o divjih živalih alpskega sveta. Ker je Franci po izobrazbi tudi gozdar, spotoma nataka v mlade glavice tudi prva gozdarska znanja. Seveda so mladi nadobudneži Franciju nadvse hvaležni, še bolj hvaležne pa so tovarišice in vzgojiteljice. Takšni razgovori namreč bogate tudi njihovo znanje o divjadi in lovstvu. Vzgojiteljica Irena Puhar se je v pismu takole zahvalila:

»V dneh od 26. 6. do 8. 7. letos sem z otroki iz tržiških vrtcev preživela nepozabne dni v planinskem taboru na Kofcah. Želela sem, da bi otroci spoznali čudoviti živalski svet naših gora, pa ne samo po imenih posameznih živali, temveč da jih znajo opazovati, prepoznavati ter začutiti pomembnost in lepoto njihovega bivanja v našem skupnem svetu. Pri tem nam je pomagal g. Franci Primožič iz Tržiča, znan po številnih dejavnostih (smučar, alpinist, gorski

reševalec), za nas pa je bil tokrat le lovec in človek z velikim srcem ter pravi magnet za skupino živahnih in vedoželjnih otrok. Kot bi listali enciklopedijo narave, smo sledili njegovim korakom in zbrano prisluhnili pripovedi, ob kateri nismo čutili niti strmih poti niti vročine. Morda so vsi lovci taki, toda mi smo spoznali njega in smo mu za preživeti čas z nami nadvse hvaležni.«

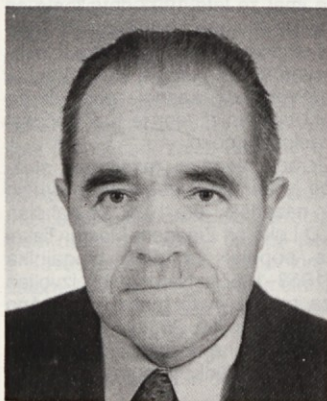
Ni kaj, vzgledno in posnemanja vredno!

Branko Galjot

Franci Primožič, predsednik LD Tržič, pripoveduje malčkom iz tržiških vrtcev o življenju divjadi in o lovcih.

V SPOMIN

Draga Ožbolta, našega dolgoletnega lovskega tovariša in dobrega prijatelja, srčnega in poštenega lovca ter večletnega starešine ni več med nami. V hudih mukah težke bolezni in še hujših psihičnih stiskah je umrl 14. maja 1994. Od njega smo se poslovili in ga pokopali na ljubljanskih Zalah z vsemi lovskimi običaji in vsemi častmi.

Drago se je rodil 26. junija 1931 v vasi Belica, v občini Kočevje, in tam preživel srečno otroštvo v številni in skromni družini. Osnovno šolo je obiskoval v bližnjih Papežih. Nato se je začela druga svetovna vojna. V času italijanske fašistične okupacije se je vsa Ožboltova družina uprla; starejši so odšli v partizane, njega in del družine pa so fašisti ujeli in odpeljali na Rab, kjer mu je smrt prvič stregla po življenju. Po vrnitvi z otoka nesreče, hiranja, bolezni in smrti je telesno oslabil in še kot otrok odšel k bližnjim partizanom.

S koncem vojne je zopet prišel čas dela in šolanja, dokončal je šolo ljudske obrambe in služboval v mnogih garnizijah bivše JLA. Ob delu je študiral na Višji pravni šoli v Mariboru. Ko jo je dokončal, je nadaljeval pravni študij na ljubljanski univerzi, kjer je tudi diplomiral.

Potem je odšel v vojaško atašejsko službo v Berlin. Ob vrnitvi v domovino je upal na mirno pravniško delo, a je moral v vojaški poklic. Doštudiral je še na vojaški akademiji in ostal v vojaški službi. Šele ob koncu pokojninske dobe je kot general lahko služboval v Ljubljani. Tedaj, leta 1990, je začutil znake resne bolezni.

Kadarkoli je v vmesnem času med različnimi službovanji ali šolanji našel prost čas, ga je zvil rojstni kraj Belica, zanj edini najlepši kraj, kamor se je vedno rad vračal. Tam so bili njegovi mladostni spomini, vrstniki iz otroštva in mladosti, tam so ga oče in starejši bratje učili prisluhniti tišini, lovskih vsečin. Med ljudmi v Belici, na obeh bregovih ob Čabranki in Kolpi, je bil zelo spoštovan in cenjen. Tam je našel mir.

Kmalu po ustanovitvi LD Osilnica je bil sprejet v njeno članstvo in se, poleg obveznosti med šolanjem ter

službenih dolžnostih, posvetil gojitvi divjadi, njenemu varstvu in lovu. V sodelovanju s starejšimi in izkušenimi lovskimi tovariši se je usposobil v izvrstnega lovca in poznalca tam živečega avtohtonega živalskega sveta. Kot član UO in kasneje v letih 1978 do 1983 kot starešina LD Osilnica ter član UO ZLD Kočevje je s tovariši v vodstvu veliko storil za ugled LD Osilnica. Aktiven je bil pri načrtovanju in gradnji lovskega doma v Ribjeku, pa tudi pri gradnji številnih domačih lovskih naprav v lovišču. Za plodno lovsko delovanje je Drago prejel številne pohvale in odlikovanja. Postal je naš častni član. Tudi sicer je za družbeno aktivnost ter poklicno delo prejel številna državna in vojaška priznanja ter odličja. Vseskozi je bil zgleden in uspešen pri delu, dosleden v temeljnih moralnih načelih, pošten do soljudi in domovine. Tudi ko mu je bolezen žrla telo in kleveta žalila ime in

ponos ter skalila njegov notranji mir, je med svojimi lovskimi tovariši in prijatelji ostal ugleden in spoštovan. Takšnega smo tudi osilniški lovci spremili k njegovemu zadnjemu počitku in tak bo med nami vedno ostal spomin na njegovo delo in pokončnost.

LD Osilnica – R. T.

Lovci lovske družine Radenci, po-bratenih družin Tolmin in Ljubinj, sosednjih ter drugih lovskih družin smo se 22. 5. 1994 na kapelskem pokopališču zadnjič poslovili od našega dolgoletnega člana **Jožeta Rihtariča**. Umrl je 18. 5. letos ne-nadne smrti v 69. letu starosti. Lovski rog je oznanil zadnji Jožetov lov, v zadnji pozdrav so se oglasile lovske puške, lovci pa smo sneli smrekove vejice in jih spustili v njegov grob.

Že kot enoletnemu otroku mu niso prizanesle grozote prve svetovne vojne, saj mu je umrla mati, oče pa je bil na fronti. Tako je ostal brez toplega družinskega zavetja, v oskrbo pa so ga prevzeli sorodniki. Šele po končani vojni in ko se je vrnil oče, se je spet naselil v rojstni hiši.

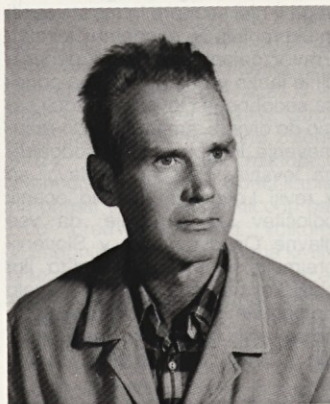
Kljub vsem tegobam, ki so pestile kmečke družine tistega časa, so leta tekla in že se je pričela druga svetovna vojna, ki jo je še kako občutila narodno zavedna družina Colaričevih. Vsi njeni člani so se aktivno vključili v NOB. Stanka je že v letu 1942 aretirala italijanska policija, ga odpeljala v Trst, kjer je bil obsojen na večletno zaporno kazen. Po kapitulaciji Italije se je ves izčrpan vrnil domov. Znova so ga aretirali domobranci in odpeljali v delavsko taborišče Dresden.

Šele tedaj so bile zanj končane vojne vihre. Vrnil se je v rojstno vas, se aktivno vključil v družbeno življenje kraja in med drugim leta 1946 postal ustanovni član LD Podbočje. V družini je opravljal razne funkcije; tako je bil starešina LD od leta 1958 do 1969, nato je bil od leta 1969 do leta 1971 gospodar, leta 1984 pa je postal častni član družine. Bil je dober gojitelj lovskih psov, za kar je prejel odlikovanje KZS. Za zasluge pri utrjevanju družine, kot ustanovnega člana in prizadevnega večletnega funkcionarja, ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Godba je zaigrala žalostinko, številni prapori so se mu poklonili v spomin, lovski rog pa je oznanil,

da je za pokojnika lov končan za vedno. Stanku želimo miren počitek v večnih loviščih.

LD Podbočje – J. Z.

V soboto, 2. aprila letos, smo se poslovili od enega najstarejših lovcov v Lovski družini Idrija, od **Adija Goloba**, ki je umrl 30. 3. 1994. Z nami je v lovskih vrstah preživel dolgih 38 let. Spominjamo se ga kot iskrenega in skromnega človeka, ki ni nikoli opozarjal nase niti na svoje delo. Še o svojih življenjskih preskušnjah je komaj kdaj kaj povedal. Ne da bi podcenjeval svoje delo in svoja prizadevanja, to se mu je zdelo samoumevno.

Ob slovesu od njega smo se nenadoma zavedli, kako malo vemo o njem. Mladostna leta so mu tekla na rodnem Stanu, kjer je luč sveta zagledal 20. aprila leta 1931. Še skoraj otrok se je moral srečati z italijanskim fašizmom in krutostjo vojne vihre. Po vojni se je zaposlil v rudniku, se poročil in z ženo Anico ustvaril prijetno družino. Delo v rudniku mu je pustilo neozdravljive posledice.

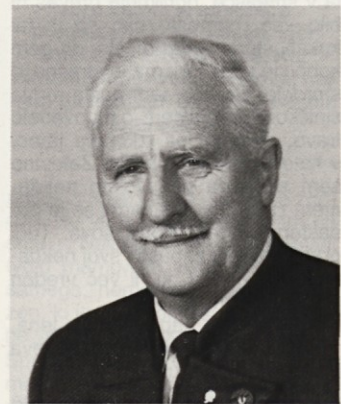
Njegova navezanost na naravo, ki mu je bila zapisana že v zibelki, ga je že zelo zgodaj pripeljala tudi v lovske vrste. V LD se je včlanil leta 1956. V 40-letnem delovanju v LD je bil polnih 24 let njen predsednik (1960–1976, 1984–1992). Bil je duša LD, pobudnik številnih dejanj; naj omenimo samo gradnjo lovske kočice na Vojskem. Navezanost na gozdove in živi svet ga je izoblikovala v izvrstnega poznavalca lovišča, stečin divjadi in njihovih

navad. Radi smo prisluhnili besedam mirnega in klenega moža. Mlajši smo se od njega veliko naučili, preneka termu je bil dober vzor in mentor. Njegova prizadevanja niso ostala neopazna, prejel je številna priznanja. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge, bil je prvi praporščak prapora ZLD Idrija (1977), LD Idrija ga je za njegov prispevek imenovala za častnega člana (1993), prejel je tudi druga lovska ter kinološka odlikovanja. Adi je svoje raznoliko delo opravljal nadvse prizadevno. Za današnji in jutrišnji čas nam je pustil bogato zakladnico zgledov, misli, spominov, spoznanj in izkušenj. Za vse to mu velja naša zahvala in trajen spomin.

Adi, odšel si tiho in skromno, od tebe smo se poslovili sredi čudovito lepega naravnega okolja idrijskih hribov, v novi pomladi življenja. Rogovi idrijskih registov so še zadnjič oznanili konec lova za našega priljubljenega lovskega tovariša.

Dragi Adi, počivaj v miru, naj ti hladijo trudno srce blage sape idrijskih gozdov.

LD Idrija – J. V.

Ne dolgo tega smo praznovali njegov visoki jubilej, že nas je prese-netila žalostna novica, da je 1. 5. 1994 prenehalo biti srce našemu dolgoletnemu članu **Dušanu Deisingerju**.

Dušan se je rodil 8. 2. 1913. Že kot otrok je z očetom, ki je bil zakupnik, rad zahajal v širne gozdove in spoznaval lepote narave. Kot aktivni oficir je služboval v Štupu, kjer je imel že leta 1993 dovoljenje za lov po vsej predvojni Srbiji. V Štupu je služboval vse do začetka 2. svetovne vojne. Nato je služboval kot aktivni oficir, kasneje načelnik za LO v Sevnici, kjer je tudi dočkal zaslužen pokoj.

Zaradi njegove razgibane službe je zamenjal več lovskih družin in nazadnje, leta 1953, postal član LD Loka pri Zidanem Mostu. Takoj je poprijel za delo blagajnika (1953–1955). Nato je bil izvoljen za tajnika in to funkcijo uspešno opravljal celih 25 let. Leta 1980 smo Dušana izvolili za predsednika in je to funkcijo opravljal do leta 1985.

Lovska družina mu je za njegov trud podellila družinsko priznanje, LZS pa znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje. Dušan, počivaj v miru! Tvoj spokoj naj zmoti le petje ptic, šumenje gozdov in spomini tvojih lovskih prijateljev.

LD Loka pri Zid. Mostu – J. K.

Rojen je bil 29. 11. 1925 v Ihovi, v občini Lenart. Vse do upokojitve je bil zaposlen v DO Radenska. Že kot mladenič je občutil grozote 2. svetovne vojne. Najprej je bil mobiliziran v okupatorjevo vojsko, pozneje pa se je med vojno priključil narodnoosvobodilni vojski Slovenije, v kateri je pričakal tudi osvoboditev. Že v rani mladosti se je zapisal naravi in ostal njen ljubitelj vse do svoje smrti. Ljubezen do narave in divjadi ga je že davnega leta 1951 pripeljala v zeleno bratovščino. Bil je zelo dober in priljubljen lovski prijatelj, zato smo bili zelo radi v njegovi družbi. Spoštovali smo ga kot lovca in človeka.

Opravljal je več lovskih funkcij, med drugim je bil od leta 1974 do 1980 upravnik lovskega doma, od leta 1970 do 1974 član nadzorne-ga odbora in od 1974 do 1978 član upravnega odbora LD. Bil je tudi aktiven kinolog. Za svoje vestno delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Od KZS je prejel tudi srebrni znak za kinološke zasluge ter več pohval od LD Radenci.

Jože! Še enkrat hvala za vse, kar si dobrega storil za lovstvo, za LD Radenci, hvala za tvoje nesebično prijateljstvo in družabnost. Ohranili te bomo v najlepšem trajnem spominu.

LD Radenci – V. G.

Pomlad se še ni povsem prebudila, ko smo se na pokopališču v Podbočju (občina Krško) za vedno poslovili od prizadevnega in spoštovanega krajana ter lovskega tovariša **Stanka Colariča**, ki je umrl 27. 3. 1994.

Stanko se je rodil 19. 4. 1914 v vasi Dol pod vinorodnim Bočjem.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Mirko Vene, LD Bresnica, * 17. 7. 1928, † 10. 6. 1994.

Vinko Marolt, LD Mengeš, * 23. 9. 1939, † 29. 5. 1994.

Andrej Komac, LD Čezsoča, * 12. 8. 1913, † 11. 2. 1994.

Jože Podbevšek, LD Prežihovo, * 15. 8. 1923, † 21. 6. 1994.

Lojze Grabnar, LD Šentvid/Stični, * 6. 2. 1932, † 27. 8. 1994.

Franc Peterkovič, st., LD Brežice, * 12. 9. 1931, † 7. 8. 1994.

Franc Gajšek, LD Log, * 13. 9. 1928, † 13. 4. 1994.

Božidar Žužek, LD Zagorje, * 17. 12. 1949, † 1. 9. 1994.

Franc Poljanšek, LD Sela/Kamniku, * 7. 11. 1917, † 5. 7. 1994.

Jure Žumer, LD Selca, * 14. 4. 1913, † 31. 8. 1994.

Andrej Košir, LD Kranjska Gora, * 9. 12. 1927, † 24. 6. 1994.

Jože Zima, LD Kranjska Gora, * 22. 11. 1920, † 9. 8. 1994.

Filip Burjak, LD Koprivna Topla, * 18. 4. 1911, † 15. 9. 1994.

Ladislav Luzar, LD Škocjan, * 13. 9. 1931, † 14. 9. 1994.

Ivan Finžgar, LD Medvode, * 23. 8. 1915, † 5. 3. 1994.

Silvester Podobnik, LD Idrija, * 26. 12. 1944, † 28. 6. 1994.

Umrlim časten spomin!

Občni zbor Društva ljubiteljev prepeličarjev

Po skoraj 18 letih prisilnega mirovanja je društvo s. 6. 1994 organiziralo svoj »oživitveni« občni zbor na lovskem domu Rinka ob prijaznem gostoljubju LD Žalec.

Obsedenost po spremembah in eksperimentiranju, značilna za čas, ki je k sreči za nami, ni prizanesla tudi slovenski lovski kinologiji. Tako je Kinološka zveza Slovenije pred leti izključila vse pasemske organizacije in jim tako onemogočila društveno dejavnost. Centralizirala in zožila je delo ter odločanje na nekaj ljudi in pasivizirala pasemske organizacije z vsemi negativnimi posledicami za slovensko lovsko kinologijo. Z razpadom sistema, ki je gojil nezaupanje do vseh zunaj ZK, je napočil čas, da tudi pasemske organizacije ponovno ožive in z organiziranim delom nadaljujejo tam, kjer so pred leti morale prekiniti.

Iz poročil na občnem zboru smo zvedeli, da je bilo pred 30 leti vzrejeno v psarni ZLD Celje prvo leglo nemških prepeličarjev. Do danes jim je sledilo 458 legel in v rodovno knjigo je bilo vpisanih 1947 mladščev. Vsa vzreja, brez izjeme, temelji na lovsko preizkušeni prepeličarjih. V knjigo plemenjakov in plemenk je bilo vpisanih 582 prepeličarjev. Na 180 mladinskih preizkušnjah je bilo pozitivno ocenjenih 882 prepeličarjev, 193 pa jih je ostalo brez ocene. Na 132 vzrejenih preizkušnjah je bilo pozitivnih 520, neocenjenih pa 106 prepeličarjev. Uporabnostnih preizkušenj je bilo 6 s 35 pozitivnimi in 9 negativnimi ocenami. Na pregledih je bilo telesno ocenjenih skupno 1.500 nemških prepeličarjev, in sicer 217 z oceno odlično, 739 z oceno prav dobro, 481 z oceno dobro in le 63 z oceno zadostno. Dokaz za kakovostno vzrejo je tudi zanimanje tujine za naše prepeličarje. V osem evropskih držav je bilo prodanih 70 nemških prepeličarjev.

Kljub izločenosti iz slovenske lovske kinologije je društvo vzdrževalo redne stike z matičnim društvom v Nemčiji ter poskrbelo, da so bili vsi v Sloveniji v rodovno knjigo vpisani prepeličarji zajeti tudi v centralni evropski rodovni knjigi, ki jo vsako leto izda matično društvo. Imeli smo tudi redne stike z avstrijskim društvom, zadnji čas pa tudi z novoustanovljenim češkim društvom. Iz te države sta naša člana uvozila dva obetajoča plemenjaka. Občni zbor je po sprejetju prenovljenih pravil sprejel še nekaj pomembnih sklepov, in sicer:

– Društvo bo tesno sodelovalo z vsemi LKD-ji ter jim nudilo vso strokovno pomoč pri izvedbi lovske preizkušnje za nemške prepeličarje. Društvo bo vztrajalo, da bi vsako leto organizirali vsaj eno uporabnostno preizkušnjo na raznih območjih Slovenije. Če LKD-ji za to ne bodo zainteresirani, bo

DLPr prireditve organiziralo v lastni režiji.

– Organizirali bomo vsakoletno republiško tekmo v delu po krvnem sledu za pse naše pasme.

– Društvo bo pomagalo in posredovalo pri uvozu nemških prepeličarjev ali pri paritvi psic v tujini.

– Društvo bo poskrbelo za izdajo rodovne knjige z vpisi od leta 1989 do 1993 ter z vsemi pravilniki in drugimi podatki o vzreji.

– Občni zbor daje pobudo kinološki komisiji pri LZ Slovenije za izdelavo priznanja, ki bi ga prejeli vsi vodniki, ki s svojimi psi katerekoli pasme uspešno iščejo obstreljeno parkljesto divjad in so pri tem dosegli že visoke uspehe.

– Upravni odbor bo organiziral mrežo društvenih poverjenikov po vsej Sloveniji, ki bodo povezava med upravnim odborom in članstvom. Upravni odbor bo sestavil seznam njihovih nalog.

– Občni zbor in konference društva naj sodelujejo z društvenimi poverjeniki vsakokrat v drugem kraju Slovenije.

– Občni zbor imenuje za častne člane Stanka Valanda in Alojza Vezjaka, oba iz Poljčan, in Boža Suhadolnika iz Borovnice. Vsi imenovani so kot odlični vzreditelji kakovostnih legel mnogo doprinesli k razširitvi nemškega prepeličarja v Sloveniji.

– Občni zbor je določil članarino za leto 1994 v višini 1.000 SIT, za podporne člane pa 5.000 SIT. Št. bančnega računa: 50700-678-46540.

Slavko Kovač

To je bil Hegewald!

»Angleži si delijo delo, mi pa ravno nasprotno, težimo k temu, da bi kar največ dela združili v enem osebk...«

K temu stališču, utemeljenemu z izkušnjami in številnimi razlogi, poskušamo dodati, da bi našim vrlim varuhom divjadi in gozdov, ponosu naroda, vzredili primerne uporabnostne pse...«

Te vrstice je Hegewald objavil leta 1892 v lovskem časopisu Weidmann. Baron Sigismund von Zedlitz in Neukirch se je rodil 28. maja 1838 v gradu Neukirch v Krkonosih. Nekaj let je služil kot konjeniški oficir, kasneje pa se je posvetil lovu in kinologiji ter pisateljevanju pod vzdevkom Hegewald.

Že kmalu so prizadevanja po vsestransko uporabnem, zanesljivem in šolanem psu, štirinožnem lovcem pomočniku v pravem pomenu besede, postala baronova življenjska naloga. Želel je zmogljivega, ostrega, razumnega psa, tako odlikanega, da bo dosegel vsakemu vremenu in da pri lovu ne bo nikoli odpovedal. Za tiste čase je bilo to nedvomno upravičeno. Baronovo

pravilo je bila predvsem »uporabnostna vzreja«.

Uporabnostna, namesto čistokrvna vzreja

Leta 1879 je iz več vzrejenih zvez nastala »DC« oziroma »Komisija delegiranih«, ki je slejkoprej izhajala iz načela čistokrvnosti vzreje. V tem pomenu so bili telesni znaki vedno pomembnejši kot sama uporabnost psa. Baron pa je uporabnostno vrednost postavljal na prvo mesto in to uresničeval s parjenjem ustreznih psov – staršev, ki so svoje lovske sposobnosti (znane) dokazali na uradnih preizkušnjah.

28. 8. 1891 je dokaj prepirljivi baron ustanovil skupaj s Karlom Reh-fusom Zvezo za preizkušanje lovske uporabnosti psov. Najpomembnejša naloga te zveze je bila v izdaji rodovne knjige preizkušeni uporabnostnih psov. To pa se je – po številnih težavah – zgodilo šele leta 1897 v obliki priloge lovskega časopisa Oberländer Jagdzeitung.

Dosti sovražnikov in dosti slave Seveda vse skupaj ni moglo preprečiti, da Hegewaldovega dela ne bi napadali z različnih strani. Pretiran nacionalizem in nemškutarstvo sta baronu povzročila dosti krivic. Hegewald je kritiziral, da so vsi psi, pripeljani iz tujine, brez pomislekov vedno veljali za dobre in boljše. Glede tega je še posebno glasno rohnol proti »angleški bolezni« poveljevanja angleških poenterjev. Spoznal in spoštoval pa je tudi veliko znanje angleških rejcev. Vse napade in polemiko je odbijal, še več, prav to ga je vzpodbujalo pri uresničevanju začrtanih ciljev.

Ali je nestor nemške lovske kinologije izbral določeno pasmo? Zagotovo ne. Zapis iz prve nemške knjige o uporabnostnih lovske psi navajajo pse različnih pasem. Leta 1889 se je Hegewald zavzel za sodelovanje v vzreditelji kratkodlakih ptičarjev in leta 1890 je sledila baronova pobuda za ustanovitev Kluba Brauntiger, ki se je leto kasneje razširil v Klub vzredi-

teljev kratkodlakih ptičarjev. Pričetka uporabnostne vzreje plemenitega weimaranca je bil zelo vesel in neutrudna so bila tudi njegova prizadevanja za nemškega žimavca. Leta 1902 je bila ustanovljena Zveza vzrediteljev nemških žimavcev, v katere pravilih so prevladovali Hegewaldovi nazori.

Hegewald na jesenskem pogonu s svojim žimavcem Kartuffschom I.

Njegov ideal: koder s poentrom Resnično raznovrstnega psa pa je Hegewald, prepričan v odlično poljsko delo kratkodlakega angleškega poentra, videl v težkem, žimastem psu s poenterjevo krvjo. Sebe in druge je prepričal v križanje med »kraljevim kodrom« in poenterjem: »Prizadevati si moramo, da bomo iz poenterja in kodra vzredili odlične, uporabne pse, ki naj bi podedovali dobre lastnosti obeh pasem. Rezultat naj bi bil poenter težke pasme, vzrejen s pomočjo kodra, od katerega naj bi ostala le resasta zunanost, znotraj pa njegova razumevala duša.«

Tako je Hegewald zapisal že leta 1881.

17. julija 1897 je bila v Darmstadtu ustanovljena Zveza vzrediteljev pudel-poenterjev, Hegewald pa je bil njen častni predsednik.

Širok, enoten in zahteven program preizkušanja psov, s ciljem preverjanja delovnih zmogljivosti in pospeševanja dobrih dednih lastnosti, je že dolgo samoumeven. Med pionirji tega dela pa je bil gotovo najpomembnejši Hegewald. Na njegovo pobudo je zveza Nimrod že 13. 8. 1883 opravila prvo preizkušnjo, takrat še po naravnem krvnem sledu.

Nemška zveza za pse žimavce vsakoletno jesensko preizkušnjo psov te pasme opravi v spomin na tega starega mojstra nemške lovske kinologije pod imenom Hegewaldova vzrejna preizkušnja. Baron Sigismund von Zedlitz in Neukirch je umrl 8. julija 1903. Mož pod vzdevkom Hegewald je za štirinožne lovcve pomočnike zaslužen kot le malokdo.

Po: Wild und Hund, št. 12/94 – prevedel B. Krže

Hegewald.
(Freiherr von Zedlitz.)

Baron Sigismund von Zedlitz – Hegewald

PREDVIDENA LEGLA LOVSKIH PSOV

Res. jazbečarji (SLRJr):

o:5/II, m:5/I, leglo 23. 6.
Jože Drgan. VDV brigad 6, 61431
Dol pri Hrastniku.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

o:5/II, m:4/I, leglo 1. 6.
Anton Lunder, Črnomajska 15,
61330 Kočevje.

Bavarski barvarji (SLRBb):

o:5/I, m:4/I, leglo 4. 10.
Milan Simetinger, Sp. Javorje 7/8,
62393 Črna.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

o:5/VGP 396, JZP 164, VUP 305,
m:4/JZP 198; leglo 9. 9.
Poldi Balazič, Glavna 69, 69231
Beltinci.

Irski setri (SLRIS):

o:5/PNZ, m:4/PNZ, leglo 14. 10.
Franc Pernat, Mihovce 37, 62326
Cirkovce.

Koker španjeli (SLRKš):

o:4/I, m:5/I, leglo 10. 8.
Peter Kovačec, Flisova 15, 62311
Hoče.

Špringer španjeli (SLRšš):

o:5/I, m:5/I, leglo 26. 5.
Jože Kolar, Her. Lacka 40, 62230
Lenart.

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

MALI OGLASI

Prodam karabinko Sava Kranj, kal. 30-06, s str. daljnogledom 6 × 42 Svarowski (suhlska montaža) (cena 2.300 DEM) in **rusko bokarico** 16/16 (cena 900 DEM). Obe puški sta skoraj novi in odlično ohranjeni. Ogled in informacije na uredništvu Lovca. Tel.: (061) 214-948, dopoldne.

Prodam češko šibrenico, brezpetelinko, kal. 16-16 (malo uporabljana). Cena po dogovoru. Tel.: (061) 575-324, Klemenčič.

Prodam resaste istrske goniče, odličnih staršev. Leglo 19. 4. 1994. Tel.: (061) 611-502, Tratnik.

Prodam češko bokarico, kal. 16/7 × 57 R, s strelnim daljnogledom Svarovski 6 × 42 (1A) – suhlska montaža. Puška je v odličnem stanju. Cena 2.200 DEM. Tel.: (064) 67-384, po 15. uri (Toni).

Prodam leglo brak-jazbečarjev, starih 5 mesecev, odličnih staršev. Informacije po telefonu (066) 55-525, Goja.

Prodam malo uporabljano češko bokarico, kal. 7 × 57 R/12, s str. daljnogledom Wischo 3-9 × 40 in menjalnimi cevmi 12/12. Cena kompleta 1.700 DEM. Prodajam tudi malo rabljeno **MK puško** znamke Flobert z montiranim str. daljnogledom. Cena 600 DEM. Štefan Mužević, Ane Zihelove 12, 61117 Ljubljana. Tel.: (061) 575-015.

Prodam ustrojene kože pižmovk za ženski plašč. Tel.: 12-71-666, popoldne (Bine).

Prodam hubertus plašča (dolgega in kratkega) v zeleni in sivi barvi. Informacije po telefonu (061) 221-811, Ljubljana.

Kupim rabljen strelni daljnogled 6 × 42 za karabinko. Ponudbe sprejemam po telefonu (062) 709-602, Ivanuš.

Prodam 1,15 ha zemljišča: od tega 15 a delno opuščenega vinograda, 8 a njiv, nekaj sadnega drevja, pritlična stavba 7 × 13 m, drugo pa je pogozdeno. Nadmorska višina 400 m, nagib 4 % – okolica Šentjurja pri Celju. Dostop z avtom v neposredno bližino (dovoz na parcelo s traktorjem). Idealno zemljišče za vikend. Informacije po telefonu (063) 741-856.

Prodam karabinko CZ, kal. 7 × 64, s str. daljnogledom (4 × 32) – suhlska montaža. Tel.: (061) 651-594.

Prodam karabinko kal. 270 winch., s strelnim daljnogledom Svarovski 6 × 42 (Steyr-schwenk montaža); v kopitu nabojaja. Cena 2.500 DEM (z nabojji). Matej Kralj, tel.: (063) 841-054, popoldne.

Prodam lovske in kinološke knjige: S. Valentincič: Bolezni divjadi (1981); Urbas, Lavrič, Šušteršič: Lovstvo (1951); I. Čevčić: Lovstvo (Zagreb, 1940); Šivic-Znidaršič: Lovski zakon (1936); Zbirka zakonitih predpisov o lovstvu (1950); O. Irlwed: Waidmaennisches Lehrbuch für alle Jaegerprüfungen (Dunaj, 1941); Katalog lovaških trofeja (Zagreb, 1981); V.

Firm: Ples rdečega jelena (1977); J. Lokar: Ptičarji (1930); M. Zidar: O psih (1973); M. Tadić: Jugoslovenske rase pasa (Beograd, 1984); Življenje v naravi (1972). Prodajam tudi **kompletne nevzane letnike Lovca** (1970, 72, 74, 76, 78, 79, 81, 84 in 85). Telefon: (064) 70-516 ali (064) 713-516, Torkar.

Za paritev vaše psice je na voljo **bavarski barvar Žar** (2 × CAC, CACIB, prvak Ljubljane, Slovenije in plemenjak leta 1991). V delu je dosegel 2-krat 1. mesto na lokalni tekmi po krvnem sledu (I. nagr. r.) in je uspešen v sledenju po naravnem krvnem sledu. Slavko Legan, Dol. Ajdovec 9, 68361 Dvor. Tel.: (068) 87-584.

Prodajam gobelin (jelenja družina), uokvirjen 92 × 64 cm. Cena 320 DEM. Tel.: (064) 714-519, Špiler.

Ugodno prodajam karabinko Mauser, kal. 8 × 57 JS, in **šibrenico CZ**, brezpetelinko, kal. 16-16. Tel.: (061) 332-706, Ambrož, po 17. uri.

Kupim starejše repetirke Mannlicher schoenauer, Mannlicher M.95 (cuk-ruk), **Winchester, enostrelne in dvostrelne risanice** (tudi poškodovane). Hartman, (063) 29-706 in (061) 223-332.

Kupim preizkušenega izšolanega psa za delo po krvnem sledu, starem najmanj 12 ur, in **dobrega goniča za divje**

prašiče. Obvezen preizkus! Pisne ponudbe z vašo telefonsko številko pošljite na naslov: Franko Morato, Seča 52, 66320 Portorož.

Popravim vam športno, zračno in drugo orožje. Jože Zadnikar, Črna vas 205, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 12-72-166.

Prodajam bock šibrenico Beretta, kal. 20/20. Informacije po telefonu (061) 373-730.

Izdelujem okrasne čope iz dlak gamsa, jelena in divjega prašiča. Tel.: (064) 66-479, Basaj.

Prodajam malo rabljeno boroveljsko bokarico, kal. 16/7 × 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in montiranim str. daljnogledom Svarovski-Habicht 6 × 42. Tel.: (064) 78-312, Stenjo.

Prodajam češko bokarico, kal. 16/7 × 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16 ter šibrenico, petelinko, kal. 16-16. Tel.: (062) 29-448.

Prodajam rusko bokarico, kal. 12/12, z ejektorji. Puška je odlično ohranjena. Janko Mlakar, Titova 116, 68281 Senovo; (0608) 70-284.

Prodajam češko bokarico, kal. 16/7 × 57 R, s str. daljnogledom in strelivom. Cena 1.200 DEM. Tel.: (064) 691-080, po 19. uri.

Prodajam kratkodlakega istrskega goniča, starega 7 mesecev. Cena 400 DEM. Tel.: (068) 42-775, Hudoklin.

Prodajam rusko bokarico Bajkal, kal. 12/12 (odlično ohranjeno). Tel.: (064) 66-755 od 15. do 16. ure, Veber.

Prodajam karabinko CZ, kal. .233 rem. z vložkom kal. .22 LR in variabilnim strelnim daljnogledom Simmons 2-7 × 42. Kopito je ročno izdelano in okrašeno v tovarni Sava-Kranj. Tel.: (066) 740-95, Barkidija.

Kupim enocevno prelamačo-risanico poljubnega kalibra. Tel.: (061) 12-62-352.

Prodajam kratkodlake nemške ptičarje (20. 7. 94) – vrhunsko leglo! Telefon: (062) 772-488.

Prodajam karabinko CZ, kal. .223 winch., s str. daljnogledom Tasco; **karabinko CZ** kal. .243 winch s str. daljnogledom Schmidt & Bender in **karabinko CZ**, kal. 7 × 64. Tel.: (061) 12-62-352.

Prodajam tricevko (izdelek F. Sevcik), kal. 16-16/8 × 58 R, z nekaj krogelnimi naboji. Informacije po telefonu (0601) 81-475, Smodej; zvečer.

Kupim do 2 leti starega **resastega jazbečarja** z opravljeno telesno oceno in PNZ. Ponudbe sprejemam na naslov: M. Vilfan, Osenjakova 6, 61110 Ljubljana in po telefonu (061) 140-42-98, dopoldne.

Prodajam mlade brak-jazbečarje (jelenje rjave) odličnih staršev; leglo 24. 6. 1994. Florijan Peternelj, Brce 10, 66250 Ilirska Bistrica. Tel.: (067) 82-617.

Prodajam izšolanega kratkodlakega ptičarja, starega 2 leti. Cena ugodna. Tel.: (0608) 67-529, Jurkas; popoldne.

Prodajam boroveljsko boch tricevko. Tel.: (061) 486-802.

ODSEV d.o.o.

trgovina za lovsko opremo
in hrano za male živali

*Delovni čas: vsak delovnik od 9. do 13. ure in od 15. do 18. ure,
v soboto od 9. do 13. ure.*

Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana (ob kopališču Kodeljevo).
Tel.: (061) 301-818, int. 32.

NOVOST! TRISTREJNI HITROMENJALNI NABOJNIK

● nabojnik ne štrli iz puške in ne kazi njenega videza
● omogoča varno prenašanje nabojev, preprosto in hitro polnjenje ter praznjenje puške
● konice nabojev ostanejo nepoškodovane
● predelava puške ni potrebna.

Tri- in petstrelni nabojniki so prirejeni za kalibre: 5,6×57, 6,5×57, 7,6×57, 8×57, 308W, 270W, 7×64, 30-06 Springf., 9,2×63. ● Cene nabojnikov po povzetju: tristrelni 42 DEM, petstrelni pa 32 DEM v tolaški protivednosti.

Izdeluje: ORODJARSTVO SALVI, Klanec 2, 66310 Izola. Tel.: 066 65-378

pointer d.o.o.

Cesta na Jezero 12, 61380 Cerkljica, tel./fax: 061/793-080

V specializirani trgovini vam nudimo:

LOVSKO, RIBIŠKO IN LOKOSTRELSKO OPREMO

- lovsko orožje, karabinke, kombinirane puške, šibrenice, ...
- lovska oblačila in obutev
- lovsko strelivo vseh kalibrov
- strelne daljnoglede in dvoglede
- glinaste golobe
- lovske obleke

Delovni čas:
od 9. do 12. in
od 15. do 19.
v soboto
od 9. do 12. ure

USNJENI IZDELKI (ročno delo), ZAŠČITENI Z LANENIM OLJEM

TORBICA za	
35 trap nabojev	3.600 SIT
TOK ZA	
SAMOKRES	5.700-8.000 SIT
ETUI za 9 nabojev	2.700 SIT
ETUI za 5 nabojev	1.590 SIT
ZANKE za	
pernato divjad	1.875 SIT
VEZALKE	360 SIT
TOK ZA NABOJE	
(za pritrditev	
na puško)	1.770 SIT
KARABINČEK za pas	510 SIT
ETUI za naboje	2.600 SIT
TOK za nož	1.380 SIT
ETUI ZA NABOJE	1.440 SIT

USNJENI IZDELKI

Marijan Kumer

Smrekarjeva 21, 66310 IZOLA,
Tel.: (066) 67-151

slovenske železarnice

ZELEZARNA IESENICE
FI PROM

SŽ ŽJ FI PROM d.o.o. Cesta železarjev 8
64270 Jesenice

TRGOVINA KAŠTA

Informacije:

tel.: (064) 861-441

int. 22-03

fax: (064) 861-427

EKSKLUZIVNI ZASTOPNIK IN DISTRIBUTER

vam nudi

veliko izbiri 2-krat vroče pocinkanih in vroče plastificiranih mrež

za ograditev vrtov, igrišč, vrtcev, okrasne ograje, ograje za pesjake, kokošnjake in za druge namene.

Ograje so visoke od 0,8 m do 1,5 in jih lahko dopolnjujemo s stebri, podporami, žico in napenjalniki enake kakovosti, kot je ograja.

Vse ograje so odporne proti škroplivom in agresivnim plinom.

Nudimo vam tudi 2-krat vroče pocinkane »FARMER« ograje za ograditev njiv, pašnikov in delov revirjev.

Vse ograje in dodatna oprema je uvožena iz Francije.

Na voljo vam je po reklamnih cenah in v omejenih količinah.

Maloprodajne cene za kolobar mreže (od 25-50 m) so od 5.300 SIT dalje.

JURCA

Brane JURCA

Veliki otok 34

66230 Postojna

tel.: (067) 24-731

SLOVENIJA

Okrasni podstavki za lovske trofeje

(ročno dodelani) so iz masivnega lipovega ali jelševega lesa.

Okrašeni so s hrastovimi ali z lipovimi listi in izvirno urejenim prostorom za napis mesta in datuma uplenitve živali.

Podstavki so temno luženi in lakirani z mat lakom.

Prevzem osebno ali po povzetju.

275 x 110
1.000 SIT

180 x 160
2.000 SIT

510 x 230
3.900 SIT

310 x 210

210 x 110
1.500 SIT

Ø 170
2.500 SIT

Jurca
Quality

Spet nam kozle strelja

Tudi grize in praska po vsebini:

Sprava v medvedjem objemu

Zakon o (za)varovanju norosti

Kako bomo lovili v demokraciji

Kmet in delavec spet le gonjača in nosača?

Ruk v skrivnostni Kočevski Reki

Zgodbe, anekdote, zanimivosti, lovska kuhinja, horoskop, zanke in uganke, nagradna križanka, šal zvrhan koš...

Čaka vas 50 lepih nagrad. Cena: 670 SIT. Naročite jo lahko na naslov:

Magnolijska, Celovška 108, Ljubljana, ali po tel.: (061) 553-775.

LOVSKA PRATIKA

LOVSKA OBLAČILA

Čenjeni lovci! Iz lastne proizvodnje vam nudimo vse vrste lovske oblačila. Na voljo so izdelki v vseh konfekcijskih številkah iz različnih materialov. Nekaj iz našega programa:

- več vrst jaken, telovnikov in hlač, pumparice, pelerine, kape...
- nepremočljive zaščitne vetrovke, pelerine, gamaše, hlače, ki jih oblečemo čez navadne hlače (»oberhoze«)
- **NOVO!** telovniki za strelce na glinaste golobe.

Izdelujemo tudi oblačila za ribiče, lokostrelce, paintball, pohodništvo...

Se priporočamo.

CONCORDE d.o.o.

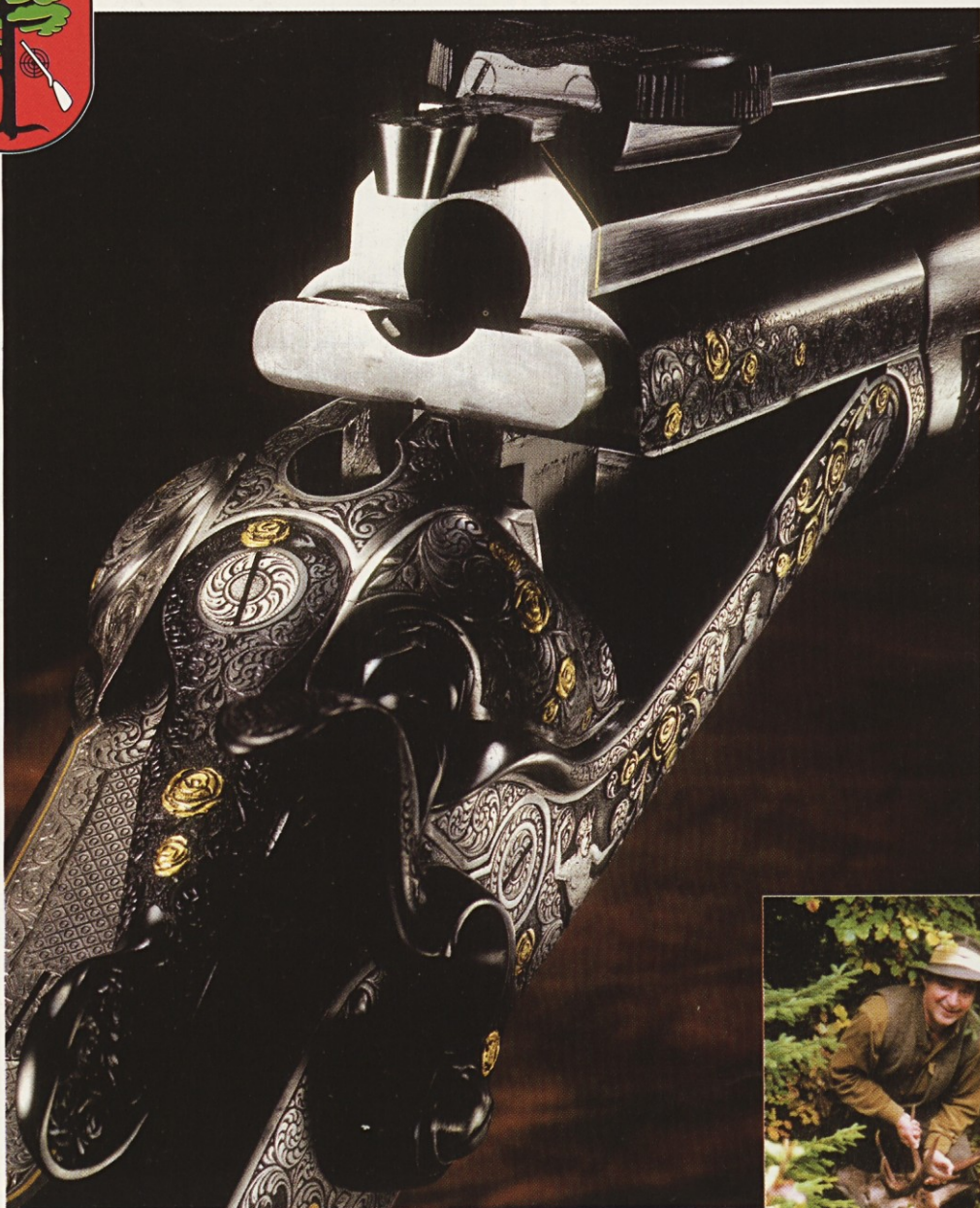
Dobja vas 121, 62390 Ravne na Koroškem
tel./fax: 0602/20-795

JOHANN FANZOJ

PUŠKARNA IN LOVSKA OPREMA

Werbeagentur Bauderer

ENOCEVNA PRELAMAČA – PETELINKA
kal. 6,5×57 R, s posebnim zaskočnim zaklepom in bogato gravuro z mitološkimi prizori in zlatimi intarzijami

Smo najstarejša puškarska delavnica. Po vaših željah in meri izdelujemo vse vrste lovskega orožja. Stalno pa vam lahko ponudimo tudi različne druge lovske potrebščine in pribor.

- Ekspres dvocevke Falke (Avstrija), kal. 9,3x74R (side by side), z ejektorji, neto cena je 45.000 ATS
- Bokarice Falke z ejektorji; neto cena je 7.500 ATS
- Španske bokarice 12/12 (special trap) ali 20/20; neto cena je 8.000 ATS
- Malokalibrske puške in karabinke kal. .222 in .223, 7x64, .30-06, 8x68 idr.
- Strelivo vseh vrst;
 - krogelni in šibreni naboji (Hirtenberg, RWS)
 - diablele za zračno orožje
 - tekmovalne diablele (RWS, Haendler & Nattermann)
- Montažni deli za strelne daljnogleda:
 - komplet EAW za zasučno montažo
 - komplet za suhlsko montažo

Johann Fanzoj je navdušen lovec in član Safari Cluba International. Za vse orožje, ki je izdelano v njegovih delavnicah, daje jamstvo.

- Lovski rogovi: veliki, srednji in mali
- Optika Swarovski; vsi modeli

Vsem članom LZS priznamo 10% popust! Po ugodnih cenah vam omogočamo tudi lov v Afriki!

VESELILO NAS BO, ČE NAS BOSTE OBISKALI.

A-9170 BOROVLJE - FERLACH

TEL.: 0043/4227/2283 • FAX: 0043/4227/2867